

# *audit* FINANCIAR

7/2007

- Rigori și principii de etică ale auditorilor în misiunile de audit

- Contabilitatea TVA privind livrarea și achiziția intracomunitară de bunuri și alte operațiuni
- Managementul eficient al riscurilor financiare
- Spălarea de bani și riscul diminuării veniturilor



## Delegația CAFR la întâlnirea regională a directorilor executivi ai organismelor membre IFAC

Recent, la Varșovia a avut loc întâlnirea regională a directorilor executivi ai organismelor membre IFAC.

IFAC a fost reprezentată de *Fermín del Valle*, președinte, *Ian Ball*, director executiv, *Szymon Radziszewicz*, director tehnic. Întâlnirea a reunit delegațiile organismelor profesionale din: Bulgaria, Polonia, Cehia, Slovenia, Croația, Ungaria și România. Din partea Camerei Auditorilor Financiari din România au participat prof.univ.dr. *Ion Mihăilescu*, președinte, conf.univ.dr. *Laurențiu Dobroțeanu*, director executiv adjunct, și *Flavia Stoian*, expert relații externe.

Reprezentanții IFAC și-au exprimat interesul privind provocările ridicate de îndeplinirea obligațiilor ce revin organismelor membre IFAC. De asemenea, s-a discutat și problematica adopției IFRS și ISA, agenda discuțiilor rămânând deschisă pentru orice altă tematică propusă de participanți.

În deschidere, *Ian Ball* a prezentat organigrama structurală IFAC. Acesta a definit rolul și funcțiile fiecărei comisii și grup de lucru IFAC, precum și corelațiile decizionale dintre acestea.

IFAC, prin reprezentanții săi la întâlnire, și-a exprimat dorința unei colaborări strânse și a unei comunicări constante cu organismele membre, încurajându-le pe acestea să se informeze și să comenteze în scris materialele și acțiunile IFAC. Pe parcursul discuțiilor s-a insistat asupra: Ghidului privind aplicarea Standardelor Internaționale de Audit și a proiectului de standard al IFRS pentru IMM-uri. Dacă Ghidul se află în faza de proiectare și planificare, standardul IFRS dedicat IMM-urilor este așteptat să apară până la sfârșitul anului 2007. Organizațiile prezente la întâlnire au confirmat unanim necesitatea materializării celor două proiecte.

IFAC a solicitat exemplificarea concretă a dificultăților ridicate la nivel național de lipsa unor reglementări simplificate atât în domeniul ISA, cât și al IFRS.

De asemenea, oficialii IFAC au informat că se lucrează la îmbunătățirea Standardelor Internaționale privind Educația.

### Master „Audit Financiar și Consiliere“

Potrivit acordului de cooperare încheiat între Camera Auditorilor Financiari din România și Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune, din cadrul Academiei de Studii Economice București, absolvenții masterului de **Audit Financiar și Consiliere** vor primi o diplomă care le va asigura accesul direct, fără examen, la stagiul de auditor financiar, în conformitate cu prevederile legale ale Camerei Auditorilor Financiari din România.

## Contents

<b>Tanya FREE, Advisory Partner, KPMG Romania</b> <b>Managementul eficient al riscurilor financiare</b> .....	3
- <i>Efficient financial risk management</i>	
<b>Rubrica auditorului stagiar</b>	
<b>Prof.univ.dr. Ion MIHĂILESCU</b> <b>Rigori și principii de etică ale auditorilor în misiunile de audit</b> .....	7
- <i>Financial Auditors Ethics Rigors and Principles in the Audit Engagements</i>	
<b>John DAVIES, ACCA, Head of Business Law</b> <b>Spălarea de bani și riscul diminuării veniturilor</b> .....	15
- <i>Money laundering and the risk of diminishing returns</i>	
<b>Documentar</b>	
<b>Suportul legislativ și instituțional al prevenirii și combaterii spălării banilor</b> .....	19
- <i>Legislative and institutional support for prevention and suppression of money laundry</i>	
<b>Prof.univ.dr. Ana MORARIU &amp; asist.univ.drd. Gabriel RADU, ASE București</b> <b>Rigori și limite în angajamentele conexe ale auditorului financiar</b> ..	25
- <i>Rigors and limitations in related services engagements performed by the financial auditors</i>	
<b>Prof.univ.dr. Maria MANOLESCU</b> <b>Contabilitatea TVA privind livrarea și achiziția intracomunitară de bunuri și alte operațiuni</b> .....	29
- <i>VAT Accounting for Goods Intra community Aquisition and Delivery as well as for Other Operations</i>	
<b>Dr. Alexandra LAZĂR</b> <b>Unele aspecte privind consolidarea entităților străine</b> .....	35
- <i>Some aspects regarding the consolidation of foreign entities</i>	
<b>Instrumente financiare de la A la Z</b>	
<b>Conf.univ.dr. Elena DOBRE</b> <b>Titluri de valoare și instrumente financiare - identificare și tratament contabil (II)</b> .....	39
- <i>Bonds and financial instruments - identification and accounting treatment (II)</i>	
<b>Dr. Laura-Diana GENETE</b> <b>Priorități ale utilizării tehnologiilor informatice în auditul financiar</b> .....	45
- <i>Priorities and Rigors of Using the Information Technology in the Financial Audit</i>	
<b>Informații financiar-contabile</b>	
<b>A doua Conferință Internațională de Contabilitate și Informatică de Gestiune - AMIS 2007</b> .....	52



Editor: *Camera Auditorilor Financiari din România*  
Str. Sirenelor, nr.67-69, sector 5, București

### Consiliul științific

*Acad. Constantin IONETE*

*Acad. Iulian VĂCĂREL*

*Prof. univ. Alain BURLAUD, director INTEC, Paris*

*Prof.univ.dr. Dumitru MATIȘ, auditor financiar, Cluj-Napoca*

*Prof.univ.dr. Ioan TALPOȘ, auditor financiar, Timișoara*

*Prof.univ.dr. Alexandru ȚUGUI, Iași*

*Prof.univ.dr. Ion IONAȘCU, auditor financiar, București*

*Prof.univ.dr. Veronel AVRAM, auditor financiar, Drobeta-Turnu Severin*

*Prof.univ.dr. Vasile RĂILEANU, auditor financiar, București*

*Prof.univ.dr. Constantin STAIKU, auditor financiar, Craiova*

*Prof.univ.dr. Tatiana DĂNESCU, auditor financiar, Tg.Mureș*

*Prof.univ.dr. Victoria STANCIU, auditor financiar, București*

*Dr. Alexandra LAZĂR, auditor financiar, București*

*Mircea BOZGA, ACCA, auditor financiar, București*

*Monica ȘTEFAN, ACCA, auditor financiar, București*

*Luminița CIOACĂ, ACCA, auditor financiar, București*

---

Director editorial

Dr. **Corneliu CÂRLAN**

Director științific

Prof.univ.dr. **Pavel NĂSTASE**

Colectiv redacțional

*Anca Iuliana BÎLBÎE, Daniela BUTNARIUC, Diana DRAGOMIR, Flavia STOIAN, Angela TUDOR*

Secretar de redacție: *Mădălina PETRESCU*; Marketing - publicitate: *Stancu LICĂ*

Prezentare grafică și tehnoredactare: *Nicolae LOGIN*

---

*Consiliul științific și colectivul redacțional nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul articolelor publicate în revistă.*

**Telefon: (021) 410.74.43 interior 120; Fax: (021) 410.03.48; E-mail: revista@cafr.ro; http: www.cafr.ro**

Tipar : Universal Color S.A., str.Victoriei, bl.A2-A3, Pitești, tel.: +40 (248) 215788

ISSN 1583 - 5812

# Managementul eficient al riscurilor financiare



*Tanya FREE,*  
*Advisory Partner, KPMG Romania*

Cuvinte cheie: **risc, management, lider, strategie, performanță**

*Orice organizație este supusă riscurilor, iar modalitățile în care aceste riscuri se manifestă sunt diverse. În cele din urmă, riscurile se materializează la nivelul performanței și poziției financiare ale organizației. În funcție de sectorul de activitate și de condițiile specifice pieței se pot identifica anumite riscuri care au un potențial ridicat de a afecta profitul sau valoarea activelor nete ale societății. Spre exemplu, în cazul unei societăți care administrează un portofoliu de investiții financiare există riscul scăderii cotațiilor de piață ale instrumentelor. Dar, de asemenea, evoluția nefavorabilă a ratelor de dobândă sau a cursurilor de schimb poate afecta negativ valoarea investițiilor. Cu siguranță, și misiunile de audit presupun riscuri, a căror evaluare preocupă intens firmele de audit financiar.*

Este foarte important pentru conducerea unei organizații – independent de domeniul în care activează - să înțeleagă, să anticipeze și să cuantifice riscurile pe care le implică activitatea sa curentă sau viitoare, astfel încât să își fundamenteze deciziile pe informații cât mai complete și să implementeze măsurile de siguranță necesare în cazul unor scenarii nefavorabile. În acest scop, au fost dezvoltate numeroase modele de măsurare a riscurilor, în special a riscului de piață și a riscului de credit, care pot asista organizațiile în luarea deciziilor și într-o mai bună organizare și planificare a activității.

După cum reiese din raportul **Best practices in risk management**, realizat recent de *Economist Intelligence Unit* cu sprijinul *KPMG*, administrarea riscurilor tradiționale, cum sunt riscul de credit, riscul de piață și riscul de schimb valutar, rămâne în continuare un obiectiv fundamental al majorității organizațiilor analizate. În același timp, organizațiile din toate industriile și sectoarele economice încep să recunoască necesitatea cuantificării și evaluării unor riscuri mai puțin tradiționale, cum ar fi riscul reputațional, riscurile asociate capitalului uman și cele asociate schimbărilor climatice.

Specificul activității de administrare a riscurilor constă în anticiparea impactului potențial al anumitor riscuri, chiar dacă acestea nu s-au materializat în trecut la nivelul organizației, precum și în dezvoltarea unor strategii de administrare a acestor riscuri. De multe ori conducerea sau angajații nu dețin datele necesare care să le permită anticiparea tuturor riscurilor care pot afecta activitatea organizației. În acest sens, un consultant extern poate contribui la eficientizarea procesului de administrare a riscurilor.

Pentru a implementa o politică eficientă de administrare a riscurilor este esențial ca activitatea de administrare a riscurilor să fie organizată separat de structurile operaționale, astfel încât să poată funcționa în mod obiectiv și independent. De asemenea, este necesară implicarea conducerii executive și a consiliului de administrație în organizarea și coordonarea activității de administrare a riscurilor. În tot mai multe organizații, în special în sectorul financiar, responsabilitatea dezvoltării și implementării cadrului de administrare a riscurilor este atribuită unui director de risc (Chief Risk Officer – CRO), care raportează direct consiliului de administrație sau directorului general.

Din ce în ce mai multe organizații încep să înțeleagă beneficiile unui management eficient al riscului. Organizarea unui proces de administrare a riscurilor înainte de producerea unui eveniment catastrofic, care poate avea un impact imediat și de durată asupra

reputației organizației, reprezintă un model organizațional mult mai solid decât a aștepta până când un astfel de eveniment amenință viabilitatea organizației. Companiile își doresc să opereze într-un mediu în care raportarea frecventă a informației privind riscurile către conducere și către consiliul de administrație permite acționarea în sensul prevenirii surprizelor și luarea unor decizii mai bune.

Organismele de reglementare din diverse țări și sectoare economice promovează din ce în ce mai mult activitatea de management al riscului prin intermediul cadrului legislativ. Astfel, la nivelul Uniunii Europene urmează să fie implementate reglementările Basel II și Solvency II, care definesc administrarea riscurilor ca fiind esențială pentru activitatea organizațiilor din sectorul financiar-bancar și, respectiv, din industria asigurărilor.

De asemenea, și agențiile de rating se concentrează în prezent asupra modului în care organizațiile își administrează riscurile și au în vedere încorporarea unor evaluări detaliate ale programelor de administrare a riscurilor în modelele de rating al riscului de credit pentru toate industriile. Astfel de ratinguri sunt folosite în mod uzual în evaluarea organizațiilor din sectorul serviciilor financiare.

Studiile realizate în domeniu tratează pe larg modalitățile în care un management eficient al riscului poate contribui la o mai bună organizare a activității și la obținerea unor performanțe financiare superioare. De asemenea, oferind o imagine a potențialelor dificultăți care ar putea fi întâmpinate în viitor, managementul riscului ajută organizațiile să evite surprizele neplăcute. Este decisiv însă ca această activitate să fie realizată într-un mod profesional, de o echipă cu experiența și abilitățile corespunzătoare.

### Primii pași către un cadru eficient de administrare a riscurilor

Dezvoltarea, implementarea și susținerea unui program de administrare a riscurilor nu reprezintă o sarcină ușoară. Multe organizații abia acum încep să exploreze acest subiect. Într-un studiu sponsorizat de KPMG realizat în anul 2006, din 481 de companii globale numai 5% au declarat că procesul de management al riscului se află într-un stadiu avansat, în timp ce 90% au răspuns că organizațiile lor se aflau fie în stadii incipiente ale implementării sau chiar în faza de

luare a deciziei privind dezvoltarea unui astfel de program. Aceste rezultate indică însă faptul că acest subiect se află pe agenda corporatistă.

Mulți lideri organizaționali au însă incertitudini în ceea ce privește modalitatea de transpunere a cadrului conceptual de management al riscului într-un plan de acțiune concret și practic. În plus, mulți dintre aceștia au un grad scăzut de toleranță în ceea ce privește „teoriile academice” de conducere a unei afaceri.

În momentul conceperii unui cadru de administrare a riscurilor la nivelul organizației, este important să existe o viziune clară și practică privind implementarea sa. Specialiștii în domeniu recomandă o serie de „bune practici” care pot oferi mijloacele pentru depășirea vechilor bariere, obținerea susținerii necesare și maximizarea beneficiilor.

**1. Câștigarea susținerii conducerii organizației.** În trecut, managementul riscurilor era considerat un proiect limitat la cadrul departamentului financiar, iar campionii acestui proiect nu beneficiau de o largă susținere sau promovare în cadrul organizației. În consecință, beneficiile potențiale ale proiectului rămâneau nefructificate.

Un pas important este stabilirea comitetului de administrare a riscurilor (sau „comitetul de risc”), a cărui responsabilitate este obținerea susținerii necesare pentru programul de management al riscurilor în cadrul organizației. Având posibilitatea de raportare directă către CEO, comitetul de risc este format din persoane cu funcții importante de conducere din zonele operațional, juridic, resurse umane, asigurarea calității, financiar, vânzări, strategie-dezvoltare și IT.

Cheia pentru implementarea cu succes constă într-o viziune comună asupra stadiului dorit și acceptarea faptului că este un proces evolutiv.

**2. Identificarea și prioritizarea riscurilor cheie și explorarea metodelor de administrare.** Drumul către un management eficient al riscurilor începe prin definirea a două componente fundamentale: conținutul și procesul. „Conținutul” se referă la riscurile cheie; „procesul” indică modul în care programul de administrare a acestor riscuri este susținut în cadrul organizației. Primul obiectiv al comitetului de risc este facilitarea identificării și prioritizarea riscurilor cheie ale organizației – acelea care pot periclita atingerea obiectivelor sale strategice. Al doilea obiectiv al comitetului de risc

este să exploreze cât de bine sunt prevenite și /sau administrate aceste riscuri la nivelul organizației și ce schimbări sunt necesare pentru a îmbunătăți acest efort.

- 3. Desemnarea responsabilităților: de la evaluarea riscurilor la administrarea riscurilor.** Identificarea riscurilor cheie va ajuta conducerea organizației să înțeleagă responsabilitățile asociate acestora – cine „deține” riscurile, cât de eficient sunt administrate și dacă sunt monitorizate. Departamentul de audit intern sau de asigurare a calității pot fi responsabile pentru monitorizarea anumitor riscuri, dar deseori, deoarece organizațiile sunt structurate funcțional sau geografic și nu în funcție de riscuri, este posibil ca pentru riscurile cele mai mari să nu fi fost identificați „deținătorii” și persoanele responsabile pentru monitorizarea lor

Desemnarea către persoanele potrivite a responsabilităților pentru riscurile identificate contribuie la crearea unui nivel mai ridicat de siguranță pentru consiliul de administrație și pentru comitetul de audit și a unui grad mai ridicat de încredere în structura de guvernare a organizației.

- 4. Construirea unei viziuni integrate privind riscurile.** Multe organizații au investit deja într-o varietate de procese și funcții de administrare a riscurilor, dar adesea aceste mecanisme sunt lipsite de o viziune unificatoare și de obiective clare. În consecință, beneficiile potențiale rămân nefructificate. Implementarea unei abordări unitare de administrare a riscurilor permite liderilor să înlocuiască abordarea fragmentată a managementului riscurilor cu o viziune coerentă, integrată la nivelul întregii organizații.

- 5. Evaluarea stadiului curent în contextul cadrului dorit de administrare a riscurilor.** Comitetul de risc poate obține un consens privind direcția în care organizația dorește să se îndrepte în continuare, în funcție de profilul său de risc. Având o viziune integrată privind riscurile și un cadru de administrare a riscurilor bine definit, poate fi inițiat procesul de implementare a măsurilor necesare la nivelul organizației. Această viziune va determina abordările organizației privind administrarea riscurilor, reprezentând în același timp un apel la acțiune imediată.

### Beneficiile unui program robust de administrare a riscurilor

Pentru a susține un proces solid de luare a deciziilor strategice, conducerea trebuie să beneficieze de informații și procese care să permită luarea unor decizii informate din punct de vedere al riscurilor. Astfel de procese sunt vitale în asigurarea legăturii dintre managementului riscului și strategie, permițând organizațiilor să dea o direcție strategică activității lor și să aloce resursele, astfel încât să obțină o creștere profitabilă, în termeni reali și viabili din punct de vedere economic.

Cheia o reprezintă disciplina managerială, precum și organizarea proceselor și sistemelor existente, astfel încât acestea să asigure informațiile necesare pentru a permite ajustarea opțiunilor strategice în funcție de riscurile inerente. Abilitatea de manevrare a opțiunilor strategice este doar un exemplu de indicator cheie al performanței care permite relaționarea managementului riscului cu strategia.

Spre exemplu, un lanț fast-food care dorește să devină lider de piață pe segmentul produselor alimentare sănătoase trebuie să aibă în vedere un număr de strategii – printre care și includerea mai multor opțiuni alimentare cu un conținut scăzut în grăsimi în cadrul meniului.

Un program robust de administrare a riscurilor poate ajuta compania să identifice câteva riscuri cheie care pot apărea în procesul de implementare a strategiei. Printre acestea: o potențială scădere a veniturilor provenite de la clienții care doresc un meniu „tradițional”, o posibilă scădere a marjei de profit ca urmare a costurilor mai ridicate ale produselor „sănătoase” și eventualitatea ca scepticismul cumpărătorilor să afecteze reputația companiei.

În baza acestei evaluări a riscurilor cheie, compania are posibilitatea să identifice o serie de opțiuni strategice prin care pot fi evitate sau diminuate: păstrarea unor produse „tradiționale” de fast-food, dar cu un conținut scăzut de grăsimi; aplicarea unei creșteri marginale a prețurilor pentru opțiunile din meniu cu un conținut scăzut de grăsimi; o strategie de publicitate și comunicare clară a inițiativei, complementată de remodelarea restaurantelor. În acest fel, realinierea strategiei la riscuri permite maximizarea beneficiilor.

Implementat corect, programul de administrare a riscurilor la nivelul organizației reprezintă o abordare structurată și disciplinată care aliniază strategia, pro-

cesele, resursele umane, tehnologia și cunoașterea. Punerea în practică a unui astfel de program oferă liantul necesar care asigură un management al riscurilor orientat spre performanță. În acest fel, managementul demonstrează acționarilor că programul de risc al organizației este îmbunătățit în mod constant.

Un management al riscurilor orientat spre performanță are la bază înțelegerea de către organizație a cauzelor esențiale ale riscurilor cheie asociate activității sale. Acel proces începe prin identificarea tuturor riscurilor și valorilor asociate acestor riscuri, iar unele riscuri se pot dovedi a fi acceptabile de către organizație. Odată riscurile identificate și evaluate, un program de monitorizare a acestor riscuri poate fi pus în practică pentru a ajuta conducerea să evite surprizele neplăcute.

Organizațiile care pun în practică un astfel de program pot anticipa beneficiile acestuia atunci când:

- riscurile („conținutul”) sunt identificate, evaluate și corelate la nivelul întregii organizații;
- un cadru unitar de administrare a riscurilor („procesul”) este pus în practică, cu responsabilități stabilite pentru măsurarea, administrarea și monitorizarea riscurilor;
- cuantificarea și agregarea riscurilor la nivelul organizației sunt posibile prin intermediul unor metodologii și instrumente comune;
- procesul de raportare a riscurilor către management și consiliul de administrație este eficient (capturează tendințele riscurilor, precum și riscurile în fază incipientă);
- programul de administrare a riscurilor susține luarea deciziilor strategice și protecția reputației și are funcție predictivă;
- procesele de guvernare corporatistă sunt consolidate prin intermediul acestui program.

Pe măsură ce aplicabilitatea practică a managementului riscurilor a evoluat, liderii au învățat că acesta poate ajuta organizațiile în două subiecte critice: obținerea unor beneficii tangibile din eforturile de conformitate cu reglementările și corelarea riscurilor și a strategiilor, astfel încât să se îmbunătățească performanța și să se consolideze reputația organizației. Primii pași concreți către obținerea unui consens intern pot ajuta liderii organizațiilor să facă față presiunilor externe în creștere și în timp, să folosească managementul riscurilor ca fundație pentru construirea avantajului competitiv.

## Bibliografie

- „Best practices in risk management” un raport publicat de Economist Intelligence Unit în aprilie 2007, sponsorizat de către KPMG, ACE și IBM;
- „New Use for an Accepted Process”, 2007, John Farrell, Advisory Services Partner in KPMG US
- „Solvency II Briefing”, studiu realizat de KPMG, publicat în aprilie 2007;
- „Basel Briefing II”, studiu realizat de KPMG, publicat în septembrie 2006.
- „Basel II: A Closer Look - managing operational risk”, 2005, KPMG.

## Abstract

### Efficient financial risk management

**Key words:** risk, management, leader, strategy, performance.

Getting started on creating an enterprise risk management program with a clear and practical vision is critical.

In order to support sound strategic decision-making, corporate and financial management must have information and processes in place to make "risk-informed" decisions. Such processes are vital to linking risk management to strategy, enabling companies to shape the strategic direction of their business and allocate scarce resources to attain growth that is profitable, in real and economically viable terms.

Executed properly, the enterprise risk management is a structured and disciplined approach that aligns strategy, processes, people, technology and knowledge. Its effective implementation provides the much needed "glue" that delivers a performance based focus on risk management. It may also provide evidence to stakeholders that the business is steadily improving its risk program. However, a performance-based focus on risk management relies on an organization understanding the root causes of the key risks facing the business. That process starts with identifying all risks and the values attached to those risks - and some risks are acceptable. Once identified and rated, a program can be put in place to monitor the risks, helping management to avoid being surprised. As enterprise risk management's practical applications evolve, corporate and finance executives have learned that this approach can help organizations with two critical challenges: to derive tangible value from regulatory compliance efforts and to link risk and strategy to drive business performance and enhance the organization's brand.

# Rigori și principii de etică ale auditorilor în misiunile de audit

Cuvinte cheie: **credibilitate, profesionalism, încredere, calitate, integritate, confidențialitate, independență**

*În lumea de azi a afacerilor se pune tot mai mult accent pe și probitatea misiunilor de audit. În esență, respectarea prevederilor tuturor standardelor și normelor profesionale, coroborate cu un comportament etic ireproșabil al auditorilor în cadrul procesului de audit constituie garanția calității auditării situațiilor financiare, aceasta contribuind, în mod implicit, la sporirea încrederii investitorilor în informațiile prezentate în rapoartele de audit, care servesc la luarea unei decizii de investiție, de finanțare sau pur și simplu de cooperare comercială cu un anumit partener.*

*După cum se cunoaște, tocmai pentru a asigura condițiile optime de exercitare la acest nivel de exigență a misiunilor de audit, organismul profesional român – Camera Auditorilor Financieri din România – a adoptat încă de la început Codul privind Conduita Etică și Profesională elaborat de Federația Internațională de Contabilitate – IFAC. Având în vedere evenimentele financiare care au avut loc la nivel mondial, Codul se află în plin proces de modernizare, punându-se accent tot mai mult pe independența auditorului.*



*Prof. univ. dr. Ion MIHĂILESCU*

Totodată însă, se întărește și supravegherea publică a activității profesioniștilor contabili în general și, în context, a auditorilor financieri, prin noua Directivă a opta europeană fiind prevăzută organizarea instituțională necesară pentru înfăptuirea acestui deziderat.

Lucrarea de față își propune să intre în mecanismul asigurării eticii profesiei, țintind și spre o definiție a responsabilităților și atribuțiilor auditorului financiar în ansamblul și în structura profesiei contabile.

Etica poate fi definită că fiind o colecție de principii sau valori morale.

Definirea principiilor și enumerarea valorilor morale s-a făcut în mod diferit de la un cercetător la altul, de la o perioadă istorică la alta, referindu-se deseori la legile și regulamentele doctrinare religioase, la codurile de etică profesională, precum și la cele de conduită aplicabile în interiorul unor structuri.

Institutul de Etică Josephson<sup>1</sup> din SUA, organizație fără scop lucrativ, a pus în evidență șase valori etice fundamentale ce caracterizează și definesc un comportament etic într-o societate, cu obligativitatea însușirii de către fiecare membru al societății:

- **Respectul** – vizează noțiuni valorice precum politețe, etichetă,

<sup>1</sup> Josephson Institute of Ethics.

demnitate, toleranță și accep-tare;

- **Responsabilitatea** – răspunde-re pentru propriile acțiuni și de a da dovadă de o anumită mo-derată;
- **Credibilitatea** – vizează onesti-tatea, integritatea, fiabilitatea și loialitatea;
- **Echitatea și dreptatea** – cu-prind aspecte precum egalita-tea, imparțialitatea, proporțio-nalitatea, activitatea și rigoarea cuvenită.
- **Empatia** – a fi sincer, preocupat de bunăstarea celorlalți, con-stând în a acționa de manieră altruistă și de a da dovadă de bunăvoință;
- **Spiritul civic** – a respecta legile și a face tot ceea ce stă în puterea unei persoane pentru a contri-bui la buna funcționare a socie-tății.

Nevoia de etică într-o societate este extrem de importantă pentru ca nu-meroase valori morale să-și găseas-că locul în legile și reglementările diferitelor aspecte sociale. Sunt destul de dese cazurile în care o persoană trebuie să adopte o de-cizie privind comportamentul față de o stare de lucruri, această situ-ație o definim a fi o dilemă etică.

Auditorii financiari implicați în diverse misiuni de audit se con-fruntă cu numeroase dileme etice. Decizia de urmat față de un client care amenință că va încredința mi-siunea unui alt auditor dacă acesta nu va exprima o opinie fără rezerve poate constitui o dilemă etică serioasă.

Soluția unei dileme etice nu poate fi identificată decât în condițiile în

care stabilim anumite repere de referință formalizate. Reperele de referință trebuie să vizeze totali-tatea problemelor cu caracter etic și alegerea acțiunilor necesare a fi întreprinse utilizând diverse proce-duri.

**Metoda celor șase pași** pe care o dezvoltăm ne conduce la o proce-dură destul de simplă de dez-voltare a dilemelor etice, astfel:

- P1. Obținerea informațiilor rele-vante.**
- P2. Identificarea problemelor etice pe baza informațiilor identifi-cate.**
- P3. Determinarea persoanelor sau grupurilor afectate de impactul dilemei și a modului în care vor fi ele afectate.**
- P4. Stabilirea alternativelor de care dispune persoana care trebuie să rezolve dilema.**
- P5. Previziunea consecințelor pro-babile ale fiecărei alternative.**

**P6. Decizia privind acțiunile adec-vate de întreprins.**

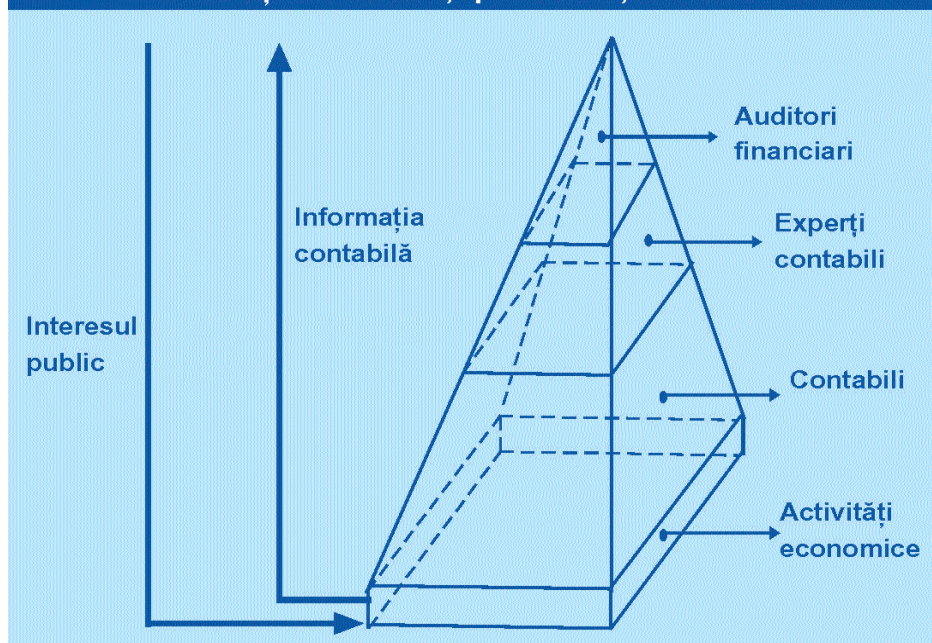
Fundamentul normelor de etică pentru o conduită ideală, a regu-lilor de conduită specifică și cu aplicare concretă îl reprezintă Co-dul privind conduita etică și profesio-nală în domeniul auditului financiar.

### O necesară delimitare în cadrul profesiei contabile

Contabilitatea reprezintă activi-tatea de culegere, înregistrare, pre-lucrare, sintetizare și raportare a informațiilor și datelor cu privire la activitatea economico-socială. Această activitate este realizată de către entitate ca furnizor de date și profesioniști contabili specializați pentru efectuarea operațiunilor respective.

Din categoria profesioniștilor con-tabili distingem două grupe ale căror preocupări se referă tocmai la

Figura 1 - Interdependența dintre interesul public, informația contabilă și profesioniștii contabili



îndeplinirea cerințelor impuse de sistemul informațional sau informatic, după caz.

Contabilii și experții contabili au o vastă specializare în prelucrarea și raportarea informațiilor din domeniu. Auditorii financiari, parte componentă a profesioniștilor contabili, execută misiuni de audit asupra situațiilor financiare în scopul emiterii unei opinii rezonabile atât de necesare utilizatorilor de informații.

Codul internațional se dorește a servi ca un model pe care să se bazeze, la nivel național, reglementările din domeniul conduitei etice. El stabilește standardele de conduită pentru auditorii financiari și principiile fundamentale care trebuie respectate de către auditorii financiari, în scopul de a atinge obiective de natură generală.

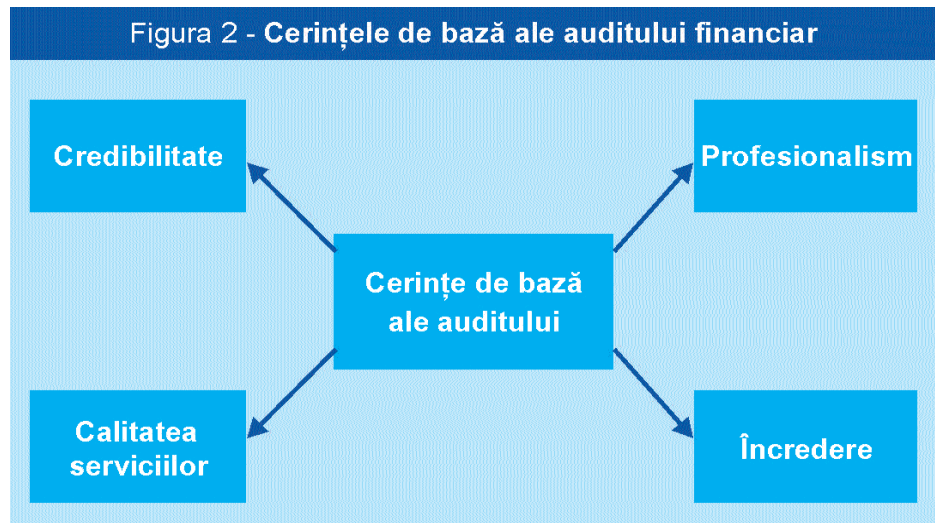
La nivel mondial, profesia de auditor financiar se desfășoară într-un mediu caracterizat prin culturi și reglementări diferite. Cu toate acestea, scopul de bază al Codului trebuie întotdeauna respectat.

Codul etic pentru auditori cuprinde trei părți:

- **Partea A** – aplicarea generală a codului
- **Partea B** – aplicabilă profesioniștilor de practică publică
- **Partea C** – aplicabilă profesioniștilor în afaceri

Codul privind conduita etică și profesională în domeniul auditului financiar recunoaște că obiectivele auditului financiar sunt stabilite să îndeplinească cele mai înalte standarde de profesionalism, în vederea atingerii celui mai înalt nivel de performanță, pentru a menține încrederea publicului în profesia de

Figura 2 - Cerințele de bază ale auditului financiar



auditor financiar și în general pentru a îndeplini cerințele interesului public.

Cerințele de bază pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor unui audit financiar sunt prezentate în schema de mai sus (figura 2):

- **Credibilitate**

În întreaga societate se manifestă nevoia de credibilitate în informații și în sistemele de informații.

- **Profesionalism**

Există o necesitate pentru clienți, angajatori și alte părți interesate de a fi clar identificate persoanele profesionale în cadrul domeniului de audit financiar.

- **Calitatea serviciilor**

Este necesară asigurarea că toate serviciile obținute de la un auditor financiar sunt efectuate la standardul cel mai înalt de performanță.

- **Încredere**

Utilizatorii serviciilor furnizate de auditorii financiari trebuie să poată avea încredere că există un cadru general al conduitei eticii și profesionale care guvernează desfășurarea acestora.

Pe lângă aceste cerințe, auditorii financiari trebuie să respecte 6 **principii fundamentale** care sunt indispensabile în realizarea unei misiuni de audit, astfel:

- **Integritatea** – impune ca obligație tuturor auditorilor financiari să fie drepte și onești, să-și desfășoare toate misiunile asumate întocmai și în deplină sinceritate, fără a fi implicați în situații de conflict de interese. Integritatea implică, de asemenea, efectuarea de tranzacții corecte și juste.
- **Obiectivitatea** auditorului financiar se realizează prin corectitudinea de care dă dovadă, eliminarea totală a unor serii de prejudecăți care pot apărea într-o misiune de audit, neacceptarea conflictelor de interese sau apariția unor influențe externe care să-l conducă la exprimarea unei opinii alta decât cea reală.
- **Competența profesională** obligă auditorii să se conformeze legilor și reglementărilor relevante și să evite orice acțiuni care pot discredita profesia de auditor. Sunt vizate, de asemenea, perfecționarea continuă și durabilă a auditorului, îmbu-

nătățirea comportamentelor sale și a serviciilor prestate, precum și exercitarea responsabilităților asumate la cel mai înalt nivel al capacității de care dispune.

- **Confidențialitatea** - presupune că auditorul trebuie să respecte confidențialitatea informațiilor la care a avut acces și nu trebuie să dezvăluie în nici o împrejurare astfel de informații fără o autorizare expresă din partea clientului, exceptând situațiile când există un drept sau o obligație legală sau profesională care impune acest lucru. Obligația de confidențialitate continuă și după încheierea misiunii de audit.

- **Comportamentul profesional** al auditorului se caracterizează printr-o atitudine de care acesta trebuie să dea dovadă, evitând orice comportament care ar putea aduce atingere discreditării profesiei. Obligațiile evitării oricărui comportament indecent față de profesiune impune organismului profesional să aibă în vedere, stabilirea de responsabilități auditorilor financiari profesioniști, față de clienți, terțe părți, alți membri ai profesiei de auditori financiari, personal, angajatori și public. Menținerea unui înalt nivel de pregătire profesională pe tot parcursul carierei de auditor financiar, exercitarea unei rigori profesionale cvenite, respectarea standardelor care vizează orice tip de serviciu, dar și adoptarea unei atitudini profesioniste în toate activitățile întreprinse constituie cheia succesului unui practician. Obiectivul final este angajamentul auditorului față de însăși calitatea sa de profesionist.

**Punerea în aplicare a cerințelor etice** presupune, totodată, luarea de măsuri disciplinare, în cazuri precum:

- Nerespectarea standardelor cerute privind grija profesională, aptitudinile sau competența;
- Nerespectarea regulilor de etică; și
- Conduita discreționară sau dezonorantă.

Investigațiile disciplinare vor începe de obicei ca rezultat al unei plângeri.

Sanțiunile impuse de obicei se referă la: mustrare, amendă, retragerea dreptului de practică, suspendarea, excluderea etc.

Alte sancțiuni pot include un avertisment, returnarea onorariului încasat de la client, pregătire profesională suplimentară și finalizarea activității de un alt membru pe cheltuiala membrului împotriva căruia a fost luată măsura disciplinară.

### Independența auditorului financiar

În activitatea de audit, independența presupune a adopta un punct de vedere propriu asupra unei situații, cu ocazia examinării raportărilor financiare, în vederea exprimării unei opinii prin raportul de audit. În condițiile în care auditorul exprimă prin opinia sa elemente care nu sunt conforme cu realitatea, pentru a favoriza clientul său, el se îndepărtează prin aceasta de atributul independentei.

Independența implică:

- a. **Independența de spirit (de drept)**. Starea de spirit care permite

emiterea unei opinii fără a fi afectat de influențe care compromit raționamentul profesional și care permite individului să acționeze cu integritate, să-și exercite obiectivitatea și scepticismul profesional.

- b. **Independența în aparență (de fapt)** – vizează evitarea faptelor și a situațiilor care sunt atât de importante încât o terță parte informată și rezonabilă, care cunoaște toate informațiile relevante, inclusiv măsurile de protecție aplicate, ar concluziona că integritatea, obiectivitatea și scepticismul profesional al unui auditor sau al unui membru al echipei de audit au fost compromise.

Independența este o trăsătură foarte importantă pe care trebuie să o îndeplinească un auditor față de clientul său, cât și față de utilizatorii de informații care așteaptă de la rapoartele acestuia oglindirea imaginii fidele prezentată în situațiile financiare examinate.

Independența presupune onestitatea, sinceritatea și încrederea auditorului financiar. Ignorarea acestor trei calități poate determina o îndepărtare de zona independenței și anularea credibilității auditorului, cu consecințe negative asupra utilizatorilor informațiilor sale. Trebuie reținut faptul că auditorul nu reprezintă într-o misiune de audit consultantul conducerii, dar în activitatea sa poate furniza și chiar formula opinii asupra managementului entității, fără însă a-și dubla calitatea de auditor cu cea de consultant.

Când percepția exterioară privind independența este alterată, auditorul financiar și-a pierdut din prestigiu și din imparțialitatea sa.

Auditorul trebuie să-și păstreze independența chiar și atunci când apar amenințări și trebuie să-și ia măsurile de siguranță disponibile pentru a elimina aceste amenințări sau pentru a le reduce până la un nivel acceptabil. Decizia trebuie însă documentată, iar natura măsurilor de protecție aplicabile va varia în funcție de circumstanțe (respectiv în funcție de importanța amenințării, natura misiunii de audit, cui se adresează raportul de audit și structura firmei de audit).

Măsurile de protecție se împart în două categorii:

- a) **măsuri create de profesie, legislație sau reglementări;**
- b) **măsuri de protecție aferente mediului de activitate.**

Independența auditorului financiar poate fi afectată de factori precum:

- **Legăturile financiare** ale auditorului cu entitatea, pentru care se realizează misiunea de audit, pot determina un observator rezonabil să cantoneze o serie de domenii care aduc atingere independenței. Dintre cele mai semnificative situații întâlnim: interesul financiar direct, altul decât onorariul pentru realizarea misiunii; interesul financiar indirect; împrumuturi acordate clientului sau primite de la acesta, indiferent că este vorba de funcționar, director sau acționar semnificativ; deținerea unui interes financiar, într-o asocierie în participațiune. Independența este afectată chiar dacă interesul financiar se referă la soțul (soția) sau copilul aflat în întreținerea auditorului financiar. În general, auditorul financiar trebuie să aibă independență față de clientul său și față de toate entitățile tutelare, filialele și sucursalele sale.

- **Funcții în cadrul entității** deținute de către auditor atât în perioada imediat anterioară, cât și în cea audiată, de genul - membru în consiliul de administrație, funcționar sau angajat al acesteia - ar prejudicia independența în cazul raportării asupra acelei societăți. În astfel de situații, auditorii respectivi nu trebuie să accepte misiuni de raportare care implică exprimarea unei opinii.
- **Alte servicii aduse clienților de audit.** Ne găsim în situația în care un auditor financiar, în plus față de îndeplinirea unei misiuni de audit sau a unei funcții de raportare, furnizează alte servicii clienților săi. De exemplu, auditorul dacă execută lucrări de evidență contabilă, de consultanță fiscală, dar și un audit, cu siguranță că apar serioase îndoieli privind capacitatea lui de a rămâne independent în rolul sau de auditor. Interpretările permit unui auditor financiar să conducă evidența contabilă a unui client, să execute apoi și o misiune de audit pe situațiile financiare ale acestuia în anumite circumstanțe, cu măsuri de reducere a amenințării independenței până la un nivel acceptabil (cazul situațiilor de urgență sau neobișnuite).

Aceasta concluzie se bazează pe comparații între:

- Impactul asupra independenței, în condițiile în care se execută și servicii de contabilitate și audit;
- Costul suplimentar al angajării unei misiuni de audit de către alți auditori financiari;

Găsindu-ne în situația în care un auditor financiar execută ambele servicii, va trebui să analizăm următoarele aspecte ca fiind condiții cheie:

- Conducerea clientului să-și asume răspunderea totală în ceea ce privește situațiile financiare prezentate. Pentru aceasta ea trebuie să cunoască foarte bine procesele de producție, cât și mediul financiar al entității sale, precum și politicile contabile aplicate;
- Auditorul nu trebuie să accepte poziția de angajat sau gestionar responsabil de activitățile unei entități. El nu va lua decizii de gestionare a activelor și nu va exercita nici un fel de autoritate în numele clientului sau. Responsabilitatea totală pentru întocmirea documentelor justificative referitoare la operațiunile efectuate aparține conducerii entității;
- În timpul realizării misiunii de audit în baza rapoartelor, a evidențelor și a situațiilor financiare pe care le-a întocmit, parțial sau în totalitate, auditorul trebuie să se conformeze standardelor de audit general acceptate.

Pe lângă ținerea evidențelor contabile, auditorii financiari oferă clienților numeroase alte servicii de certificare, ale căror consecințe le-ar putea afecta, într-un fel sau altul, independența. Asemenea activități sunt permise atâta timp cât auditorul nu exercită activități manageriale cu aplicații directe în decizia de gestiune.

- **Relațiile personale și de familie** pun în pericol și afectează independența auditorului financiar. Cu privire la relațiile de familie

ale auditorului financiar, trebuie să avem în vedere normele și reglementările juridice în materie, care nivel de relații cu un client trebuie să fie privite ca fiind prea apropiate pentru a garanta abordarea independență a serviciilor prestate clientului.

- **Onorariile** sunt capabile să pună în pericol principiul independenței, în special când acestea se consideră a fi mult superioare prestațiilor efectuate, creând dependența față de acel client sau grupă de clienți. Pentru a evita astfel de situații este de dorit ca entitatea de reglementare să prescrie reguli pentru membrii săi asupra onorariilor ce urmează a fi stabilite pentru angajamentele asumate într-o misiune de audit, având în vedere o serie de indicatori de raportare – cifra de afaceri, venitul brut, profitul etc. O situație similară, de afectare a independenței, poate apărea dacă onorariile pentru serviciile realizate, facturate sau nu, rămân neachitate timp de mai mult de un an după data întocmirii raportului. Aceste onorarii sunt considerate ca fiind un împrumut acordat de auditor clientului și reprezintă o încălcare a independenței, exceptând cazurile în care un client se găsește în procedura de faliment. Sunt dese situații în practică când onorariile se stabilesc de comun acord client – auditor financiar, în funcție de rezultatele misiunii de audit.

În vederea evitării practicii onorariilor condiționate, un auditor financiar va ține cont de următoarele<sup>3</sup>:

- Nu va efectua nici un tip de serviciu profesional contra unui astfel de onorariu și nu va încasa un asemenea onorariu de la un client pentru care se realizează un audit sau o verificare a situației financiare; o elaborare a unei situații financiare atunci când se estimează pe baze rezonabile că o terță parte va putea utiliza acea situație financiară și când raportul de elaborare întocmit nu menționează o lipsă de independență; o revizuire a situațiilor financiare previzionale sau întocmirea declarațiilor de plată a obligațiilor fiscale originală sau revizuită, precum și o cerere de rambursare de impozite (TVA).
- Nu va recurge la fapte compromițătoare de genul:
  - Reținerea evidențelor contabile sau a altor situațiilor ale clienților;
  - Discriminarea și hărțuirea în practicile de personal;
  - Nerespectarea standardelor privind auditurile guvernamentale, recurgându-se numai la aplicarea standardelor de audit general acceptate.

De asemenea, reprezintă fapte compromițătoare și agresivitatea fizică sau verbală a personalului cu care auditorul vine în contact în îndeplinirea unui misiuni.

- **Litigiile dintre firma de audit și client.** Când o firmă de audit se găsește în situația de a se judeca cu un client sau acesta are intenția de a acționa în judecată firma de audit, capacitatea acestora de a rămâne obiectivi este

pusă sub semnul întrebării, iar continuarea activității la acest client se consideră a se realiza în afara independenței.

Regulile profesionale privind independența întăresc capacitatea auditorului financiar, descriind riscurile de dependență și fixând regulile de incompatibilitate. Fără independență, credibilitatea dispare, iar opinia exprimată își pierde valoarea.

Independența apare, deci, drept o condiție indispensabilă a rolului auditorului financiar în ochii tuturor.

### Integritate și obiectivitate

Prin integritate înțelegem poziția de imparțialitate pe care trebuie să se situeze un auditor financiar în prestarea tuturor tipurilor de servicii angajate, ceea ce presupune că pentru a-și păstra integritatea și obiectivitatea, auditorul va evita cauzele care conduc la apariția conflictelor de interese, la prezentarea în cunoștință de cauză a unor informații neconforme cu realitatea, precum și la sacrificarea propriului său raționament în favoarea opiniilor unor terțe persoane.

În acest sens, considerăm utile câteva recomandări în atenția auditorilor financiari<sup>4</sup>:

- În activitatea de audit și mai ales în realizarea unei misiuni de audit auditorii financiari sunt supuși unor presiuni care pot afecta obiectivitatea acestora;
- În aprecierea dimensiunii acestor presiuni care pot afecta obiectivitatea auditorului financiar acesta trebuie să se preva-

3 Alvin Arens și colectivul, *Audit. O abordare integrată*, Ed. ARC, pag. 102-103.

4 I. Mihăilescu, *Independența și obiectivitatea în activitatea de audit financiar*; Revista Management nr.3-4/2002, pag.76

leze de caracterul rezonabil al acestor stări de fapt;

- Trebuie evitate relațiile care pot permite apariția de prejudecăți sau influențarea auditorului pentru a renunța la obiectivitate;
- Să ne asigurăm că tot personalul implicat în serviciile profesionale aderă la principiul obiectivității;
- Auditorii financiari nu trebuie să accepte sau să ofere cadouri de orice natură care pot fi considerate a avea o influență asupra deciziilor lor sau a celor ce desfășoară astfel de activități.

Pentru a înțelege mai bine sensul integrității și obiectivității, vom face apel la câteva situații practice; presupunem că un auditor, examinând situația creanțelor, ajunge la concluzia că o parte din clienți nu și pot onora angajamentele, dar acceptă asertiunea conducerii fără a recurge la o evaluare independentă a capacității de plată a clienților respectivi.

În acest caz, auditorul și-a abandonat propriul său raționament, dând astfel dovadă de lipsă de obiectivitate. Auditorul, în îndeplinirea unor servicii complementare, încurajează clientul său să înregistreze o serie de cheltuieli care nu au o justificare legală de a genera operațiuni impozabile fiind considerate a fi deductibile și a reduce prin acestea profitul impozabil cu speranța că inspectorul financiar nu va reuși să pună în evidență o asemenea eroare. Ne găsim astfel într-o situație de încălcare a regulilor stabilite, fiind în fața unei falsificări de date, afectând în acest fel integritatea auditorului. În fine, într-o misiune de audit, executată de către o firmă de audit, membrii echipei nu trebuie în nici o împre-

jurare să-și subordoneze raționamentele proprii opiniilor conducătorilor de misiune sau ale șefilor direcți. Ei își susțin raționamentele profesionale cu elementele care se găsesc în documentele de lucru, iar intervenția de a-și modifica propriile sale concluzii să nu fie în nici un fel acceptate.

Lipsa conflictelor de interese presupune inexistența unor relații care ar putea aduce atingerea obiectivității sau integrității. Ar fi inacceptabil ca un auditor să participe la realizarea situațiilor financiare anuale și apoi să efectueze un angajament de audit pe situațiile respective.

Examinarea situațiilor prezentate, presupune o tratare atentă în cadrul cerințelor de etică legate de obiectivitate și integritate, prin protejarea serviciilor profesionale față de integritate și păstrarea obiectivității în procesele de analiză și decizie.

### Competență profesională

Competența profesională presupune menținerea cunoștințelor profesionale și acționarea cu conștiințiozitate în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile.

Competența profesională poate fi distinsă în două etape (faze):

- **Atingerea competenței profesionale** – presupune, inițial, un standard ridicat de educație, urmată apoi de o educație specifică, de pregătire și de o examinare în domenii profesionale relevante și, chiar dacă e prevăzut sau nu, de o perioadă de experiență în domeniu. Aceasta ar trebui să fie modelul normal al dezvoltării pentru un auditor financiar.

- **Mentținerea competenței profesionale** – cere o continuă conștientizare a dezvoltării permanente a profesiei contabile, incluzând reglementările naționale și internaționale relevante în domeniul contabilității, auditului și alte reglementări relevante sau cerințe statutare.

### Confidențialitate

Un auditor financiar are acces la mai multe informații confidențiale despre client sau afacerea angajatorului ce nu sunt, în mod normal, prezentate publicului.

De aceea, auditorul financiar trebuie să se asigure că nu va face prezentări neautorizate altor persoane.

De asemenea, auditorii financiari au obligația să se asigure că personalul din subordine și persoanele de la care s-a obținut consultanță sau asistență respectă principiul confidențialității.

Confidențialitatea nu este numai o problemă de prezentare a informațiilor. Se cere ca un auditor financiar ce a obținut informații în timpul prestării serviciilor profesionale să nu folosească și nici să nu pară că folosește informația cu scopul de a obține avantaje personale sau în avantajul unei terțe părți.

Există și situații când auditorului financiar îi este cerut prin lege să prezinte informații confidențiale, ceea ce presupune:

- Să producă documente sau să ofere probe în cazul unor proceduri legale;
- Să prezinte autorității publice în materie situațiile descoperite

privind nerespectarea prevederilor legale.

Atunci când auditorul financiar a decis că informația confidențială poate fi prezentată, următoarele probleme trebuie avute în vedere:

- Dacă toate faptele sunt sau nu cunoscute și întemeiate, și până la un anumit punct dacă este posibil; atunci când situația implică o faptă sau o opinie neîntemeiată, raționamentul profesional trebuie folosit în a determina tipul prezentării ce trebuie făcute, dacă este posibil;
- Ce tip de comunicare se așteaptă și persoana căreia i se adre-

sează; în particular, auditorul financiar trebuie să se asigure că părțile cărora comunicarea le este adresată sunt cei adecvați și au responsabilitatea de a acționa în consecință;

- Auditorul financiar trebuie sau nu să ia în considerare implicațiile legale ca urmare a comunicării efectuate și consecințele ce decurg din aceasta.

În astfel de situații, auditorul financiar trebuie să ia în considerare necesitatea unei consultanțe juridice și/sau consultarea organismului profesional implicat.

### Abstract

## Financial Auditors Ethics Rigors and Principles in the Audit Engagements

**Key words:** **credibility, professionalism, trust, integrity, confidentiality, independence**

In our days business world the quality and probity of the financial audit engagements is more and more important. In essence, the observance of the provisions of all the standards and professional norms, corroborated with an impeccable ethical behavior of the auditors during the audit engagements represent a guarantee for the quality of the audited financial statements this contributing, implicitly, to an increase of investors' trust in the information presented in the audit reports used for making investment or financing decisions or for making commercial decisions to cooperate with a given partner.

As it is well known, in order to ensure the optimal conditions for practicing at this high level of exigency in the financial audit engagement, the Romanian financial auditor body - Chamber of Financial

Auditors of Romania - adopted early from its establishment the IFAC Code of Ethics and Professional Conduct. Considering the financial events worldwide, the Code experiences a modernization process pointing out more and more the auditors' independence issue. At the same time, the public oversight over the accounting profession, in general, and over the financial auditors, in particular, is more and more strengthened the provisions of the new Eighth Directive at the European level creating the institutional premises for accomplishing this task.

The current article intends to give an insight in ensuring the professional ethics of the auditors defining the financial auditors responsibilities and tasks as a whole and as part of the accounting profession.

### Bibliografie

- Arens A. și colectivul – *Audit. O abordare integrată*, Ed. ARC, Ediția a 8-a
- Becaur J.C, Bouquin H. – *Audit operațional*, Ed. Economia, Paris, 1991
- Collins Liond. Valin Gerard – *Audit et controle interne, Principes, objectifs et pratiques*, Ed. Daltoz, 1996
- Dubois D. – *Trezorerie în Enciclopedia de gestiune*, Ed. Economică 1989
- Feleață N. și colectiv – *Contabilitatea aprofundată*, Ed. Economică, București, 1996
- Mihăilescu I. – *Managementul fiscalității și protecției sociale în gestiunea întreprinderii*, Ed. Coresi, București, 2000
- Mihăilescu I. – *Managementul financiar al întreprinderii*, Ed. Independența Economică, Pitești, 2000
- Mihăilescu I. – *Audit financiar la întreprinderi*, Ed. Coresi, București, 2003
- Camera Auditorilor Financiari din România – *Ghid privind unele reglementări ale profesiei de auditor*, Editura CNI Coresi, București, 2006
- \*\*\* – *Audit financiar 2006 - Standarde – Codul Etic*
- \*\*\* – *Colecția de reviste Audit financiar - 2006, 2007*
- \*\*\* – *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.080 și 1080 bis din 30 noiembrie 2005
- \*\*\* – *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1121/4 iulie 2006, privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară*, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 602 din 12 iulie 2006

# Spălarea de bani și riscul diminuării veniturilor



*John DAVIES,*  
ACCA, Head of Business Law

**Cuvinte cheie: detectare, standarde, măsuri de siguranță, confidențialitate, feedback**

Preocuparea în ceea ce privește spălarea de bani și finanțarea terorismului a devenit o prioritate pe agenda guvernelor și agențiilor de reglementare a activității financiare din întreaga lume în acești ani de debut ai secolului 21.

Afacerile din domeniul financiar trebuie să se supună unui volum mare de noi obligații legale, care au ca țintă atragerea lor într-o rețea de sisteme de siguranță și control, al căror scop este detectarea spălării de bani și a finanțării activităților teroriste când acestea apar și de a împiedica delincvenții să obțină venituri din activitățile lor ilicite.

Aceste reforme se dovedesc a fi dificile și scumpe pentru ca toate afacerile din sectorul financiar să le adopte. Acest lucru este în special valabil pentru profesioniștii din domeniul contabil din perspectiva

măsurilor ce privesc raportarea, informațiilor legate de client, către autorități și interzicerea „informato-rilor”.

Evenimentele traumatizante din 11 septembrie, Bali, atentatele cu bombă din 7 iulie din Londra și multe altele fac aproape imposibilă contracararea insistențelor oficiale că noile controale sunt, în esență, cel puțin, necesare și în interesul public. Dar numai în cazul în care contabilii, auditorii și avocații încalcă principiile profesionale de mult înrădăcinate pentru a respecta noile cerințe legale își aduc contribuția la lupta împotriva activităților ilegale? Sau există și alte situații în care aceste principii nu sunt încălcate?

Promotorul tuturor standardelor de reglementare care sunt acum introduse în toată lumea, în acest domeniu, este Financial Action Task Force (FATF), un organism interguvernamental cu sediul în Paris care a fost înființat în 1989 de către G7.

Misiunea acestui grup este de a monitoriza metodele utilizate de către cei care spală bani și de către finanțatorii terorismului și de a recomanda măsuri de protecție și control adecvate pe care guvernele naționale ar trebui să le implementeze pentru a lupta împotriva acestor amenințări.

Deși inițial a vizat și s-a concentrat asupra sectorului bancar, aplicabilitatea de astăzi a FATF s-a extins, acesta reglementând o arie largă de afaceri și profesii non-financiare, incluzând contabilii (auditorii financiari), avocații, agenții imobiliari și cazinourile.

## Activitatea ilegală

Motivul includerii acestor categorii noi în rețeaua de reglementare este clar – FATF consideră că, din cauza faptului că sunt vizate metodele tradiționale ale infractorilor, aceștia trebuie să se adapteze, căutând mijloace alternative de a plasa fonduri ilicite în sistemul financiar și plănuiind scheme din ce în ce mai complexe pentru a spăla banii cu succes, ștergând orice legătură cu activitatea ilicită.

Progresele și adaptabilitatea delincvenților sugerează că, pentru susținerea impactului, măsurile de siguranță deja introduse – cu un grad aparent de succes în cazul băncilor, ar trebui extinse, astfel încât să se poată aplica altor tipuri de intermediari care pot fi implicați în mod conștient sau nu în spălarea de bani.

Din cauza acestui fapt, FATF sfătuiește acum guvernele că metodele standard de control și luptă împotriva spălării banilor trebuie aplicate - printre altele – contabililor și auditorilor financiari sau cel puțin contabililor din sectorul public care sunt implicați în acți-

unile specifice ale clienților (care se referă la manevrarea fondurilor clientului și la cumpărarea și vânzarea de bunuri și proprietăți în numele clientului).

Metodele de control standard recomandate de către FATF includ verificarea identității clientului, reținerea datelor de identificare și adoptarea unor politici și practici interne, astfel încât să se poată urmări și identifica semnele care indică activități de spălarea de bani sau de finanțare a acțiunilor teroriste pentru a putea reacționa la acestea. Dar, de asemenea, FATF face apel și la contabilii (sau auditorii financiari), precum și la oricare alte profesii reglementate să-și exprime o opinie dacă au suspiciuni referitoare la activități ilegale din afacerile clienților lor și, în cazul în care ei au astfel de suspiciuni, să raporteze organizațiilor de reglementare financiară care ar trebui înființate de către guverne în acest scop.

Faptul că operatorii de cazinou și contabilii (auditorii financiari, avocații și alte profesii) sunt tratați la același nivel în Cartea de reguli a FATF este un lucru îngrijorător. Altfel este cazul atunci când un cazinou trebuie să informeze asupra suspiciunilor sale conform cărora unul dintre clienții săi folosește facilitățile acestuia pentru a spăla bani. Conform oricărui standard, poziția operatorului din cazinou este total diferită de cea a unui contabil (auditor financiar) profesionist.

### Relația confidențială cu clientul

Contabilii (precum și auditorii financiari) au responsabilități fiduciare față de clienții lor, ei sunt legați de coduri etice și au valori profesionale care le impun respectarea confidențialității informațiilor asupra afacerilor clienților lor.

Acest lucru nu înseamnă că paravanul confidențialității ar trebui folosit pentru a ajuta și sprijini activitățile ilicite ale clientului. Responsabilitățile etice ale contabililor (precum și cele ale auditorilor financiari) pot varia în ceea ce privește detaliul, în diferite țări,

dar majoritatea vor urma principiile de bază stabilite în codul de etică emis de către IFAC (Federația Internațională a Contabililor). Acest cod include următoarele elemente:

- înainte de a accepta un nou client, contabilii și auditorii financiari ar trebui să analizeze dacă sunt aspecte legate de potențialul client care ar putea să le afecteze capacitatea de a acționa cu integritate în concordanță cu diferite aspecte ale codului – dacă există astfel de aspecte pe care contabilul (auditorul financiar) simte că nu le poate corela cu îndatoririle sale respectând codul, atunci el ar trebui să refuze să reprezinte acel client.

– ca și element integrant al conduitei profesionale, contabilii (și auditorii financiari) ar trebui să se conformeze cu legile relevante în vigoare și ar trebui să evite orice acțiune care ar putea să denigreze sau să discrediteze profesia.

– contabilii (precum și auditorii financiari) nu ar trebui să divulge în afara companiei informațiile confidențiale aflate în timpul relației profesionale cu un client ori cu un potențial client fără o autorizare specifică și clară sau fără dreptul legal sau profesional de a face acest lucru.

Din primele două elemente din lista de mai sus rezultă că deja li se va cere contabililor (și auditorilor financiari), în afara oricăror reglementări FATF care li s-ar aplica, să se uite cu un ochi critic la potențialii clienți și să decline orice acțiune în numele clienților în cazul în care ei cred că ar fi imposibil de acționat fără a compromite propriile obligații de a respecta normele profesionale.

De asemenea, există în codul etic și un avertisment puternic împotriva oricărui tip de activitate ilegală. Mai departe, codul admite că în timp ce confidențialitatea acordată clientului este o normă, divulgarea informațiilor poate și va fi făcută în cazurile în care aceasta este o îndatorire legală.

Acest fapt poate sugera că stipulările codului etic și recomandările FATF relevante sunt consecvente în

### Contabilii (precum și auditorii financiari) au responsabilități fiduciare față de clienții lor, ei sunt legați de coduri etice și au valori profesionale care le impun respectarea confidențialității informațiilor asupra afacerilor clienților lor

mare măsură. Putem spune că recomandările FATF privitoare la îndatoririle clientului adaugă detalii procedurale la regula etică de bază care cere contabililor (și auditorilor financiari) „să își cunoască clienții” și să ia în considerare retragerea din angajamentul luat dacă ei cred că acțiunile le-ar putea compromite poziția profesională.

### Suspiciuni

Ca regulă generală, contabilii (și auditorii financiari) ar trebui să se asigure că respectă legea și nu ar trebui să fie implicați în activități cu renume îndoielnic și compromițătoare, spălarea de bani fiind un exemplu elocvent de astfel de activitate. Firește, aceasta se poate realiza și prin includerea unor prevederi la capitolul confidențialitate astfel încât divulgarea informațiilor să poată fi făcută dacă legea o cere, codul etic recunoaște nu numai supremația legii, ci și pe cea a interesului public.

Deci, nu există nimic ofensiv intrinsec în etosul profesiei de contabil (auditor financiar), astfel încât profesionistul să facă subiectul unei solicitări legale de a divulga activitățile ilicite către autorități. Contabililor (precum și auditorilor financiari) li s-a permis dintotdeauna de către regulile profesionale să încalce confidențialitatea clientului dacă interesul public o cere și dacă, într-adevăr, există o solicitare legală de a divulga informații în circumstanțe bine specificate.

Ceea ce face campania condusă de către FATF – campanie urmată conștient sau inconștient de către guvernele naționale - este de a introduce solicitări legale de a raporta clienții într-un ritm sistematic fără a ține cont de raționamentul contabilului profesionist (auditorului financiar) sau de dreptul acestuia de a decide cum să încalce confidențialitatea clientului.

Prin urmare, contabilii (auditorii financiari) și alte profesii sunt obligați să raporteze fără discriminare – dacă o problemă care le atrage atenția îndeplinește criteriile statuate pentru a determina dacă acea pro-

blemă este legată de spălarea banilor, ei nu au încotro și trebuie să raporteze (și nu trebuie să își informeze clienții că au divulgat aceste informații către autorități).

Mai mult, lor li se cere să raporteze autorităților nu numai atunci când efectiv suspectează existența acțiunilor de spălare de bani, dar și în cazul în care ei au „motive întemeiate” pentru a suspecta: în unele cazuri acest lucru presupune că li se cere să raporteze chiar și atunci când ei, personal, nu au ceea ce se numește o suspiciune plauzibilă de activitate ilicită.

Domeniul reglementării împotriva spălării de bani este, de asemenea, în oarecare măsură inconsecvent. În timp ce multe țări recunosc ca model demn de urmat recomandările FATF în baza cărora să își modeleze propriile sisteme, altele au ales să meargă mai departe decât cer reglementările, în timp ce alte țări au rămas în urmă.

### Reglementare

Australia este un exemplu de țară care a modelat regimul național urmând îndeaproape standardele minime FATF – contabilii (precum și auditorii financiari) vor trebui să fie responsabili în ceea ce privește lupta împotriva spălării banilor dacă se implică în activități legate de banii clientului.

SUA este una dintre țările care a rămas în urmă în ceea ce privește ritmul de adoptare a recomandărilor FATF – contabilii (auditorii financiari) și alte tipuri de consilieri profesioniști sunt total în afara scopului reglementării.

Marea Britanie a mers mult mai departe – nu numai că li se cere contabililor externi, auditorilor financiari și consilierilor în domeniul taxelor să se supună obligațiilor legate de profesia lor, dar și definiția legală a „spălării de bani” se extinde mult peste definiția de „infrafracțiune serioasă”, astfel încât să acopere toate infrafracțiunile din statut.

În acest regim care include „toate infrafracțiunile”, toate entitățile reglementate pot fi obligate să raporteze

---

**Contabililor  
(precum și auditorilor financiari)  
li s-a permis dintotdeauna de către  
regulile profesionale să încalce  
confidențialitatea clientului dacă  
interesul public o cere și dacă,  
într-adevăr, există o solicitare legală  
de a divulga informații în  
circumstanțe bine specificate**

---

problemele autorităților chiar și în cazul în care sunt inofensive.

În majoritatea cercurilor se consideră că această abordare strictă și atotcuprinzătoare a avut drept rezultat direct producerea multor rapoarte defensive cu mică valoare legală.

Numărul de rapoarte privind activitățile suspecte îndosariate la organizațiile de reglementare din UK a cunoscut o creștere dramatică. Dintr-un total de 20.000 în anul 2000, numărul de dosare a ajuns la 195.000 în 2005 și 213.000 în 2006.

Într-un sondaj, publicat în 2005 de către Corporation of London, 2/3 din intervievații din UK au pretins că cerințele pentru prevenirea riscurilor spălării de bani în UK erau prea severe în proporție cu riscurile existente.

Intervievații au fost, de asemenea, de acord că organismele au tendința de a se conforma cerințelor legale cu scopul de a evita sancțiunile și nu pentru că ei percep practicile pentru prevenirea spălării de bani ca fiind eficiente în ceea ce privește combaterea efectivă a acestei activități ilicite.

Dacă stabilirea acestui nou cadru de controale conduce la o îmbunătățire reală în detectarea și urmărirea infracțiunilor financiare în cadrul intern sau extern, ar fi imposibil pentru oricine, din interiorul sau exteriorul profesiei, să contrazică faptul că noile măsuri sunt în interesul public.

E posibil totuși ca această afirmație să fie adevărată, iar rapoartele depuse către autorități conform recomandărilor FATF și solicitările legale locale să aducă îmbunătățiri reale.

Dar dovada clară într-un sens sau altul este greu de obținut. Oricare ar fi nivelul eficacității acestor măsuri, sectorului reglementat ar trebui să i se dea un feedback credibil pentru ca raportarea să aibă efect în practică.

Autoritățile trebuie să cultive un parteneriat cu profesioniștii din acest domeniu, astfel încât aceștia să înțeleagă că își aduc contribuția la un obiectiv comun.

Dacă entitățile din sectorul reglementat vor fi determinate să creadă că implicarea lor în această problemă este doar la nivelul de conformare, conformarea a cărei eficacitate este disputată pe larg, întregul sistem de raportare riscă să scadă în eficacitate și încrederea poate scădea de ambele părți.

## Bibliografie

Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations – publicată în 2007 de FATF/OECD  
The 40 Recommendations – publicată în 2004 de FATF/OECD  
Special Recommendations on Terrorist Financing – publicată în 2004 de către FATF/OECD  
Code of Ethics for professional accountants – revizuit în 2005 și publicat de către IFAC – International Federation of Accountants

## Abstract

# Money laundering and the risk of diminishing returns

Key words: **detecting, standards, safeguards, confidentiality, feedback.**

Fears that terrorists are heavily engaged in money laundering in order to finance their activities have focused the attention of governments and financial sector regulators around the world in these early years of the 21st century.

The 9/11 attack on the world trade center, the Bali bombings, and terrorist atrocities in Madrid and London have raised attention on the issue - given finance professionals a compelling reason why they should now be alert to the possibility that clients are using their business activities to wash "dirty money".

Accountants and businesses in the financial sector must now comply with more legislation than ever - and have new obligations in helping the authorities to fight financial crime and in detecting processes used for laundering money which may ultimately be used to finance terrorist activities.

These legal and regulatory reforms are proving difficult and expensive for all financial sector businesses to adopt and comply with.

But is it really the case that when accountants and lawyers override long-standing professional principles in accordance with the new legal requirements they are making a substantial contribution to the fight against serious criminal activity? And, isn't there an argument for a greater partnership between the criminal agencies and finance professionals so that the latter receive more feedback on the results of any enquires in which they may have assisted?

# Suportul legislativ și instituțional al prevenirii și combaterii spălării banilor

*Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor ne-a pus la dispoziție un deosebit de util documentar, în atenția auditorilor financiari.*

*Se cuvine precizat că între Camera Auditorilor Financiari din România și ONPCSB a fost încheiat un protocol de colaborare, cu scopul informării auditorilor financiari în general asupra fenomenului, dar și asupra măsurilor ce se întreprind și a căilor și metodelor prin care auditorii financiari, acționând în spiritul și litera Codului etic al profesiei în îndeplinirea misiunilor de audit, pot contribui la instaurarea legalității în domeniul financiar, contabil și bancar, astfel încât să reducă tentativele și actele de fraudă legate de spălarea banilor și finanțări ilegale.*

## **Organizarea instituțională**

Recunoscând vulnerabilitățile, la nivel național, față de riscul utilizării sistemului financiar-bancar în scopul spălării banilor, în decembrie 1999 autoritățile române au adoptat Legea nr. 21/1999, privind prevenirea și sancționarea spălării banilor, prin care a fost înființat Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, organ de specialitate cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului.

Datorita evoluției standardelor internaționale, precum și în baza experienței acumulate de Oficiu,

Legea nr. 21/1999 a fost abrogată prin intrarea în vigoare a **Legii nr. 656/2002** privind prevenirea și sancționarea spălării banilor, modificată ulterior prin **Legea nr. 230/2005**, și prin **Legea nr. 36/2006** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 135/2005.

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor este o Unitate de Informații Financiare, care, conform definiției Grupului Egmont, precum și celei prevăzută de art. 21 punctul 2 din Directiva 2005/60/CE privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor și al finanțării terorismului (Directiva a III-a),

reprezintă autoritatea centrală, responsabilă la nivel național cu primirea, (și, dacă este permis, solicitarea), analizarea și transmiterea către autoritățile competente a dezvăluirilor privind informațiile financiare, referitoare la venituri suspectate a fi provenite din infracțiuni și eventual din finanțarea terorismului și care sunt prevăzute de legislația sau reglementările naționale, în vederea combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

Grupul Egmont este o organizație profesională internațională a Unităților de Informații Financiare, creată în anul 1995, care sprijină eficientizarea cooperării privind schimbul de informații, instruirea și schimbul de experiență și de know-how în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism. Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor este membru al acestui grup încă din luna mai a anului 2000.

În conformitate cu dispozițiile **art. 19 alin. 1 și 2 din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism**, cu modificările și completările ulterioare, **Oficiul funcționează ca organ de specialitate cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului și are ca obiect de activitate prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării actelor de terorism**, scop în care primește, analizează, prelucrează informații și sesizează, în condițiile art. 6 alin. (1), Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

## **Definiția infracțiunii și sancțiuni**

Infracțiunea de **spălare a banilor** este prevăzută în Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sanc-

**Oficiul Național de Prevenire a Spălării Banilor are următoarele atribuții principale**, statuate prin regulamentul de organizare și funcționare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 531/19.04.2006:

- primește date și informații de la entitățile raportoare și autoritățile de control-financiar și supraveghere menționate în legea specială, referitoare la operațiuni și tranzacții efectuate în lei și/sau valută;
- analizează și prelucrează datele și informațiile primite conform legii pentru a identifica existența indiciilor temeinice de spălare a banilor sau finanțare a actelor de terorism;
- solicită oricărei instituții competente furnizarea de date și informații necesare analizei financiare, informații care sunt prelucrate și utilizate în cadrul Oficiului în regim de confidențialitate;
- emite, în condițiile legii, decizii de suspendare a efectuării tranzacțiilor asupra cărora există suspiciunea că ar avea drept scop spălarea banilor și/sau finanțarea actelor de terorism;
- sesizează Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cazurile în care se constată existența unor indicii temeinice de spălare a banilor și de finanțare a actelor de terorism, precum și Serviciul Român de Informații cu privire la operațiunile suspecte de finanțare a actelor de terorism;
- sesizează de îndată organul competent în cazul în care se constată existența unor indicii

temeinice de săvârșire a altor infracțiuni decât cele de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism;

- întocmește și actualizează liste cuprinzând persoane fizice și juridice suspecte de săvârșirea sau finanțarea actelor de terorism, care se transmit Ministerului Finanțelor Publice, conform prevederilor legale în vigoare;
- efectuează, la persoanele care au obligația de raportare la Oficiu, verificări și controale cu privire la modul de aplicare a prevederilor legii, împreună cu autoritățile care au atribuții de control financiar și/sau cu cele de supraveghere prudencială a entităților prevăzute la art. 8 din lege;
- organizează și realizează instruirea de specialitate a personalului propriu și participă la programele speciale de instruire ale altor instituții;
- colaborează cu autoritățile ori instituțiile publice sau private care pot furniza date utile obiectului său de activitate;
- realizează schimbul de informații, în baza reciprocității, cu instituții străine care au funcții asemănătoare;
- elaborează, negociază și încheie convenții, protocoale, înțelegeri cu instituțiile din țară care au atribuții în domeniu și cu instituțiile similare din străinătate, în condițiile legii; poate fi membru al organismelor internaționale de specialitate și poate participa la activitățile acestora.

ționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, cu modificările și completările ulterioare la **art. 23** și constă în:

- schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;

- ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;
- dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Această infracțiune este pedepsită cu închisoarea de la 3 la 12 ani și de asemenea tentativa este incriminată.

## Reglementări internaționale

### a. Directivele Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene

Pentru a asigura siguranța, integritatea și stabilitatea instituțiilor financiare și de credit, încrederea în sistemul financiar, precum și împiedicarea infractorilor de a abuza de libera circulație a capitalurilor și de libertatea de a furniza servicii financiare presupuse de zona financiară integrată, Consiliul Co-

munităților Europene a adoptat la data de 10 iunie 1991 **Directiva 91/308/CEE** (*Directiva I*) privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor.

Directiva I a fost modificată și completată în anul 2001, prin **Directiva 97/2001/CE** (Directiva a II-a) a Parlamentului European și a Consiliului datorită necesității actualizării Directivei 91/308/CEE conform concluziilor Comisiei Europene, precum și cu dorințele exprimate de Parlamentul European și Statele Membre.

Dat fiind faptul că fenomenul infracțional al spălării banilor și al finanțării terorismului se desfășoară într-un context internațional, măsurile adoptate doar la nivel național sau al Comunității europene, fără a se lua în considerare coordonarea și cooperarea internațională, ar avea efecte foarte limitate. Din acest considerent, măsurile comunității trebuie să fie în conformitate cu celelalte acțiuni, adoptate în cadrul forurilor internaționale, avându-se în vedere în special Grupul de Acțiune Financiară - *Financial Action Task Force (FATF)* care constituie cel mai important organ internațional care activează în domeniul luptei împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului. Întrucât Recomandările FATF au fost substanțial revizuite și extinse în anul 2003, Directiva Comunității 91/308/CEE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/2001/CE a trebuit să fie aliniată la acest nou standard internațional. În acest sens, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene a adoptat **Directiva 2005/60/CE privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor și al**

**finanțării terorismului (Directiva a 3-a)**, care abrogă prevederile primei și celei de a doua Directive (punctul 45).

Directiva a 3-a incriminează atât spălarea banilor, cât și finanțarea terorismului și este aplicabilă (fără a fi exhaustivi): sectorului financiar, avocaților contabililor, auditorilor, agenților imobiliari, cazinourilor, precum și furnizorilor de bunuri/mărfuri (în cazul plăților în numerar cu o valoare de peste 15.000 euro). Aceste entități au următoarele obligații:

- a) să identifice și să verifice identitatea clienților și a beneficiarilor reali și să monitorizeze tranzacțiile/operațiunile clienților, printr-o abordare bazată pe risc;
- b) să raporteze suspiciunile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la unitatea națională de informații financiare (în cazul României, Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor);
- c) să ia măsuri pentru asigurarea păstrării documentelor, instruirii personalului și adoptării de proceduri și politici interne de control.

Aceste cerințe sunt completate de prevederi referitoare la supravegherea entităților și măsurile de implementare.

Comparativ cu Directiva I, principalele inovații ale Directivei a III-a sunt următoarele:

**Scopul** Directivei a III-a a fost extins. Se referă în mod explicit la finanțarea terorismului; Directiva III aliniază definiția infracțiunilor grave (ca infracțiuni predicat pentru spălarea banilor) la cea pre-

văzută de Decizia Cadru a Consiliului nr. 2001/500/JHA din 26.06.2001; entitățile subiect al Directivei III includ acum și trusturile și companiile furnizoare de servicii și intermediarii de asigurări. Cu atât mai mult, au fost incluși în scopul Directivei toți furnizorii de bunuri atunci când efectuează plăți în numerar de minimum de 15.000 euro; anterior erau acoperiți doar comercianții cu metale și pietre prețioase, precum și cu opere de artă. Definiția instituțiilor financiare a fost extinsă, prin eliminarea sintagmei „a căror principală activitate este”.

**Standardele de cunoaștere a cliențelor** (CDD) au fost extinse și întărite. Principalele modificări în acest sens sunt: aplicarea cerințelor de cunoaștere a clientelei a fost aprofundată, având în vedere beneficiarul real (de exp. persoana fizică din spatele entității) al unui client; a fost făcut explicit faptul că entitățile subiecte ale Directivei a III-a trebuie întotdeauna să aplice cerințele de cunoaștere a clientelei, în special cu privire la potențialii clienți, precum și cu privire la clienții existenți; situațiile care permit standardele de cunoaștere simplificată a clientelei au fost extinse; situațiile de risc major care impun aplicarea cerințelor de cunoaștere sporită a clientelei pe bază de risc sensibil au fost extinse, entitățile subiect al Directivei le este permis, în anumite condiții, să se bazeze pe terțe părți pentru aplicarea standardelor de cunoaștere a clientelei; conturile anonime, carnetele de depozit la purtător (instrumente bancare nenominale) și relațiile corespondente cu băncile „scoică” sau cu băncile care au relații de corespondență cu o bancă „scoică” sunt interzise; cu atât mai mult,

Statele Membre au obligația de a se asigura că sucursalele și majoritatea filialelor de credit deținute și alte instituții financiare situate în terțe țări aplică, de asemenea, măsurile de cunoaștere a clientelei; și a fost stipulat faptul că entitățile prevăzute de Directiva III nu pot stabili o relație de afaceri și nici nu pot efectua o tranzacție sau trebuie să încheie o relație existentă atunci când nu se aplică standardele de cunoaștere a clientelei.

În ceea ce privește **obligațiile de raportare**, următoarele modificări prezintă un interes special. Competența unității de informații financiare – *Financial Intelligence Unit* (FIU) – cum este în România ONPCSB - a fost clarificată în Directiva a III-a; este interzis pentru toate entitățile prevăzute de Directiva a III-a să informeze pe cineva cu privire la un raport transmis FIU-ului cu excepția unor situații limitative: informațiile pot fi transmise către autoritățile competente (exp. autoritățile de supraveghere a entităților prevăzute de Directiva a III-a, FIU-uri și autorități de aplicare a legii); în cadrul unui grup de entități relaționate (exp. conglomerat financiar); și în afara unui grup din cadrul aceleiași categorii (de la bancă la bancă; de la avocat la avocat etc.)

În ceea ce privește **măsurile ajutoare** în contextul obligațiilor de cunoaștere a clientelei și al obligațiilor de raportare, următoarele inovații sunt, în special, de reținut: instituțiile de credit sau alte instituții financiare au obligația de a avea sisteme funcționale care să le permită să răspundă complet și cu rapiditate la solicitările autorităților competente; Statele Membre trebuie să dețină statistici compre-

hensive. Spre deosebire de Directiva I, cea de-a III-a Directivă solicită, în mod expres, supravegherea/monitorizarea respectării cerințelor de cunoaștere a clientelei, de raportare și a măsurilor de sprijin.

Dacă aceste cerințe sunt încălcate, trebuie aplicate sancțiuni, de asemenea și persoanelor juridice. Directiva a III-a oferă posibilitatea Comisiei de a adopta măsuri de implementare în legătură cu sectoarele specificate.

### **b. Recomandările Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF/GAFI)**

Grupul de Acțiune Financiară Internațională (Financial Action Task Force), înființat în anul 1989, este un organism inter-guvernamental al cărui scop este dezvoltarea și promovarea de politici, atât la nivel național, cât și internațional, în vederea combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului. Grupul de Acțiune Financiară Internațională este un „organism de luare de decizii” care lucrează pentru generarea necesității politice în vederea adoptării de reforme naționale și de reglementare legislativă în aceste domenii.

FATF monitorizează progresul înregistrat de membrii săi în implementarea măsurilor necesare, revizuirea tehnicilor de finanțare a terorismului și măsurilor de combatere, și promovează adoptarea și implementarea măsurilor adecvate la nivel global. În desfășurarea acestor activități, FATF colaborează cu alte organisme internaționale implicate în combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

Menționăm ca România nu este membru al Grupului de Acțiune Financiară Internațională, dar a participat, în baza invitației FATF, la reuniunile acestui organism.

Încă de la înființarea sa, FATF a depus toate eforturile pentru adoptarea și implementarea unor măsuri pentru combaterea folosirii sistemului financiar de către infractori. Astfel a emis o serie de Recomandări în vederea asigurării stabilirii unui cadru de combatere a spălării banilor, aplicabil la nivel internațional.

În acest sens, FATF a emis un set complet de contramăsuri împotriva spălării banilor, respectiv **Cele 40 de Recomandări FATF**, care acoperă sistemul de justiție penală și aplicare a legii, sistemul financiar și cooperarea internațională.

Aceste Recomandări au fost recunoscute, andosate sau aprobate de multe organisme internaționale. Ele stabilesc principii de acțiune și permit țărilor, într-o manieră flexibilă implementarea acestor principii, în conformitate cu circumstanțele și cadrele legislative naționale.

Chiar dacă nu printr-o convenție internațională, multe state din lumea întreagă și-au asumat un angajament politic pentru combaterea spălării banilor, prin implementarea Celor 40 de Recomandări FATF, considerate a fi standardele internaționale în domeniul combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

De asemenea, recunoscând importanța vitală pentru a lua măsuri în vederea finanțării terorismului, FATF a emis un nou set de Recomandări, **Cele 9 Recomandări**

**Speciale**, care combinate cu cele „40 de Recomandări FATF” stabilesc un cadru pentru detectarea, prevenirea și suprimarea finanțării terorismului și a actelor de terorism.

## Reglementări naționale

În România, legea specială în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării actelor de terorism o reprezintă Legea nr. 656/07.12.2002 privind prevenirea și sancționarea spălării banilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 904 din 12 decembrie 2002, ce a fost modificată și completată prin:

- **Legea nr. 230/13.07.2005** privind modificarea și completarea Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 618 din 15 iulie 2005; și prin
- **Legea nr. 36/01.03.2006** pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 135/2005 privind modificarea Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, publicată în Monitorul Oficial nr. 200 din 3 martie 2006.

Principalele modificări sunt aduse prin aceste două acte normative constau în:

- Redefinirea mai riguroasă a conceptelor de „tranzacție suspectă”, „transferuri externe”,
- Tranzacțiile suspecte de finanțare a terorismului vor fi raportate la ONPCSB și vor face subiectul obligațiilor privind identificarea clienților, colectarea, păstrarea și dezvăluirea informațiilor;
- Identificarea proprietarului beneficiar este prevăzută mai riguros;
- Eliminarea prevederii privind raportarea transferurilor de bani din sistemul bugetar de către Trezorerie;
- Stabilirea atribuțiilor autorităților de supraveghere de a emite norme privind identificarea clienților;
- Mărirea duratei de suspendare a efectuării operațiunilor suspecte de spălare a banilor de la 48 ore la 72 ore, dispusă de către Oficiu, și a perioadei de prelungire a suspendării efectuării operațiunilor suspecte de spălare a banilor de la 3 la 4 zile lucrătoare, dispusă de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- Posibilitatea ca și alte unități teritoriale de Parchet, în afara de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, să solicite informații ONPCSB;
- Modificarea art. 8 al Legii nr. 656/2002 prin completarea categoriilor de entități cu obligații de raportare;
- Stabilirea atribuțiilor ofițerilor de conformitate ai entităților raportoare în aplicarea prevederilor legale de combatere a spălării banilor și finanțării actelor de terorism;
- Majorarea pragului sancțiunilor contravenționale ce se pot aplica pentru încălcarea prevederilor legii, în funcție de rata inflației;
- Configurarea unui nou sistem procedural de confiscare specială;
- Metoda folosirii investigațiilor sub acoperire a fost adăugată printre metodele de investigație ale procurorilor, cum ar fi: interceptarea sistemelor de comunicații, livrarea controlată, supravegherea conturilor bancare, comunicarea actelor legale și a documentelor bancare, financiare și contabile;
- Caracterul de „secret de serviciu”, al sesizărilor trimise de către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor (ONPCSB) către P.Î.C.C.J. a fost înlăturat, informațiile transmise putând fi folosite în cadrul dosarelor. Acest lucru este urmarea recomandării misiunii de evaluare privind spălarea banilor (decembrie 2005): „Clauza ‘Secret de serviciu’ atașată rapoartelor de tranzacții suspecte trimisă de către ONPCSB Parchetului General a apărut ca un obstacol în prelucrarea în mod adecvat și la termen a dosarelor. Această problemă trebuie rezolvată.”
- Competențele privind atribuțiile de supraveghere a entităților raportoare au fost clarificate. Modul de aplicare a prevederilor prezentei legi se verifică și se controlează de ONPCSB pentru persoanele care nu sunt supuse supravegherii prudențiale a unor autorități și de structurile de conducere pentru avocați și notari. Acest aspect vine în întâmpinarea recomandării misiunii de evaluare privind spălarea banilor (decembrie 2005): „Situația neclară, de

genul «cine și pentru ce este responsabil» (cu excepția celor 3 autorități de supraveghere prudențială delegate să adopte norme în conformitate cu legile 656 și 230) pare să lase un «vid» ce trebuie acoperit cu o deosebită atenție de către autoritățile implicate.”

- Noi sancțiuni complementare au fost introduse pentru nerespectarea legislației privind combaterea spălării banilor de către persoanele juridice, cum ar fi: confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din contravenție; suspendarea avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități ori, după caz, suspendarea activității agentului economic, pe o durată de la o lună la 6 luni; retragerea licenței sau a avizului pentru anumite operațiuni ori pentru activități de comerț exterior, pe o durată de la o lună la 6 luni sau definitiv; blocarea contului bancar pe o durată de la 10 zile la o lună; anularea avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități; închiderea unității.

*Așa cum rezultă și din Raportul Misiunii de Evaluare din 2006 privind spălarea banilor: „Legislația primară este complet aliniată la acquis-ul Uniunii Europene și standardele internaționale.”*

La nivelul legislației secundare, menționăm:

- **Decizia Plenului Oficiului nr. 276/16.06.2005** privind **forma și conținutul Raportului de tranzacții suspecte, Raportului privind operațiunile cu sume în numerar**, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 10.000 euro, indiferent dacă tranzacția se realizează prin una sau mai multe operațiuni legate între ele, și ale **Raportului pentru transferurile externe** în și din conturi, pentru sume a căror limită minimă este echivalentul în lei a 10.000 euro, publicată în Monitorul Oficial nr. 558 din 29 iunie 2005;
- **Decizia nr. 496/11.07.2006** pentru aprobarea **Normelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării actelor de terorism, standardele de cunoaștere a clientelei și control intern pentru entitățile raportoare care nu sunt supuse supravegherii prudențiale a unor autorități.**

De asemenea, pentru categoriile de raportori care au autorități de supraveghere, acestea au emis norme pentru sectorul respectiv de activitate:

### Sectorul bancar

- Norma BNR nr. 3/26 februarie 2002 privind standardele de cunoaștere a clientelei, publicată în Monitorul Oficial nr. 154/4 martie 2002, modificată prin Norma BNR nr. 13/15.12.2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 921/22.12.2003 .
- Normele nr. 13/15 decembrie 2003 pentru modificarea și completarea Normelor Băncii Naționale a României nr. 3/2002 pri-

vind standardele de cunoaștere a clientelei, publicate în Monitorul Oficial nr. 921/22 Decembrie 2003;

- Regulamentul BNR nr. 8/2006 privind standardele de cunoaștere a clientelei instituțiilor financiare nebankare, publicat în Monitorul Oficial nr. 941/21 Noiembrie 2006

### Sectorul valorilor mobiliare

- Regulamentul nr. 11/28 septembrie 2005 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului prin intermediul pieței de capital, emis de Comisia Națională a Valoriilor Mobiliare, în calitate de autoritate de supraveghere a sectorului valorilor mobiliare, și publicat în Monitorul Oficial nr. 885/03.10.2005

### Sectorul asigurărilor

(Acte normative emise de Comisia de Supraveghere a Asigurărilor)

- **Ordinul Nr. 3.128 din 19 decembrie 2005** pentru aprobarea Normelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării actelor de terorism prin intermediul pieței asigurărilor, publicat în Monitorul Oficial nr. 1.165 din 22 decembrie 2005.

### Trezoreria Statului

(Acte normative emise de Ministerul Finanțelor Publice)

- **Ordinul Nr. 199 din 17 februarie 2003** pentru aprobarea Instrucțiunilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor prin unitățile Trezoreriei statului, publicat în Monitorul Oficial nr. 143 din 5 martie 2003.

# Rigori și limite în angajamentele conexe ale auditorului financiar

Prof.univ.dr. Ana MORARIU,  
ASE București

Asist.univ.dr. Gabriel RADU,  
ASE București

Cuvinte cheie:  
proceduri agreate,  
compilări, investigații,  
proceduri analitice,  
audit analize; recalculări,  
comparări, acuratețe,  
observări; inspecții;  
confirmări.

## 1. Nevoia de servicii de audit și perspectiva serviciilor conexe

Dezvoltarea economică a României, precum și intrarea în Uniunea Europeană începând 01.01.2007 au determinat o creștere a pieței serviciilor de audit în ultimii ani. Piața serviciilor de audit și servicii conexe a crescut în fiecare an. Principalele cauze care au dus la creșterea și dezvoltarea unei asemenea piețe au fost:

- Cerințele legislative, reprezentate de O.U.G 75/1999, privind „Activitatea de audit financiar”, republicată, dar și de publicarea OMFP 1752/2005 privind „Aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene”
- Dezvoltarea pieței financiare din România și creșterea numărului firmelor cotate pe piața de capital.
- Creșterea investițiilor directe în România, care a determinat ca

unele dintre cele mai importante firme să-și înființeze și pe teritoriul României reprezentanțe, puncte de lucru sau chiar fabrici;

- Privatizarea sectorului românesc realizată în ultimii ani, în special în cel bancar, energetic și construcții mașini.

Toți acești factori nu au acționat asupra pieței serviciilor de audit doar prin creșterea ca valoare, ci și prin creșterea calității serviciilor oferite clienților.

**Limitele** dintre serviciile de audit și, respectiv, serviciile conexe auditului au constituit întotdeauna probleme de „independență”. De aceea, pentru practicienii din zona auditului a fost nevoie de reglementări și reguli clare, atât din punct de vedere al standardelor aplicabile cât mai ales de conduită profesională, care trebuie respectate și înscrise în tot ceea ce presupune **rigoarea unor** astfel de servicii.

## 2. Calitatea serviciilor de audit și conexe

Cel mai important rol în reglementarea pieței serviciilor de audit și conexe l-a avut CAFR, care prin strategia de formare a membrilor, respectiv prin instruirea continuă a acestora și mai ales prin controlul de calitate care s-a realizat în ultimii ani au avut o serie de urmări pozitive asupra pieței serviciilor de audit.

Pornind de la evoluția numărului de membri CAFR, atât a persoanelor fizice, cât și a persoanelor juridice, se constată o omogenizare a pieței de servicii de audit.

An	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Număr persoane fizice	504	1.309	1.486	1.487	1.530	1.559	1.598
Număr persoane juridice	0	130	298	330	481	585	596

Sursa: [www.cafr.ro](http://www.cafr.ro)

Procesul accelerat de globalizare a economiei mondiale a determinat și pentru audit o evoluție specifică de atestare a imaginii fidele a conturilor, dar și de protecție contra fraudelor internaționale.

Toate acestea impun o serie de presiuni asupra serviciilor de audit. Impactul fraudelor asupra mediului economic și în special asupra pieței de capital au fost dintre cele mai dure.

Cazurile renumite ale Enron și WorldCom au impus o revizuire a serviciilor de audit și conexe acestuia, prin standardele IFAC modificate.

Totodată, nu trebuie omis faptul că piața serviciilor de audit este împărțită între Big Four, pe de o parte, și restul firmelor, pe de altă parte. Este tot la fel de cunoscut că valoarea serviciilor de audit este cu mult mai mică decât a serviciilor conexe și, respectiv, de consultanță (a se vedea privatizările din România din sectorul bancar și energetic din ultima perioadă)

### 3. Standardele de audit care reglementează serviciile conexe

Standardele Internaționale referitoare la Servicii Conexe (**ISRS) aprobate de IFAC** tratează angajamentele privind informațiile financiare.

Acestea pot furniza recomandări utile și cu privire la angajamente referitoare la alte informații decât cele financiare, cu condiția ca auditorul să dețină cunoștințe adecvate despre problemele respective și să existe criterii rezonabile pe care să se bazeze constatările.

#### 3.1. Angajamente pentru efectuarea procedurilor agreeate privind informațiile financiare

(A) *ISRS 4400: Angajamente pentru efectuarea procedurilor agreeate privind informațiile financiare*

Un angajament pentru efectuarea procedurilor agreeate poate implica auditorul în efectuarea anumitor proceduri cu privire la:

- elementele individuale ale datelor financiare (de exemplu, datorii, creanțe, achiziții de la părți afiliate, vânzări și profituri ale unui segment al unei entități)
- componentă a situațiilor financiare (de exemplu, un bilanț) sau chiar un set complet de situații financiare.

Obiectivul unui angajament privind procedurile agreeate îl constituie efectuarea de către auditor a procedurilor ce țin de natura unui audit la care auditorul, entitatea și oricare terțe părți îndreptățite au convenit, precum și raportarea constatrilor rezultate din procedurile realizate.

Datorită faptului că auditorul furnizează un raport asupra constatrilor efective ale procedurilor agreeate, **nu este exprimată nici o certificare**. În locul acesteia, utilizatorii raportului evaluează pentru ei înșiși procedurile și constatările raportate de către auditor și conținează propriile lor concluzii care decurg din audit.

Raportul este destinat în mod strict acelor părți care au convenit asupra procedurilor ce trebuie efectuate, având în vedere că alte părți pot interpreta greșit rezultatele, deoarece nu cunosc motivele pentru efectuarea procedurilor.

Auditorul trebuie să se conformeze Codului de etică pentru profe-

sioniștii contabili, emis de IFAC. Independența nu este o cerință expresă în cazul angajamentelor privind procedurile agreeate; totuși, termenii sau obiectivele unui angajament sau standardele naționale pot cere ca auditorul să se conformeze cu cerințele de independență din Codul de etică al IFAC. În situațiile în care auditorul nu este independent, acest fapt trebuie declarat în raportul constatrilor efective.

Elementele importante care trebuie urmărite printr-un **Angajament pentru efectuarea procedurilor agreeate privind informațiile financiare** sunt:

- **Scrisoarea de angajament** - are aceeași formă și conținut ca și scrisoarea aferentă unei misiuni de audit. Este foarte important să se stabilească toate condițiile dintre auditor și client prin intermediul acestei înțelegeri.

- **Efectuarea lucrărilor**

Reprezintă etapa în care se realizează efectiv lucrările ce au fost agreeate între părți. În cadrul acestei etape, trebuie să se trateze următoarele faze: *Planificarea, Documentarea* (prin care auditorul trebuie să documenteze aspecte care sunt importante în furnizarea de probe care să susțină raportul de constatări efective și probe conform cărora angajamentul a fost efectuat în conformitate cu acest ISRS și cu termenii angajamentului.), precum și *Proceduri și probe*

- **Raportarea**

Raportul realizat ca urmare a unui angajament privind procedurile agreeate trebuie să descrie cu suficiente detalii scopul și procedurile agreeate ale angajamentului, pentru a da posibilitatea cititorului să înțe-

leagă natura și gradul de cuprindere a activității efectuate. Informațiile minime necesare sunt prevăzute prin intermediul standardelor.

(A) ISRS 4400 (Anterior ISA 920) „Angajamente pentru efectuarea procedurilor convenite privind informațiile financiare”

și

(B) ISRS 4410 (Anterior ISA 930): Angajamente de compilare a informațiilor financiare

### 3.2. Angajamente de compilare a informațiilor financiare

Trebuie să se facă distincție între un angajament de compilare și unul de audit, în conformitate cu standardele IFAC. Angajamentele pentru oferirea unei asistențe limitate unui client în întocmirea situațiilor financiare (de exemplu, pentru o selecție adecvată de politici contabile) nu constituie un angajament de compilare a informațiilor financiare.

#### *Expertiza contabilă în comparație cu expertiza de audit*

Obiectivul angajamentului de compilare se referă la utilizarea de către contabil a expertizei contabile, vizavi de expertiza de audit, pentru a colecta, clasifica și sintetiza informațiile financiare.

Procedurile efectuate nu sunt proiectate pentru a permite contabilului să exprime o certificare asupra situațiilor financiare. Totuși, utilizatorii informațiilor financiare compilate obțin unele beneficii ca rezultat al implicării contabilului, datorită faptului că serviciul a fost efectuat cu competență profesională și cu diligența cuvenită.

Un angajament de compilare va include, în mod obișnuit, întocmirea situațiilor financiare (poate fi vorba sau nu de un set complet de situații financiare), dar, de asemenea, poate include colectarea, clasificarea și sintetizarea altor informații financiare.

#### *Codul de etică și independență*

Deoarece se aplică servicii similare auditului trebuie să respecte Codul de etică al IFAC. Independența nu este o cerință a angajamentului de compilare. Totuși, în cazul în care nu este păstrată independența, acest lucru se va prezenta în raport.

Elementele importante care trebuie urmărite printr-un **Angajament de compilare a informațiilor financiare** sunt:

- **Scrisoarea de angajament** - scrisoare de angajament în care să documenteze termenii-cheie ai angajamentului. Standardul prevede conținutul minim al scrisorii de angajament.

- **Efectuarea lucrărilor**

Reprezintă etapa în care se realizează efectiv lucrările ce au fost agreeate între părți. Pentru a compila informațiile financiare, persoana în cauză are nevoie de o înțelegere generală a naturii tranzacțiilor entității, a formei evidențelor contabile, precum și a bazei de contabilitate în care sunt prezentate informațiile financiare. În mod obișnuit, acesta obține cunoștințe în legătură cu aceste aspecte din experiența de lucru cu entitatea sau din întrebări adresate personalului entității.

Care este principala diferență față de audit? De obicei, persoanei respective nu i se solicită:

(a) Să adreseze întrebări conducerii pentru a evalua cre-

dibilitatea și exhaustivitatea informațiilor oferite;

(b) Să evalueze controalele interne;

(c) Să verifice alte aspecte; sau

(d) Să verifice alte explicații.

În situația în care persoana care realizează astfel de servicii sesizează că informațiile oferite de conducere sunt incorecte, incomplete sau nesatisfăcătoare din alte puncte de vedere, ea trebuie să solicite conducerii să furnizeze informații suplimentare. În situația în care conducerea refuză să furnizeze informații suplimentare, persoana aflată într-un astfel de angajament trebuie să se retragă din angajament, informând entitatea despre motivele retragerii.

O obligație profesională pentru persoana care se află într-un asemenea angajament o reprezintă analiza privitoare la *informațiile compilate - dacă sunt adecvate ca formă și nu conțin denaturări semnificative evidente*. În acest sens, denaturările pot include:

- Erori în aplicarea cadrului general de raportare financiară identificat.

- Neprezentarea cadrului general de raportare financiară și orice abateri cunoscute de la acesta.

**În situația în care sunt sesizate denaturări semnificative, auditorul trebuie să încerce să se pună de acord cu entitatea în legătură cu amendamentele adecvate. Dacă astfel de amendamente nu sunt făcute și se consideră că informațiile financiare induc în eroare, acesta trebuie să se retragă din angajament.**

### *Responsabilitatea conducerii*

Persoana care se află într-un asemenea angajament trebuie să obțină o recunoaștere a responsabilităților conducerii pentru prezentarea adecvată a informațiilor financiare și a aprobării lor de către conducere.

O astfel de recunoaștere poate fi furnizată prin declarații ale conducerii privind acuratețea și exhaustivitatea datelor contabile subiacente, precum și privind pre-

zentarea completă a tuturor informațiilor semnificative și relevante pentru edificare.

### *Tendențe*

Pornind de la realitatea economică mondială din ultimul deceniu, nu putem să nu constatăm că și pentru serviciile de audit și conexe acestuia se remarcă o evoluție specifică. Dintre noile provocări pe care le va avea de întâmpinat auditul în viitor desprindem cel puțin patru direcții:

- creșterea și dezvoltarea comerțului electronic;
- exercitarea de presiuni asupra persoanelor executive din marile companii în vederea obținerii de rezultate favorabile, ceea ce va avea ca efect o posibilă amplificare a procesului de fraudă;
- rolul și importanța sistemelor informatice în cadrul unei companii, ceea ce duce mai curând la auditul sistemului informatic decât la cel aferent situațiilor financiare.

*În concluzie, fie că utilizează cunoștințele normelor tehnice de audit, fie pe cele de contabilitate, auditorul financiar trebuie să-și înscrie activitatea în testul suprem al calității impuse de ISQC1. Planificarea, documentația, procedurile și probele, raportul de constatări efective trebuie înscrise în cerințele tehnice de informare și prezentare. Procedurile utilizate nu constituie un audit sau o revizuire, fiind aplicabile în scopul informării clientului. Astfel, vor fi evitate orice fel de trimiteri la conformitatea cu Cadrul conceptual, ISA, ISRE sau ISAE, ori utilizarea inadecvată a cuvintelor asigurare, audit sau revizuire. Toate angajamentele conexe nu sunt destinate decât utilizatorilor vizați printr-o declarație care restricționează utilizarea raportului la partea responsabilă. Și nu trebuie uitate principiile generale ale Codului de etică, aplicabil auditorilor în astfel de angajamente.*

## Bibliografie

Dobroțeanu, D., Dobroțeanu, C., *Concepte și practici – Abordare națională și internațională*, Editura Economică, 2002

Loebbecke, A., *Audit – o abordare integrată*, Editura Arc, 2003

Morariu, A. Țurlea, E., *Auditul financiar contabil*, Editura Economică, București, 2005

Ristea M. Olimid L. Calu D. A., *Sisteme contabile comparat*, Editura CEECAR, 2006, București .

[www.cafr.ro](http://www.cafr.ro)

[www.iasb.org](http://www.iasb.org)

[www.ifac.org](http://www.ifac.org)

## Abstract

# Rigors and limitations in related services engagements performed by the financial auditors

Key words: **agreed procedures, compilations, investigations, analytical procedures, audit analysis, recalculations, comparisons, accuracy, comments, inspections, and confirmation**

The non audit services provide a great part of the annual turnover of an audit firm. Although the related services engagements do not provide an audit opinion, IFAC issues rules and procedures for providing this kind of services: engagement letter, activities planning, procedures to be followed, issuing the

findings report, financial statements preparation and presentation etc.

The Chamber of Financial Auditors of Romania issued and adopted procedures for related services quality control. The relevance of this article consist in presenting the related services, in accor-

dance with the provisions of ISRS 4400 Engagements To Perform Agreed-Upon Procedures Regarding Financial Information (former ISA 930) and ISRS 4410 Engagements To Compile Financial Statements (former 920) , with ISA 220 Quality Control for the audit work, with ISCQ 1and with other relevant ISAs.

# Contabilitatea TVA privind livrarea și achiziția intracomunitară de bunuri și alte operațiuni



Prof.univ.dr. *Maria MANOLESCU*

Cuvinte cheie: **livrare intracomunitară, achiziție intracomunitară, export, import, faptul generator de TVA, exigibilitate TVA, autofaktură, decont de TVA, taxare inversă**

---

*Având în vedere  
recentele modificări  
și dezvoltări ale legislației fiscale  
din România mai ales în domeniul TVA,  
în contextul noului statut  
al țării noastre de stat membru  
al Uniunii Europene,  
am considerat utilă  
prezentarea aspectelor reprezentative  
privind livrarea  
și achiziția intracomunitară,  
export și import de bunuri ș.a.*

---

## 1. Livrarea intracomunitară de bunuri și alte operațiuni

**Livrarea intracomunitară (LIC)** reprezintă o livrare de bunuri care sunt expediate sau transportate dintr-un stat membru în alt stat membru de către furnizor sau de către persoana către care se efectuează livrarea ori de altă persoană în contul acestora.

Este asimilat cu livrarea intracomunitară transferul de bunuri aparținând unei persoane imozabile din România către alt stat membru, pentru a fi utilizate în scopul desfășurării activității sale economice.

Între altele, livrarea intracomunitară este scutită de TVA cu drept de deducere în România, cu condiția existenței:

- dovezii transportului bunurilor către celălalt stat membru și a
- codului de înregistrare în scopul TVA, valid al clientului din celălalt stat membru.

Ca regulă generală, faptul generator pentru livrări de bunuri are loc la data livrării bunurilor (art. 134 din Codul Fiscal) și tot ca regulă generală taxa devine exigibilă la data la care are loc faptul generator.

Totuși, prin derogare de la această regulă, în cazul unei livrări intracomunitare de bunuri scutită de taxă, exigibilitatea taxei intervine la prima din următoarele date:

- a) data la care se emite o factură (pentru întreaga valoare) pentru respectiva livrare intracomunitară; dar,
- b) nu mai târziu de data de 15 a lunii următoare datei la care are loc faptul generator (are loc LIC).

**Notă:** Nu intervine exigibilitatea TVA dacă livrarea nu a avut loc, dar se emite o factură de avans parțial.

## 1.1. Reflectarea în contabilitate și transpunerea în „Decontul de TVA” a livrărilor intracomunitare

Societatea „X” livrează intracomunitar, pe bază de factură, produse realizate, din care:

- a) în valoare de 5.000 euro unor clienți persoane impozabile cu cod valid de TVA.

Transportul bunurilor către statul membru este dovedit cu documente, respectiv cu contractul și documentele de transport.

Cursul de schimb utilizat în exemplele privind LIC din prezentul articol este 3,5 lei/ euro.

### Înregistrarea contabilă

411	=	701	17.500 lei
„Clienți”		„Venituri din vânzarea produselor finite”	

Suma de 17.500 lei se înscrie în „Decontul de TVA” pe rândul 1 „Livrări intracomunitare de bunuri, scutite conform art. 143 alin. (2) lit.a) și d) din Codul fiscal”

**Nota:** În situația în care de la clientul A, societatea X a încasat un avans în suma de 1.000 euro înainte ca livrarea să aibă loc:

### Înregistrarea contabilă

5124	=	419	3.500 lei
„Conturi la bănci”		„Clienți creditorii”	

La încasarea avansului nu intervine exigibilitatea TVA întrucât potrivit art. 134<sup>2</sup> sunt exceptate avansurile încasate pentru operațiuni scutite.

- b) în valoare de 3.000 euro unor persoane neimpozabile, neînregistrate în scopuri de TVA

### Înregistrarea contabilă

411	=	%	12.495 lei
„Clienți”		701	10.500 lei
		„Venituri din vânzarea produselor finite”	
		4427	1.995 lei
		„TVA colectată”	

Suma de 10.500 lei, reprezentând venitul, și, respectiv, 1.995 lei, reprezentând TVA colectată, se înscriu în „Decontul de TVA” pe rândul 7 „Livrări de bunuri și prestări de servicii taxabile cu cota de 19%.”

**Nota:** În situația în care societatea „X” îi acordă clientului B o reducere de preț sub forma de scont în suma de 200 euro pentru plata înainte de termen a sumei din factura furnizorului:

### Înregistrarea contabilă

%	=	411	„Clienți”	833 lei
667		„Cheltuieli privind sconturile acordate”		700 lei
4427		„TVA colectată”		133 lei

**Notă:** Sumele respective se înscriu în „Decontul de TVA” pe rândul 12 „Regularizări taxa colectată”.

## 1.2. Reflectarea în contabilitate și în „Decontul de TVA” a exportului de bunuri

Prin export se înțelege livrarea de bunuri către țări terțe (nemembre ale U.E), pentru care se întocmește declarația vamală de export.

**Exemplu:** Societatea „x” vinde la export bunuri în valoare de 10.000 USD (la un curs de schimb de 2,5 lei/USD). Operațiunea respectivă este scutită de TVA, cu drept de deducere.

### Înregistrarea contabilă

411	=	701	25.000 lei
„Clienți”		„Venituri din vânzarea produselor finite”	

Suma de 25.000 lei se înscrie în „Decontul de TVA” pe rândul 10 „Livrări de bunuri și prestări de servicii scutite cu drept de deducere și alte operațiuni care dau drept de deducere”, cu excepția celor de rd.1-3 și operațiuni supuse măsurilor de simplificare.

## 1.3. Reflectarea în contabilitate și în „Decontul de TVA” a livrărilor de bunuri în interiorul țării

Societatea „X” vinde unor clienți din România, pe bază de factură, produse în sumă de 2.000 lei

### Înregistrarea contabilă

411	=	%	2380
„Clienți”		701	2000
		„Venituri din vânzarea produselor finite”	
		4427	380
		„TVA colectată”	

Sumele respective se înscriu în „Decontul de TVA” pe rândul 7 „Livrări de bunuri și prestări de servicii taxabile cu cota de 19%.

**Nota:** În situația în care potrivit contractului încheiat între părți societatea „X” facturează beneficiarului suma de 100 lei, reprezentând dobânzile cuvenite pentru neplata la termenul convenit a facturii, înregistrarea contabilă este:

411 „Clienți” = 766 „Venituri din dobânzi” 100 lei

Suma respectivă nu intră în baza de calcul a TVA [art. 137, alin. (3), lit. c, din Codul fiscal].

#### 1.4. Reflectarea în contabilitate a produselor proprii, utilizate de unitate astfel:

a) produse în sumă de 1.000 lei acordate în scopuri promoționale, care nu sunt asimilate unei livrări:

##### Înregistrarea contabilă

623	=	345	1.000 lei
„Cheltuieli de protocol reclamă și publicitate”		„Produse finite”	

b) produse în sumă de 500 lei distribuite cu titlu gratuit în cadrul unor acțiuni de mecenat/sponsorizare:

##### Înregistrarea contabilă

6582	=	345	500 lei
„Donații și subvenții acordate”		„Produse finite”	

Sumele respective nu reprezintă livrări și nu se înscriu în decont, cu excepția situației în care sumele care reprezentând contravaloarea produselor care au făcut obiectul sponsorizării sau mecenatului depășesc limitele stabilite de Codul fiscal.

Astfel, dacă considerăm că entitatea depășește cu suma de 100 lei limitele de deductibilitate stabilite de Codul fiscal [0,3% din cifra de afaceri determinată potrivit art. 152 alin. (2) din Codul fiscal - pentru sponsorizări și mecenat bunuri; 2% din diferența rezultată dintre totalul veniturilor impozabile și totalul cheltuielilor aferente veniturilor impozabile, altele decât cheltuielile de protocol și cheltuielile cu impozitul pe profit – pentru protocol], aceasta are obligația ca, pe baza **autofacturii**, să colecteze TVA pentru depășirea respectivă.

##### Înregistrare contabilă:

635 = 4427 19 lei (100 lei x 19% = 19 lei)

Sumele respective se înscriu în „Decontul de TVA” pe rândul 12 „Regularizări taxă colectată”.

## 2. Achiziții intracomunitare și alte operațiuni

Se consideră achiziție intracomunitară (AIC) de bunuri obținerea dreptului de a dispune, ca și un proprietar de bunuri corporale mobile expediate sau transportate la destinația indicată de cumpărător, către un stat membru, altul decât cel de plecare a transportului sau de expediere a bunului. Transportul poate fi efectuat de către furnizor, de către cumpărător sau de către altă persoană, în contul furnizorului sau al cumpărătorului.

Sunt asimilate achiziției intracomunitare operațiunile prevăzute la art. 130<sup>1</sup> alineatele (2), (3) și (4) din Codul fiscal. Exemplu: Transferul din alt stat membru a unor bunuri utilizate în România de o persoană impozabilă, în scopul desfășurării activității economice proprii, în condițiile legii.

**Faptul generator al TVA privind AIC de bunuri** intervine în momentul livrării de bunuri.

**Taxa devine exigibilă** la data emiterii facturii pentru întreaga valoare privind bunurile livrate către persoana care efectuează achiziția, dar nu mai târziu de 15 a lunii următoare faptului generator de taxă.

### 2.1. Reflectarea în contabilitate și în „Decontul de TVA” a AIC a importului de bunuri și a altor operațiuni

**Exemplu:** Societatea comercială „x” derulează următoarele operațiuni:

a) efectuează AIC de mărfuri în valoare de 10.000 euro, pentru care data facturii corespunde cu data recepției la poarta furnizorului la 1 martie 2007

##### Înregistrări contabile:

357 „Mărfuri la terți = 401 „Furnizori”	35.000 lei	
și concomitent		
4426	=	4427 6.650 lei
„TVA deductibilă”		„TVA colectată”

La data intrării mărfurilor în magazia beneficiarului se face înregistrarea:

371 „Mărfuri” = 357 „Mărfuri la terți” 35.000 lei



Operațiunea se înscrie în decontul de TVA pe rândul 4 „Achiziții intracomunitare de bunuri pentru care cumpărătorul este obligat la plata TVA (taxare inversă)”, pentru TVA colectată, precum și pe rândul 14 „Achiziții intracomunitare de bunuri pentru care cumpărătorul este obligat la plata TVA (taxare inversă)”, pentru TVA deductibilă. În măsura în care furnizorul este înregistrat în scopuri de TVA în statul membru din care a avut loc livrarea intracomunitară, sumele respective se vor prelua la rândurile 4.1 „Achiziții intracomunitare pentru care cumpărătorul este obligat la plata TVA (taxare inversă), iar furnizorul este înregistrat în scopuri de TVA în statul membru din care a avut loc livrarea intracomunitară”, respectiv 14.1.

b) *efectuează AIC de mărfuri pentru care data emiterii facturii de către furnizor este 20 a lunii următoare celei în care se efectuează livrarea* (livrarea 12 martie 2007, data facturii 20 aprilie 2007).

### Înregistrări contabile:

- înregistrarea în contabilitate a mărfurilor pe bază de NIR

371 = 401 1.000 euro x 3,3 lei/euro = 3.300 lei  
„Mărfuri” „Furnizori”

Pe data de 15 a lunii următoare, respectiv 15 aprilie 2007, societatea „x” întocmește **autofactura**.

Cursul de schimb euro/leu este cel din data autofacturării, respectiv a exigibilității TVA.

### Înregistrarea contabilă:

4426	=	4427	646 lei
1.000 euro x 3,4	=		3.400 lei
3.400 lei x 19%	=		646 lei

Pe data de 20 a lunii aprilie se primește factura privind AIC respectivă, care se atașează la autofactură și se arhivează la un loc cu aceasta.

**Nota:** În contabilitate mărfurile se înregistrează la cursul valutar lei/euro din data recepției, iar TVA deductibilă și colectată se înregistrează la cursul valutar din data facturii sau autofacturii după caz. Nu se fac regularizări contabile sau fiscale pentru diferențele de curs valutar dintre data NIR și data facturii sau autofacturii.

Achiziția intracomunitară respectivă se înscrie în „Decontul de TVA” pentru luna aprilie 2007, pe baza autofacturii, precum și în „Declarația recapitulativă” pentru trimestrul II 2007.

c) *societatea comercială „x” importă mărfuri* pentru care prețul de cumpărare este 1000 USD, cheltuielile de transport pe parcurs extern facturate de transportator sunt de 100 USD, iar taxele vamale sunt de 10%, respectiv 110 USD, iar TVA în vamă este de 19%. Cursul valutar este 2,5 lei /USD.

### Înregistrări contabile:

371 „Mărfuri”	=	%	1210x 2,5 = 3.025 lei
		401/analitic	
„Furnizori mf.”		401/analitic	1000x 2,5 = 2.500 lei
„Furnizori transp.”			100 x 2,5 = 250 lei
446 „Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate”		/analitic, „Taxe vamale”	110 x 2,5 = 275 lei

- plata TVA în vamă pe bază de D.V.I.:

4426	=	5121	575 lei (3025 x 19%)
------	---	------	----------------------

„TVA deductibilă” „Conturi la bănci în lei”

- operațiunea se înscrie în decontul de TVA pe rândul 17 „Achiziții de bunuri taxabile cu cota de 19%”.

**Nota:** În situația în care mărfurile importate au cote diferite de TVA (exemplu: medicamente 9%, cosmetice 19%) pentru a determina corect baza de impozitare pentru cele doua grupe de mărfuri, cheltuielile cu transportul se împart corespunzător.

punzător pe baza celei mai rezonabile estimări, respectiv valoarea sau cantitatea fiecăreia din cele două categorii de mărfuri.

De regulă, în factura transportatorului cheltuielile de transport se identifică pe grupe de produse, mărfuri etc.

## Concluzie

Prin tratamentele contabile prezentate s-a avut în vedere punerea în evidență a unor elemente de nou-tate în materie de TVA, aplicabile de la 1 ianuarie 2007, cum ar fi:

- reflectarea distinctă în contabilitate a tranzacțiilor privind LIC și AIC de cele privind exportul în țări terțe, respectiv importul din țări terțe;
- înregistrarea TVA privind achizițiile intracomunitare prin taxare inversă;
- utilizarea în scopul înregistrării TVA a „autofacturii” în cele două exemple practice prezentate (exigibilitatea TVA a intervenit înainte ca factura să fie emisă de furnizor, respectiv, s-a colectat TVA pe baza de autofaktură în cazul depășirii limitelor legale privind sponsorizări, mecenat, protocol);
- prezentarea faptului că nu se fac regularizări contabile sau fiscale pentru diferențele de curs

## Bibliografie

- Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 927/2003
- HG nr. 44 din 22 ianuarie 2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 112/2004
- OMFP nr. 537/2007 pentru aprobarea modelului și conținutului formularului „Declarație recapitulativă privind livrările/achizițiile intracomunitare de bunuri”, publicat în Monitorul Oficial nr. 260/2007
- OMFP nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, publicat în Monitorul Oficial nr. 1080 bis/2005
- OMEF nr. 273/2007 pentru aprobarea modelului și conținutului formularului (300) „Decont de taxă pe valoarea adăugată”, publicat în Monitorul Oficial nr. 392/11 iunie /2007

valutar dintre data NIR și data facturii sau autofacturii în cazul AIC;

- prezentarea unor operațiuni care nu intră în baza de calcul a TVA ori care fac obiectul regularizării TVA.

## Abstract

# VAT Accounting for Goods Intra community Aquisition and Delivery as well as for Other Operations

Key words: **intra community deliver, intra-community acquisition, import, export, VAT generator, VAT exemption, self invoice, VAT discount, inverse taxation**

The current article intends to point out the VAT accounting treatments, in correlation with the Taxation Code provisions, for the main operations developed by an economic entity, namely the intra-community delivery of goods, goods exports, goods delivery within the country, using their

own contracts for promotional purposes, protocol, sponsorships and trusteeships etc, intra-community acquisition of goods and imports.

The intra-community delivery of goods is registered in the accounting records for

the two main purposes related to VAT, namely the delivery to clients taxable persons with a valid VAT code in the destination country and the accompanying delivery documents, respectively the delivery to non taxable persons, not registered for VAT purposes in the other member state. Also, the intra-community acquisition of goods is reflected both from how are recorded in the accounting records, but also for VAT purposes.

The examples given for the imports of goods from third countries, exports, goods used for their own purposes are presented and recorded in the accounting records in correlation with the provisions of the Taxation Code and other regulations to date issued in order to support its application.

Also, we considered as being relevant to be presented to the readers how the self generated invoices (as case may be) and the VAT discount are reflected in the accounting records.

## Informație de ultimă oră !

*Agenția Națională de Administrare Fiscală a elaborat Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr.273/2007 pentru aprobarea modelului și conținutului Formularului „Decont de taxa pe valoare adăugată (300)” (M.O.nr. 392/11 iunie 2007)*

În comunicatul transmis redacției de către ANAF, se precizează:

„Potrivit dispozițiilor legale în vigoare la nivel comunitar, autoritățile competente ale statelor membre trebuie să coopereze și să schimbe reciproc, prin mijloace electronice, informații în ce privește taxa pe valoarea adăugată pentru tranzacțiile intracomunitare, în scopul asigurării cooperării administrative.

Statele membre trebuie să dispună de baze de date electronice, potrivit prevederilor art.22 din Regulamentul CE nr.1798/2003, care trebuie actualizate permanent și care conțin informații complete și exacte privind numerele de identificare TVA atribuite de statul membru, precum și valoarea totală a tuturor livrărilor intracomunitare de bunuri, efectuate de către toți operatorii identificați în sensul TVA în statul membru. Aceste informații se schimbă între statele membre prin sistemul VIES.

În scopul unei bune administrări a taxei pe valoarea adăugată, și pentru transmiterea, prin VIES, a unor informații conforme celor declarate de contribuabili, organele fiscale trebuie să coreleze informațiile înscrise în Declarația recapitulativă cu informațiile furnizate de persoanele impozabile prin completarea Decontului de taxa pe valoarea adăugată, după potrivit dispozițiilor Codului fiscal.

În acest sens, persoanele impozabile înregistrate în scopuri de TVA vor completa Formularul (300) „Decont de taxa pe valoarea adăugată”, pe care îl vor depune la organul fiscal competent, la următoarele termene:

- lunar, până la data de 25, inclusiv, a lunii următoare celei pentru care se depune decontul, de persoanele impozabile pentru care perioada fiscală este luna calendaristică;
- trimestrial, până la data de 25, inclusiv, a primei luni din trimestrul următor celui pentru care se depune decontul, de persoanele impozabile pentru care perioada fiscală este trimestrul calendaristic;
- semestrial, până la data de 25, inclusiv, a primei luni din semestrul următor celui pentru care se depune decontul, de persoanele impozabile pentru care organul fiscal competent a

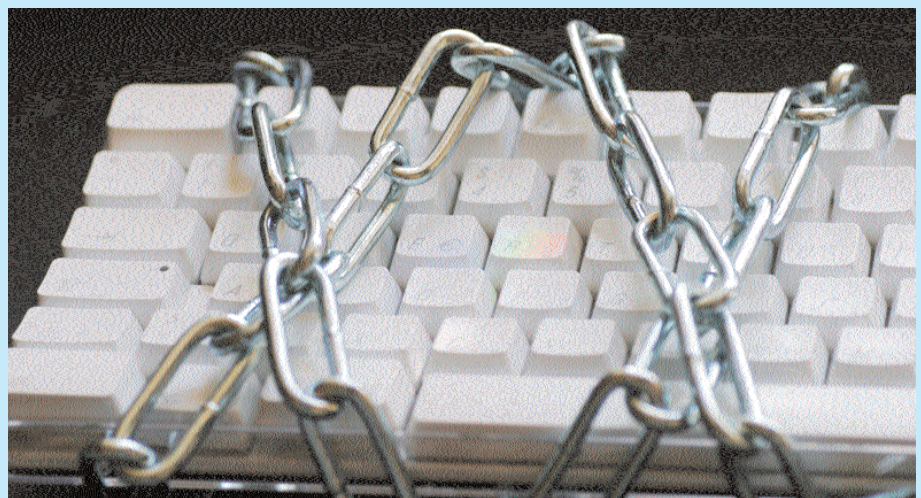
aprobat ca perioada fiscală semestrul calendaristic;

- anual, până la data de 25 ianuarie, inclusiv, a anului următor celui pentru care se depune decontul, de persoanele impozabile pentru care organul fiscal competent a aprobat ca perioada fiscală anul calendaristic.

Formularul (300) „Decont de taxa pe valoarea adăugată” se depune, în format electronic la registratura organului fiscal competent, la poștă, prin scrisoare recomandată, sau prin completare pe pagina de internet a Ministerului Economiei și Finanțelor de către contribuabilii eligibili. Marii contribuabili vor depune formularul 300 prin Sistemul electronic național (SEN).

Formatul electronic al formularului (300) „Decont de taxa pe valoarea adăugată” se obține prin folosirea programului de asistență elaborat de Agenția Națională de Administrare Fiscală și se transmite organului fiscal competent pe suport electronic.

Programul de asistență este pus la dispoziție, gratuit, persoanelor impozabile de către unitățile fiscale sau poate fi descărcat de pe portalul ANAF, la adresa <http://anaf.mfinante.ro>.”



# Unele aspecte privind consolidarea entităților străine



Dr. Alexandra LAZĂR,  
consilier în Ministerul Economiei  
și Finanțelor

Cuvinte cheie:  
societate-mamă;  
situații financiare anuale  
consolidate; conversie;  
entități străine

Conform prevederilor *Legii contabilității nr. 82/1991, republicată*, „Societățile-mamă, definite astfel în reglementările contabile aplicabile grupurilor de societăți, întocmesc și prezintă și situații financiare anuale consolidate.” Condițiile de întocmire a situațiilor financiare anuale consolidate au fost stabilite prin *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*. Obligația întocmirii acestor situații a început cu exercițiul financiar al anului 2006.

De asemenea, prin *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1121/2006 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară* a fost prevăzută obligația ca societățile comerciale ale căror valori mobiliare, la data bilanțului, sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și care întocmesc situații financiare consolidate, începând cu exercițiul financiar al anului 2007, să aplice *Standardele Internaționale de Raportare Financiară*.

Ulterior, prin *Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2001/2006 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene* s-a stabilit posi-

bilitatea ca entitățile care au obligația să aplice *Standardele Internaționale de Raportare Financiară* începând cu exercițiul financiar al anului 2006, să întocmească conform aceluiași standard și situațiile financiare consolidate pentru exercițiul financiar al anului 2006. În cazul aplicării acestei opțiuni, singurele situații financiare consolidate vor fi cele întocmite potrivit *Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS)*.

Ca urmare, exercițiul financiar al anului 2006 aduce primele situații financiare consolidate, întocmite potrivit IFRS.

Pe lângă metodologia obișnuită de consolidare, aspecte suplimentare apar în cazul existenței de participări în entități străine.

În condițiile unui grup cu societate-mamă, persoană juridică română, care are și participări în entități din străinătate, este necesar ca rezultatele și poziția financiară ale acestora să fie exprimate într-o monedă comună, astfel încât să poată fi prezentate situații financiare anuale consolidate.

Conversia informațiilor cuprinse în situațiile financiare exprimate în valută, în moneda de prezentare, este necesară pentru ca acele situații financiare să poată fi incluse în situațiile financiare ale entității raportoare prin consolidare globală, consolidare proporțională sau punere în echivalență.

Metodologia de conversie, prevăzută de IAS 21 „Efectele variației cursurilor de schimb valutar”, este următoarea:

- activele și datoriile pentru fiecare bilanț prezentat (inclusiv valorile comparative) sunt convertite la cursul de închidere de la data acelui bilanț;
- veniturile și cheltuielile pentru fiecare cont de profit și pierdere (inclusiv valorile comparative)

sunt convertite la cursurile de schimb de la data tranzacțiilor. Din motive practice, un curs mediu al perioadei, care aproximează cursurile de schimb de la data tranzacțiilor, este folosit adesea pentru conversia elementelor de venituri și cheltuieli. Totuși, folosirea unui curs mediu al perioadei nu este potrivită dacă acele cursuri de schimb fluctuează semnificativ;

- toate diferențele de curs rezultate sunt recunoscute ca o componentă distinctă a capitalurilor proprii. Aceste diferențe sunt formate din:
  - diferențele provenind din conversia veniturilor și cheltuielilor la cursurile de schimb de la data tranzacțiilor și a activelor și datoriilor la cursul de închidere;
  - diferențele provenind din conversia activelor nete de deschidere la un curs de închidere care diferă de cel anterior. În cazul în care contul de profit și pierdere este convertit la un curs mediu, trebuie ținut seama și de diferența între rezultatul astfel determinat și cel raportat în bilanț, la cursul de închidere.

Aceste diferențe nu sunt recunoscute în contul de profit și pierdere deoarece ar distorsiona rezultatele, nefiind legate de performanța operațiunilor. Ele nu reprezintă și nici nu măsoară variațiile fluxurilor de trezorerie actuale sau prospective din acele operațiuni. Efectul lor se referă la investiția netă, impactul asupra acesteia putând fi realizat la

vânzarea sau lichidarea acelei investiții.

Ca urmare, nefiind adecvat să fie privite ca profit sau pierdere, aceste diferențe sunt recunoscute într-o componentă separată a capitalurilor proprii. Fiind vorba de conversia activelor nete, diferențele cumulative din conversie prezentate în bilanțul consolidat cuprind și diferența de curs valutar corespunzătoare fondului comercial inclus în consolidare.

În situațiile financiare consolidate, diferențele cumulative provenite din conversie pot fi reflectate în contul 107 „Rezerve din conversie”<sup>1</sup>.

În concluzie, în relația cu filiale, asocieri în participație și întreprinderi asociate, diferențe de curs apar atunci când rezultatele și poziția lor financiară sunt convertite într-o monedă de prezentare, în scopul includerii în situațiile financiare ale entității raportoare prin consolidare globală, consolidare proporțională sau punere în echivalență.

IAS 21 nu prescrie vreo metodă anume de determinare a ratei medii, deoarece metoda aplicabilă poate varia de la o entitate la alta. Determinarea unei rate medii corespunzătoare va ține seama de aspecte ca, de exemplu: sistemul intern de contabilitate, variația sezonală a activității sau dorința utilizării unei proceduri de pondere.

De asemenea, determinarea unui curs mediu și utilizarea acestuia în practică depind de factori precum: frecvența și valoarea tranzacțiilor

care au loc; nivelul acceptabil al pragului de semnificație; modul în care fluctuează cursurile zilnice; perioada pentru care se aplică cursul de schimb. Astfel, dacă cursurile de schimb sunt relativ stabile pe o perioadă de o lună, se poate folosi cursul mediu pentru acea lună. Dacă, în schimb, cursurile de schimb sunt volatile, este indicată calcularea unui curs mediu pe o perioadă mai mică, de exemplu, o săptămână. Indiferent de perioada aleasă, pragul de semnificație se dovedește important.

Tratamentul contabil al diferențelor de curs valutar, aplicat pentru situațiile financiare anuale individuale, urmează a fi schimbat, cu ocazia consolidării, în cazul diferențelor provenind dintr-un element monetar care constituie parte a investiției nete a entității raportoare, într-o operațiune din străinătate. Astfel:

- în situațiile financiare separate ale entității raportoare sau situațiile financiare individuale ale operațiunii externe, asemenea diferențe sunt recunoscute în contul de profit și pierdere;
- în situațiile financiare care includ operațiunea din străinătate și entitatea raportoare (de exemplu, situații financiare consolidate în care operațiunea din străinătate este o filială), asemenea diferențe de schimb sunt recunoscute inițial într-o componentă separată a capitalurilor proprii și recunoscute în rezultat la cedarea investiției nete.

În schimb, eliminarea cu ocazia consolidării a soldurilor și tranzacțiilor interne grupului nu deter-

<sup>1</sup> Potrivit Capitolului VIII din *Reglementările contabile conforme cu Directiva a șaptea a Comunităților Economice Europene*, parte componentă a Reglementărilor contabile aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1752/2005, cu modificările și completările ulterioare, formatul bilanțului consolidat și al contului de profit și pierdere consolidat nu prevede conturi, ci doar elemente.

mină eliminarea, din situațiile financiare consolidate, a rezultatelor generate de fluctuațiile cursurilor. Aceasta deoarece elementul monetar reprezintă un angajament de a converti o monedă într-o alta și a expune entitatea raportoare la un câștig sau la o pierdere din fluctuații de monedă. În consecință, în situațiile financiare consolidate ale entității raportoare o astfel de diferență de curs continuă să fie recunoscută în rezultat (sau în capitalurile proprii, dacă este legată de un element monetar care face parte din investiția netă a entității raportoare, într-o operațiune din străinătate).

De asemenea, potrivit IAS 12 „Impozitul pe profit”, investițiile în filiale, asocieri în participație și întreprinderi asociate, afectate de modificările survenite în cursurile de schimb valutar, generează recunoașterea impozitului amânat.

Astfel, consolidarea unor filiale, asocieri în participație și întreprinderi asociate generează recunoașterea acestor impozite amânate, după cum urmează:

- datorie cu impozitul amânat, cu excepția situației în care:
  - societatea-mamă, participantul într-o asociere sau investitorul poate controla momentul reluării diferenței temporare; și
  - este probabil ca acea diferență temporară să nu fie reluată în viitorul apropiat;
- creanță cu impozitul amânat, numai în măsura în care există probabilitatea că:
  - diferența temporară va fi reluată în viitorul previzibil; și
  - va exista profit impozabil față de care să poate fi utilizată diferența temporară.

În cazul filialelor străine, IAS 27 “Situații financiare consolidate și individuale” cere ca atunci când sfârșitul exercițiului financiar al unei filiale diferă de cel al societății-mamă, în scopul întocmirii situațiilor financiare consolidate, trebuie întocmite situații financiare adiționale pentru aceeași dată ca aceea a societății-mamă. Dacă aceasta nu este posibilă, se folosesc situațiile financiare ale filialei, cu condiția ca sfârșitul exercițiului financiar să nu difere cu mai mult de trei luni - înainte sau după sfârșitul exercițiului societății-mamă. De asemenea, diferențele în datele de raportare trebuie să fie aceleași de la o perioadă la alta.

Pentru aceste filiale străine, sunt necesare ajustări pentru efectele tranzacțiilor sau evenimentelor semnificative care au loc între datele de raportare pentru cele două seturi de situații financiare. De asemenea, se pot cere ajustări de consolidare pentru dividende plătite de către filială către societatea-mamă sau evenimente post-bilanțiere ale filialei.

Prevederile referitoare la data de raportare sunt aplicabile, de asemenea, în cazul întreprinderilor asociate și asocierilor în participație.

Un alt aspect de menționat se referă la tratamentul prevăzut de IFRS 1 „Adoptarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară”, referitor la faptul ca diferențele cumulative din conversie, pentru operațiunile din străinătate, să fie recunoscute ca venit sau cheltuială la cedarea acelei operațiuni căreia îi corespund. IFRS 1 include o excepție care permite ca diferențele cumulative din conversia tuturor operațiunilor din străinătate să fie zero la data trecerii la IFRS.

Aceasta înseamnă că nu există diferențe care să fie transferate în contul de profit și pierdere la cedarea operațiunilor din străinătate. Excepția permisă de IFRS 1, în legătură cu tratamentul acestor diferențe cumulative din conversie, se referă doar la diferențele apărute până la data tranziției la IFRS. Ulterior, diferențele trebuie înregistrate conform IAS 21 și transferate apoi în contul de profit și pierdere, ca parte a câștigului sau pierderii din cedare.

Cedarea poate fi ocazionată de vânzare, lichidare, răscumpărarea capitalului sau abandon - total sau parțial. În cazul cedărilor parțiale, în câștig/pierdere se include numai partea corespunzătoare din diferențele de curs valutar.

O reducere a valorii contabile a participației nu constituie o cedare parțială. În acest caz, la data înregistrării reducerii, din diferențele amânate de curs valutar, nu se transferă nimic în contul de profit și pierdere.

Totuși, dacă reducerea este generată de o depreciere determinată ca rezultat al unei vânzări sau lichidări planificate a acelei participații (de exemplu, atunci când filiala străină este tratată ca un grup destinat cedării, potrivit IFRS 5 „Active imobilizate deținute pentru vânzare și activități întrerupte”), reducerea trebuie tratată ca cedare parțială. Ca urmare, diferențele de curs valutar corespunzătoare acelei reduceri sunt recunoscute în contul de profit și pierdere.

Diferențele cumulative de conversie sunt dificil de determinat în situații precum:

- o investiție este deținută de câțiva ani și calculul ar presupune să mergi în urmă cu multe

perioade, cu analiza profitului la cursul mediu, respectiv de închidere;

- investiția netă a entității a fost dobândită în etape, cursurile de schimb diferind în perioadele în care au fost dobândite participațiile;
- în cadrul grupului există mai multe investiții nete în entități străine.

IFRS 1 nu cere să se demonstreze că sunt necesare costuri sau eforturi mari pentru a obține acele informații, entitatea fiind cea care va decide dacă folosește sau nu excepția din IFRS 1. Totuși, entitatea va fi nevoită deseori să aplice această excepție întrucât, atât timp cât diferențele cumulative din conversie nu sunt disponibile pentru o operațiune din străinătate, ea se folosește de excepție. În consecință, entitatea trebuie să o aplice tuturor operațiunilor din străinătate.

Referitor la posibilitatea oferită de IAS 21 de a se prezenta situații

financiare într-o altă monedă decât cea funcțională, cu respectarea cerințelor privind conversia, trebuie avut în vedere faptul că legea contabilității menționează la art. 3: „Contabilitatea se ține în *limba română* și în moneda națională...”

*Pentru necesitățile proprii de informare*, persoanele prevăzute la art. 1 (din aceeași lege) *pot opta* pentru întocmirea situațiilor financiare și într-o altă monedă”.

De asemenea, tot legislația națională primează în cazul aplicării opțiunii privind data la care se întocmesc situațiile financiare anuale consolidate, pentru a ține cont de exercițiul financiar al majorității sau al celor mai importante dintre societățile consolidate.

Din cele prezentate rezultă că și în condițiile aplicării IFRS există anumite elemente prevăzute de legislația națională, care trebuie avute în vedere atât de cei care întocmesc situațiile financiare consolidate, cât și de cei care le auditează.

## Bibliografie

Legea contabilității nr. 82/1991, republicată (Monitorul Oficial al României nr. 48 din 14 ianuarie 2005)

Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1752/2005, cu modificările și completările ulterioare (Monitorul Oficial al României nr. 1080bis din 30 noiembrie 2005)

Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1121/2006 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (Monitorul Oficial al României nr. 602 din 12 iulie 2006)

Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2001/2006 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (Monitorul Oficial al României nr. 994 din 13 decembrie 2006)

Standardele Internaționale de Raportare Financiară emise de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate – IASB.

## Abstract

# Some aspects regarding the consolidation of foreign entities

Key words: **parent-company; consolidated financial annual statements; conversion; foreign entities**

In accordance with the Accounting Law no. 82/1991, republished, the parents companies, defined in the accounting regulations applicable to the groups, draw up and present both annual and consolidated financial statements, too.

The conditions for drawing up such consolidated financial statements have been established in the Order of public finance minister no. 1752/2005 for approval the accounting regulations conform to the European directives.

From the point of view of the legal requirements, starting with the financial year of 2007, the International Financial Reporting Standards (IFRS) must be applied by the companies whose securities are admitted to trading on a regulated market, at their balance sheet date, for drawing up consolidated financial statements purposes.

In order to make possible the comparability with the information from the consolidated financial statements of the year

2007, the first consolidated financial statements, official, on the base of the International Financial Reporting Standards (IFRS), may be those prepared for the 2006 financial year.

Unlike the domestic entities, the consolidation of foreign entities presents some particularities, because of the exchange difference related to the translating of the results and financial position of those entities. Their accounting treatment is included in the IAS 21 "The effects of changes in foreign exchange rates".

In order to include the financial statements of the foreign entities within the financial statements of the reporting entity by applying different methods of consolidation, it is necessary to make the operation consisting in the conversion of the information from these above-mentioned statements.

# Titluri de valoare și instrumente financiare - identificare și tratament contabil (II)



Conf.univ.dr. Elena DOBRE

Cuvinte cheie: **instrumente financiare, titlurizare, datorii financiare, active financiare, instrumente de capitaluri proprii.**

*Reluând cele prezentate în articolul precedent, facem precizarea că nevoia identificării titlurilor de valoare în cadrul instrumentelor financiare provine din nevoia de a trata contabil cât mai fidel drepturile și obligațiile generate în contabilitatea părților implicate.*

În analiza unui activ financiar, a unei datorii financiare sau unui instrument de capitaluri proprii, prima etapă este calificarea acestuia drept instrument financiar și mai apoi este calificarea drept titlu de valoare. De exemplu, în contabilitatea emitentului de părți sociale, acestea sunt instrumente de capitaluri proprii (îndeplinesc cerința definiției instrumentelor financiare). Dar mergând mai departe cu analiza, constatăm că părțile sociale, deși au valoare nominală, nu au valoare de piață, nu sunt calificate de autoritatea pieței de capital drept valori mobiliare, deci nu sunt titluri de valoare.

Astfel, după tratamentul contabil al instrumentelor financiare primare continuăm cu tratamentul instrumentelor financiare derivate, cu mențiunea condițiilor cerute pentru a fi considerate și titluri de valoare. În paralel, spre comparație, am preluat prezentarea contractelor de leasing financiar.

**Instrumentele financiare derivate** dau unei dintre părți dreptul contractual de a schimba active financiare cu o altă parte în condiții ce sunt potențial favorabile sau o datorie contractuală de a schimba active financiare cu altă parte în condiții ce sunt potențial favorabile. Unele instrumente încorporează atât un drept, cât și o datorie de a efectua un schimb. Dat fiind că termenii schimbului sunt stabiliți la încheierea contractului instrumentului derivat pe măsură ce prețurile pe piețele financiare se schimbă, acei termeni pot deveni fie favorabili, fie defavorabili. Așa cum rezultă din IAS 39, paragr. 9, instrumentele financiare derivate sunt instrumente financiare care îndeplinesc cumulativ caracteristicile de mai jos:

- a) Sunt decontate la o dată viitoare;
- b) Nu solicită nici o investiție inițială netă sau solicită o investiție inițială netă care este mai mică decât s-ar cere pentru alte tipuri de contracte care se așteaptă să aibă reacții similare la modificările factorilor pieței;
- c) Valoarea sa se modifică ca reacție la variațiile în anumite rate ale dobânzii, prețul unui instrument financiar, prețul mărfurilor, cursurilor de schimb valutar, indici de preț sau rată, ratingul de credit sau indicele de creditare sau în alte variabile, cu condiția ca, în cazul unei variabile nefinanciare, aceasta să nu fie specifică unei părți contractuale (parte suport).

**Contractele forward** se definesc ca acorduri între două părți de a livra /plăti la o dată viitoare prestabilită un activ (marfă, valută, activ financiar), la un preț predeterminat. Ele se se încheie în afara bursei prin negociere directă (piața OTC) și sunt contracte nestan-

standardizate, adică cantitatea poate fi oricât de mare. Având o valoare fixă (preț și volum), câștigul potențial este dat la scadență de diferența dintre prețul stabilit al contractului (prețul forward) și prețul curent (spot) al activului. Contractele forward sunt lichidate la scadență în natură prin predarea activului sau plata contravalorii la prețul din contract. Aceste contracte nefiind standardizate și neavând valoare stabilită pe piața bursieră nu pot fi considerate titluri de valoare/titluri financiare. Contractele la termen (forward) sunt instrumente financiare derivate care **pot avea la bază ca activ suport titluri** de valoare, precum acțiuni, obligațiuni emise de întreprinderi sau obligațiuni guvernamentale. Diferența din punct de vedere al identificării titlurilor de valoare în cadrul instrumentelor financiare este aceea că **contractele forward, nefiind standardizate și nefiind tranzacționate pe piața financiară, nu sunt titluri de valoare**. Opțiunile fiind contracte standardizate și tranzacționate pe piața financiară sunt titluri de valoare.

Alte tipuri de instrumente financiare derivate încorporează un drept sau o datorie de a face schimburi viitoare, incluzând swap-ul de rată a dobânzii și swap-ul valutar, rata dobânzii din contractele caps, contractele caps, collars și floors pe baza ratei dobânzii, împrumuturile, emisiunile de obligațiuni și acreditivele. Un **contract swap pe baza ratei dobânzii poate fi privit ca o variație a unui contract forward** în care părțile sunt de acord să facă o serie de schimburi viitoare de valori în numerar, o valoare fiind calculată în funcție de o rată fluctuantă a dobânzii, iar cealaltă în funcție de o rată a dobânzii fixă.

**Contractele futures** sunt o altă variație a contractelor forward, ce diferă prin aceea că contractele sunt standardizate și tranzacționate la bursă, deci îndeplinesc condițiile titlurilor de valoare. Un contract de cumpărare sau de vânzare de elemente nefinanciare nu este un instrument financiar deoarece nu stabilește un drept sau o obligație care va fi actualizată la prețul din data livrării respectivelor active nefinanciare.

Un contract care presupune primirea sau livrarea unor active tangibile (fizice) nu dă naștere unui activ financiar în contabilitatea unei părți și datorii financiare în contabilitatea celeilalte părți, cu excepția cazului în care plata corespondentă este amânată după data la care activele fizice sunt transferate. Este cazul vânzării sau cumpărării de bunuri pe credit comercial.

Astfel de contracte pe mărfuri nu sunt instrumente financiare, chiar dacă au o formă standardizată și sunt tranzacționate pe piețe organizate. Un contract futures pe mărfuri nu este un instrument financiar în sensul dat de IAS32,39. Deși este cotelat pentru tranzacționare la o bursă și poate schimba deținătorul de mai multe ori, părțile care vând sau cumpără contractul de fapt tranzacționează marfa de bază. Ușurința cu care se poate vinde și cumpăra un asemenea contract standardizat nu schimbă caracterul fundamental al contractului într-o manieră ce ar crea un instrument financiar.

Putem califica un **contract futures pe mărfuri** drept un titlu de valoare din categoria titlurilor reprezentative de mărfuri, dar nu este instrument financiar care să genereze active financiare și datorii financiare sau instrumente de capitaluri proprii.

Spre deosebire de cazul de mai sus, unele contracte se referă la mărfuri fără a implica lichidarea prin primirea sau livrarea fizică a mărfii. Ele specifică lichidarea prin plăți în numerar, care sunt determinate corespunzător unei formule din contract și nu prin plata unor sume fixe. De exemplu, valoarea principalului unei obligațiuni poate fi calculată prin aplicarea prețului de piață al petrolului existent la scadența obligațiunii unei cantități fixe de petrol. Valoarea principalului este indexată prin raportare la prețul unei mărfi, dar este lichidată doar în numerar. Un astfel de contract este un instrument financiar și în același timp un titlu de valoare.

În categoria instrumente financiare se cuprind și contractele care dau naștere unui activ sau unei datorii nefinanciare în plus față de un activ sau o datorie financiară. Se dă uneia din părți opțiunea să schimbe un activ financiar cu unul nefinanciar.

De exemplu, o obligațiune legată de prețul petrolului poate da dreptul deținătorului de a primi o serie de plăți fixe de dobânzi, periodice, și o sumă fixă de numerar la scadență, cu opțiunea de a schimba valoarea principalului cu o cantitate de petrol. Dezirabilitatea exercitării acestei opțiuni va varia în timp, în funcție de valoarea justă a petrolului, raportată la rata de schimb petrol-numerar (preț de schimb) conținută de obligațiune. Intențiile deținătorului obligațiunii în ceea ce privește exercitarea opțiunii nu afectează fondul economic al activelor componente. Activul financiar al deținătorului, precum și obligația financiară a emitentului transformă obligațiunea într-un instru-

ment financiar, indiferent de celelalte tipuri de active și datorii ce au fost de asemenea create. Standardele dedicate instrumentelor financiare admit ca întreprinderile să poată aplica părțile relevante și altor contracte ce nu satisfac definiția instrumentelor financiare. Prin prevederile IAS17, *Leasing*, o **operațiune de leasing financiar** este contabilizată ca o vânzare cu termen de plată amânat. Contractul de leasing este considerat în primul rând o îndrituire a locatorului de a încasa și o datorie a locatarului de a efectua o serie de plăți care sunt în fond similare plăților coroborate ale capitalului și dobânzii în baza unui contract de credit. Locatorul contabilizează investiția sa în creanța de încasat prin contractul de leasing și nu activul care face obiectul operațiunii de leasing. Operațiunea de leasing financiar este un instrument financiar, dar **nu reprezintă un titlu de valoare**, deși generează active financiare și datorii financiare;

**Contractele futures – contracte cu termen fix** – sunt titluri financiare derivate ce atestă angajamentul de a cumpăra sau de a vinde o anumită cantitate de titluri suport (specificată în reglementările bursiere) la o scadență viitoare și la un preț prestabilit în momentul încheierii contractului. Sunt de fapt contracte la termen (forward) standardizate din punct de vedere al cantității și calității, sunt angajamente standardizate de a cumpăra / vinde un anumit activ (titlu financiar) la un preț stabilit în momentul încheierii tranzacției, cu lichidarea contractului la o dată viitoare. Într-un contract futures condițiile contractuale sunt standardizate în ceea ce privește natura activului de bază (o anumită calitate a mărfii) și cantitatea contractuală, numită și unitate de tranzacții sau lot (de exemplu, 5.000 de bush-eli la cereale). Toate contractele futures pe același activ standardizat formează un gen de contracte futures; de exemplu, contractele pe grâu negociate la CBOT formează genul denumit grâu futures (lb. engl. *wheat futures*). Totodată, fiecare contract futures are un anumit termen de executare, mai precis o lună în care urmează să aibă loc lichidarea. Lunile de livrare sunt prestabilite și cotează la bursă, iar contractele pe un anumit activ cu aceeași scadență formează o specie a contractului futures pe acel activ. De exemplu, contractele pe grâu cu scadența în luna mai formează specia „grâu futures mai”. Contractul futures poate fi executat printr-o livrare efectivă, dar

aceasta reprezintă excepția în tranzacțiile bursiere. În mod normal, cel cu poziție *long* își poate lichida poziția printr-o vânzare, în timp ce deținătorul unei poziții *short* și-o poate acoperi printr-o cumpărare. În schimb, operatorii rămași cu poziții deschise până în ultima zi de tranzacții vor intra automat în procesul executării contractului prin predarea activului care stă la baza acestuia. Rezultă că un contract *futures* se definește ca un titlu financiar derivat, constituit pe un *activ de bază*, care poate fi o marfă, o valută sau un titlu de valoare privit ca instrument financiar.

**Opțiunile – contracte cu termen condiționat** – sunt contracte standardizate având drept suport :acțiuni, obligațiuni, indici bursieri, rata dobânzii, valute, mărfuri etc.<sup>1</sup> Inițial, opțiunile erau nenegociabile, în sensul că dreptul conferit deținătorului nu era transmisibil. În ultimele decenii s-au impus însă pe toate piețele bursiere importante opțiunile negociabile, așa cum au fost acestea concepute la bursele americane, ca valori mobiliare<sup>2</sup>. Opțiunile sunt contracte la termen, dar spre deosebire de contractele futures care au termen ferm, opțiunile sunt contracte cu termen condiționat<sup>3</sup>, ce conferă deținătorului lor dreptul, dar nu și obligația să cumpere sau să vândă, la un preț (de exercițiu) fixat dinainte, o anumită cantitate de active-suport (materiale, financiare, valutare), în schimbul unei prime plătite. Ele sunt contracte între doi investitori numiți emitent (*writer*) și deținător (*holder*). Uzual, situația în care se află deținătorul unei opțiuni este numită poziție lungă (*long position*), în contrast cu situația în care se găsește emitentul, numită poziție scurtă (*short position*). De altfel, aceste denumiri sunt folosite nu numai în legătură cu opțiunile, ci și cu contractele futures. Formula *call* dă dreptul (dar nu prevede și obligația) deținătorului opțiunii să cumpere la exercitare activul de bază la prețul de exercițiu. Emitentul opțiunii este obligat să vândă activul de bază, dacă acest lucru este solicitat de deținător, iar, pentru obținerea acestui drept, acesta din urmă a plătit celui dintâi o primă în momentul emiterii opțiunii. Cu alte cuvinte, în momentul emiterii unei opțiuni *call*, deținătorul plătește emitentului o anumită sumă de bani în schimbul căreia, dacă dorește, va cumpăra activul de bază la prețul de exercițiu la termenul prevăzut de contract, adică va exercita opțiunea. Emitentul are obligația să i-l vândă. În

1 Gabriela Anghelache, Bursa și piața extrabursieră, Ed. Economică 2000, pag. 257.

2 Ioan Popa, Tranzacții comerciale internaționale, Ed. Economică 1997, pag 398.

3 Claude Dufloux, Piețe financiare Ed Economică 2000, pag 285.

**Tablou de identificare a titlurilor de valoare drept instrumente financiare în conformitate cu IAS32, IAS39 și IFRS 7**

Denumire și descriere	Titluri de valoare	Instrumente inanciare	Instrumente financiare care generează			Observații
			Active financiare	Datorii financiare	Instrumente de capitaluri proprii	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
<b>Contracte forward</b>	<b>NU</b> Nu sunt titluri de valoare pentru că nu se tranzacționează pe o piață organizată	<b>DA</b> Instr. fin. derivate desemnate pentru acoperirea sau transferul riscurilor	<b>DA</b> În contabilitatea cumpărătorului la termen	<b>DA</b> În contabilitatea vânzătorului la termen	<b>NU</b>	Activele suport pot fi marfă sau valute, dar, pentru că nu sunt standardizate, nu au valoare în sine
<b>Contracte futures</b>	<b>DA</b> Valori mobiliare derivate pentru că contractele sunt standardizate și au valoare proprie, diferită de valoarea activului suport și se tranzacționează	<b>DA</b> Instr. fin. derivate pentru transferul riscurilor folosite în speculații și în hedging	<b>DA</b> În contabilitatea cumpărătorului pentru poziția long	<b>DA</b> În contabilitatea vânzătorului pentru poziția short	<b>NU</b>	Activele suport pot fi marfă, valute, cursul de schimb, rata dobânzii, titluri financiare (acțiuni, obligațiuni, titluri de stat)
<b>Contracte de leasing financiar</b>	<b>NU</b> Nu sunt titluri de valoare pentru că nu se tranzacționează pe o piață organizată	<b>DA</b> Instr. fin. primare	<b>DA</b> În contabilitatea locatorului ca drepturi de creanță asupra ratelor de leasing	<b>DA</b> În contabilitatea locatarului ca datorii financiare pentru plata ratelor de leasing	<b>NU</b>	
<b>Contracte swap</b>	<b>NU</b> Nu sunt titluri de valoare pentru că nu au valoare proprie de piață și nu se tranzacționează pe o piață organizată. Pe piețele futures apar contracte swap standardizate care sunt titluri de valoare	<b>DA</b> Instr. fin. derivate pentru transferul riscurilor folosite în speculații și în hedging	<b>DA</b> În contabilitatea întreprinderii ce a dobândit un drept contractual de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiții care sunt potențial favorabile	<b>DA</b> În contabilitatea întreprinderii ce și-a asumat o datorie contractuală de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiții care sunt potențial nefavorabile	<b>NU</b>	Active suport sunt rata dobânzii și cursul de schimb
<b>Contracte de opțiuni</b>	<b>DA</b> Valori mobiliare derivate pentru că au valoare proprie de piață diferită de cea a activului suport și se tranzacționează pe o piață organizată	<b>DA</b> Instr. fin. derivate pentru transferul riscurilor folosite în speculații și în hedging	<b>DA</b> În contabilitatea cumpărătorului pentru poziția long pe call și long pe put	<b>DA</b> În contabilitatea vânzătorului pentru poziția short pe put și short pe call	<b>NU</b>	Activele suport pot fi marfă, valute, rata dobânzii, cursul de schimb, titluri financiare (acțiuni, obligațiuni, titluri de stat) sau contracte futures



cazul în care deținătorul opțiunii nu dorește să cumpere activul de bază, el va putea să nu exercite opțiunea. Formula *put* dă dreptul (dar nu prevede și obligația) deținătorului opțiunii să vândă la exercitare activul de bază la prețul de exercițiu. Emitentul opțiunii are obligația să cumpere activul de bază la cererea deținătorului. Deținătorul plătește acest drept achitând o primă emitentului, în momentul în care preia opțiunea emisă de acesta. Opțiunea de cumpărare, de vânzare sau de a schimba instrumente financiare dă dreptul deținătorului de a obține beneficii economice viitoare potențiale asociate cu schimbări ale valorii juste a instrumentului financiar care stă la baza contractului. În mod contrar, emitentul opțiunii își asumă o datorie de a nu se bucura de potențiale beneficii economice viitoare sau de a

suporta potențiale pierderi de beneficii economice asociate cu schimbări ale valorii juste a instrumentului financiar de bază. Dreptul contractual al deținătorului, precum și obligația emitentului întrunesc condițiile definiției activului financiar, respectiv pe cele ale datoriei financiare. Instrumentul financiar care stă la baza unui contract de opțiune poate fi orice activ financiar, inclusiv acțiuni și instrumente purtătoare de dobândă.

Întrucât **opțiunile** sunt scrise și se tranzacționează în bursele de valori, ele sunt în același timp și **titluri de valoare**.

Din cele sugerate de tabelul de față, rezultă că, din punct de vedere contabil, **orice activ financiar, orice datorie financiară și orice instrumente de capitaluri proprii trebuie privite ca un instrument financiar**.

Aceste „dezmembrăminte contabile” nu deteriorează unitatea, riscurile și importanța instrumentului financiar. Ele sunt numai unghiuri din care putem privi același instrument financiar, sunt numai **reprezentări contabile ale aceluiași contract**.

Concluzia ce se degajă este aceea că **orice titlu de valoare este un instrument financiar, dar nu orice instrument financiar este un titlu de valoare**, așa

### Bibliografie

- Elena Dobre, *Noi dimensiuni în contabilitatea și gestiunea titlurilor de valoare*, Editura InfoMega București, 2005;
- Robert Obert, *Le Petit IFRS 2006-07*, Dunod, Paris, 2006;
- Standarde Internaționale de Raportare Financiară: Ghid practic, Traducere autorizată de Banca Mondială, Editura IRECSO, București, 2005.

încât orice regulă aplicabilă instrumentelor financiare este aplicabilă și titlurilor de valoare. Facem mențiunea că în cadrul sferei titlurilor de valoare se pot produce mutații de schimbare a naturii altor titluri de valoare în valori mobiliare. Este cazul titlurilor de

participare la un fond deschis de investiții care pot deveni valori mobiliare în condițiile în care se admite cotația bursieră a acestora.

Relația instrumente financiare – titluri de valoare poate fi reprezentată grafic după cum urmează:



### Abstract

## Bonds and financial instruments - identification and accounting treatment (II)

**Key words:** financial instruments, securitization, financial debts, financial assets, equity instruments

This analysis leads to the idea that the relationship between bonds and financial instruments is that the one from part to the whole. Any bond is a financial instrument given the fact that it correspond to the accounting content of a financial instrument (generating financial assets on the one hand and financial liabilities or equity instrument son the other hand) while a financial instrument is not compulsorily a bond if this is marketed on the financial monetary and capital markets. The criteria for differentiating them are on legal, accounting and financial nature. The definition of the financial instruments

is common up to a point with that of the bonds, meaning that both are contracts generating in a correlative manner rights (financial assets) and liabilities (financial liabilities or equity instruments) in the issuing entity and in the receiving or owning entity accounting. The notions differentiate between them by their marketing on a regulated market. The bonds (primary, derivatives and synthetics) are marketed on the monetary market (short term deposits in foreign currency) and on the capital market. Although they are based on a contract that generates financial assets and financial liabilities or equi-

ty instruments, the financial instruments are not in all the cases transmittable through their marketing. These cases are the financial leasing contracts, the forward contracts, the swap contracts and other financial instruments like shares or participations in the investment funds etc. On the other hand, given the fact that the options, as financial instruments are written and marketed at the stock exchanges they are at the same time bonds. The difference between the financial instruments and bonds starts from the financial and accounting characterizing for the both categories. The method is based on how they are perceived in the financial markets given that their frequent marketing leads to the financial markets liquidity and volatility. The bonds are of a great variety but depending on their content are divided in primary bonds, (shares, rights generated by shares, obligations, rights generated by obligations, state bonds) derivatives (contracts futures, conditional term contracts - options) and synthetics bonds (contracts futures on stock exchange indexes and options on stock exchange indexes).

# Priorități ale utilizării tehnologiilor informatice în auditul financiar

Cuvinte cheie: **audit financiar, tehnologii informaționale, aplicație specializată, risc, auditori.**

*Literatura în domeniul utilizării tehnologiilor informaționale în organizații este vastă și acoperă o gamă variată de studii de la perspective de ansamblu la analize detaliate ale fiecărei componente. Din fericire, în special în ultimii 10 ani, asemenea abordări teoretice, dar și aplicațiile practice ale lor se regăsesc și în economia românească, chiar dacă unele la un stadiu incipient.*

*A devenit realitate faptul că întreprinderile mari nu pot supraviețui fără un sistem informațional capabil să ofere informații în timp real, atât în ceea ce privește propria activitate, cât și pe cea a pieței pe care își desfășoară activitatea (avem în vedere aici clienții, concurența, furnizorii etc.). Evoluția tehnologică a condus, cum era și firesc, la trecerea de la sintagma informatizarea contabilității la contabilitate digitală, în care atât modul de comunicare cu partenerii, cât și realizarea celei mai mari părți a operațiunilor și de obținere a informațiilor se desfășoară în mediul virtual. În fața acestei modalități de abordare, relativ noi, a activității economice a organizațiilor, verificarea existenței, acurateței sau exhaustivității informațiilor sunt direct influențate de mediul virtual.*

*Cu toate că, de dată ceva mai recentă, și informatizarea auditului este un subiect dezbătut în medii diverse, în funcție de domeniul supus verificărilor.*



*Dr. Laura-Diana GENETE*

Cum era și firesc, opiniile sunt variate și uneori greu acceptate de unii specialiști, atât în modul de structurare a unei aplicații, cât și în modul de realizare a unor activități aferente auditului. Având în vedere opiniile uneori controversate ale specialiștilor, ne-am propus să prezentăm în această lucrare nivelul la care a ajuns România în ce privește informatizarea auditului în raport cu țările în care utilizarea aplicațiilor specializate este o practică curentă.

## Stadiul informatizării activității de audit financiar

Stadiul de evoluție la care a ajuns societatea a impus informatizarea activității de audit financiar, în special datorită implementării produselor informatice la aproximativ toate nivelurile organizaționale ale entităților economice și sociale. Acest proces este reglementat și prin standardele internaționale într-un capitol distinct, care stabilește elementele principale ce trebuie luate în considerare la auditarea activității organizațiilor care dețin un sistem contabil automatizat integral sau parțial, dar și prin reglementări specifice auditului sistemelor informaționale. Tehnicile de audit asistate de calculator sunt cunoscute sub denumirea de *Computer Assisted Audit Tools (CAAT)* și reprezintă o consecință

și o prelungire a informatizării activităților contabile, o extindere a modului de realizare a acestora în medii virtuale de afaceri. [Cangemi, P., 2003] În prezent, există două categorii principale de instrumente și tehnici de audit asistate de calculator [Hunton, E, J., 2004]: una care sprijină auditorul pentru reducerea timpului necesar sarcinilor administrative prin automatizarea funcțiilor de audit și integrarea informațiilor obținute în lucrările specifice pe care le realizează și o altă categorie pentru evaluarea aplicațiilor destinate controlului, selectarea și analiza datelor pentru realizarea testelor de audit.

Până acum a fost parcursă o perioadă destul de îndelungată, în cadrul căreia pot fi identificate cinci etape ale utilizării tehnologiilor informaționale în domeniul auditului (Tabelul 1), dar, în funcție de nivelul de evoluție și de puterea financiară, firmele din diverse țări se regăsesc în stadii diferite ale acestui proces.

În prezent, există mai multe aplicații specializate care acoperă parțial sau integral etapele unei misiuni de audit, utilizate în diferite țări în cadrul diverselor etape de realizare a lucrărilor.

Dacă avem în vedere anumite activități specifice auditului (detectarea fraudelor, extragerea și respectiv analiza datelor), nu în toate cazurile se utilizează un singur produs informatic, așa cum reiese din rezultatele furnizate de un studiu realizat de ACL Services Ltd. În ce privește detectarea fraudelor, ACL se impune detașat prin acapararea a 50% din piață, iar IDEA este abia pe locul 6 cu 4% (trebuie să avem în vedere că studiul a fost realizat de ACL și, ca urmare, are o marjă considerabilă de subiectivism). Rezultatele pentru activitățile de extragere și analiză a datelor sunt prezentate cumulat în Figura 1.

Dacă analizăm însă datele furnizate de INTOSAI Standing Committee on IT Audit, după studiile

realizate aproximativ în aceeași perioadă, IDEA este cea care deține prima poziție pe piață în realizarea lucrărilor de audit, urmat, la o distanță destul de mare, de ACL (Figura 2).

Chiar dacă ACL „*ignoră*” (în sensul că furnizează procente mici) prezența produsului IDEA, conform specialiștilor în domeniu, cele două aplicații împart piața chiar dacă nu există un studiu care să reflecte obiectiv nivelul de utilizare a acestor aplicații. Un argument în favoarea aplicației IDEA este utilizarea lui de firme renumite în domeniu, ca PricewaterhouseCoopers și KPMG. În ce ne privește, prezintă interes deosebit, „*pieța românească de aplicații destinate auditului*”, problemă tratată în secțiunea următoare. În același context vom observa locul tehnologiilor inteligente în activitatea de audit.

### Tehnologiile informaționale și rolul lor în realizarea auditului financiar în România

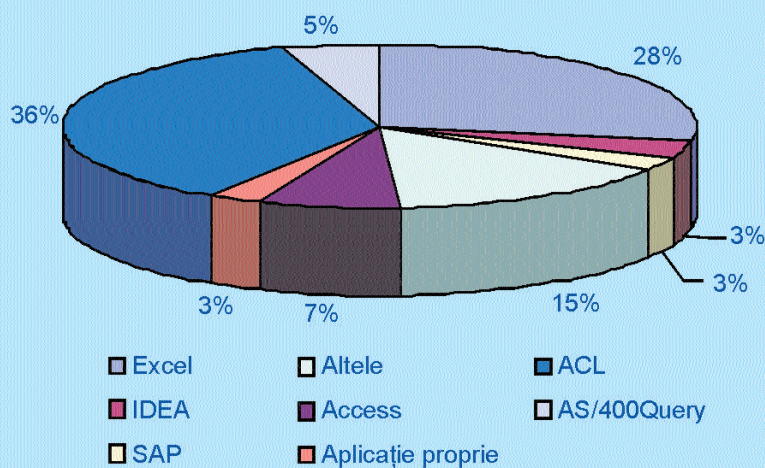
Informatizarea unei activități într-o țară este puternic influențată de nivelul de evoluție a sistemelor informatice și de capacitatea de a se adapta la schimbările tehnologice rapide. În ce privește România, un studiu realizat de *United Nations Conference on Trade and Development (UNCAD)* în 2003, constată că țara noastră se situează pe ultimele locuri într-un clasament global - poziția 72 dintr-un total de 82 de țări - care reflectă stadiul de pregătire pentru a participa și a beneficia de evoluțiile domeniului tehnologiilor informației și de comunicațiilor [Nica,

Tabelul 1 - Evoluția aplicațiilor utilizate în audit

Etapă	Tip de aplicație utilizată	Lucrări realizate
I	Procesoare de texte, programe de calcul tabelar	Documentare, elaborarea raportului, analize financiare și calcule
II	Programe de grafică, baze de date externe, poștă electronică	Planificarea auditului, compararea situațiilor financiare, analiza firmei
III	Aplicații specifice realizării auditului	Extragerea datelor și analiza lor
IV	Sisteme expert, sisteme de asistare a deciziilor	Realizarea expertizei pentru identificarea componentelor importante ale auditului
V	Metode avansate: sisteme bazate pe rețele neuronale, sisteme fuzzy, sisteme bazate pe algoritmi genetici	Monitorizare și control continuu al activității – audit continuu

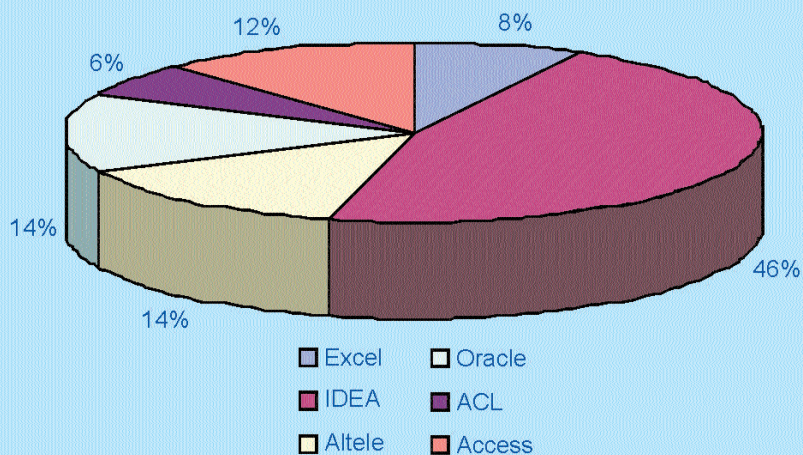
Sursa: [Koskivaara, E., 2003]

**Figura 1 - Aplicațiile utilizate pentru extragerea și analiza datelor în realizarea auditului conform studiilor ACL Services**



Prelucrare după ACL Services Ltd., 2004

**Figura 2 - Programe utilizate pentru extragerea și analiza datelor conform INTOSAI Standing Committee on IT Audit**



Prelucrare după ACL Services Ltd., 2004

D., 2003]. Un alt clasament, realizat de *Economic Intelligence Unit* (EIU), o divizie a grupului *The Economist*, plasează România pe locul 43 din 65 de țări. Pentru noi acest ultim clasament este mai elocvent deoarece, spre deosebire de primul, are în centrul atenției aplicațiile economice de tipul tehnologiilor informației și de comunicații.

Revenind la audit, putem afirma că informatizarea reprezintă încă o aspirație. Cu toate acestea, din

necesitatea de a-și ușura activitatea, auditorii utilizează aceste tehnologii în diverse activități care se derulează într-o misiune de audit.

În România, activitatea de audit este în cea mai mare parte neinformatică, în special la nivelul auditorilor persoane fizice și a cabinetelor mici de audit. Cu toate acestea, a fost introdus pe piață, din 2005, unul din produsele specializate, renumite în domeniu și,

în același timp, există inițiative locale pentru realizarea de aplicații capabile să acopere anumite etape din misiunile de audit, în special critice, cum ar fi evaluarea riscurilor.

Grila de evaluare a nivelului informatizării auditului financiar în România a avut drept scop determinarea măsurii în care auditorii utilizează programe informatice în realizarea misiunilor specifice. Având în vedere numărul mult mai mare de auditori în comparație cu numărul de răspunsuri primite, considerăm că este posibil ca rezultatele obținute să piardă din relevanță, mai ales în ceea ce privește firmele mari de audit. Menționăm că am trimis chestionarul unui număr de 724 de auditori, respectiv celor care aveau adresa de e-mail înregistrată, la data realizării lui, în datele de identificare de pe site-ul Camerei Auditorilor Financiari din România, dintre care au răspuns aproximativ 34%.

Dintre persoanele care au răspuns 25% sunt persoane fizice și 75% sunt persoane juridice, dintre care 42% au un singur punct de lucru, 20% au două puncte de lucru și 2% au cel puțin trei puncte de lucru.

În ce privește dotarea cu calculatoare, o apreciem satisfăcătoare pe baza răspunsurilor primite (Figura 3) și putem face următoarele observații:

- majoritatea auditorilor chestionați (87%) utilizează stații de lucru personale, dintre care 21% folosesc și calculatoare portabile;
- mai mult de jumătate dintre ei au calculatoarele conectate în rețea (78%);
- în special persoanele juridice, care au mai multe puncte de

Figura 3 - Numărul de calculatoare utilizate de auditorii chestionați

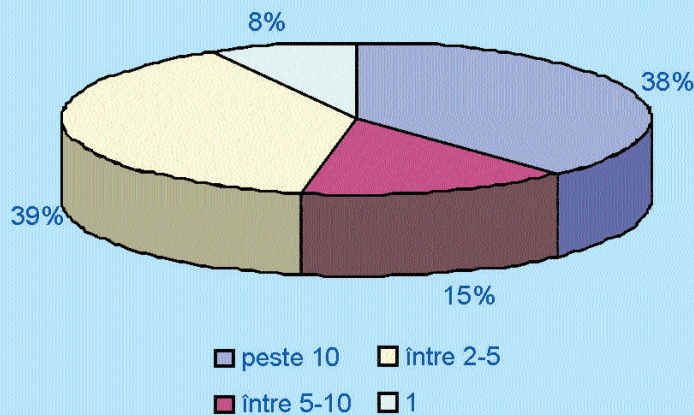
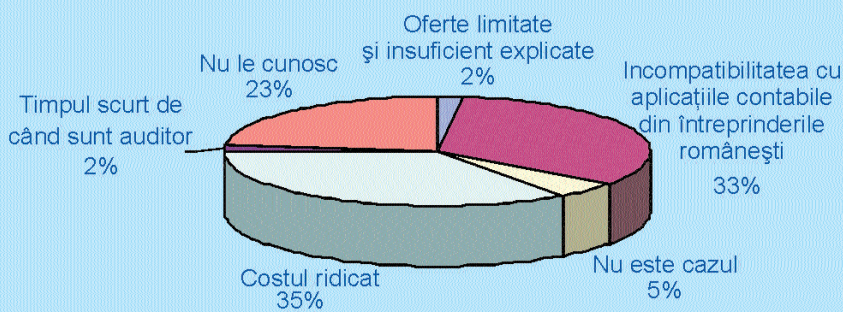


Figura 4 - Motivele pentru care auditorii nu utilizează o aplicație specializată



lucru, utilizează calculatoare portabile, în timp ce persoanele fizice folosesc în principal calculatoare personale.

Dacă avem în vedere utilizarea unei aplicații pentru realizarea auditului, după cum era de așteptat mai mult de jumătate, respectiv 58%, nu utilizează o astfel de aplicație, iar dintre cei care dispun de un program specializat, 36% l-au dezvoltat în interiorul firmei. Motivele care determină auditorii să nu utilizeze o aplicație specializată variază de la costul foarte mare până la timpul scurt de când activează în domeniu (Figura 4). După părerea noastră, după aplicarea la Standardelor Internaționa-

le de Contabilitate la toate tipurile de întreprinderi, justificările de tipul *incompatibilitatea cu aplicațiile contabile din întreprinderile românești* ar trebui să nu-și mai găsească locul în răspunsurile auditorilor.

De asemenea, problema este ușor de rezolvat în cazul firmelor care au implementate sisteme ERP, dar și alte aplicații contabile care respectă condițiile impuse de legislație și de standarde. După părerea noastră, acest răspuns se integrează într-o anumită măsură în celelalte și, în special, în necunoașterea posibilităților pe care le oferă o asemenea aplicație și în costul prohibitiv pentru unii auditori, mai ales persoane fizice care prestează activități

pentru firmele mici. Un alt răspuns, care credem că s-ar fi potrivit aici, este legat de mentalitatea și obișnuința unor auditori de a realiza marea majoritate a lucrărilor fără utilizarea tehnologiilor informaționale.

Având în vedere că am folosit pentru trimiterea chestionarului poșta electronică, numărul celor care ar fi putut furniza un asemenea răspuns a devenit limitat și, din acest motiv, nu se regăsește printre variantele predefinite. În același timp, numărul celor care consideră că piața autohtonă de software simte lipsa unei aplicații pentru realizarea auditului este considerabil (76%) și coincide cu cel al persoanelor care ar fi dispuse și interesate să achiziționeze un asemenea program.

Dacă avem în vedere suma la care auditorii apreciază o asemenea aplicație, ea variază de la 1000 la 15000 RON, cel mai probabil în funcție de mărimea firmelor pentru care specialiștii au realizat misiuni de audit și sumelor încasate din asemenea lucrări.

În ce privește etapele realizării misiunii de audit modalitățile de informare utilizate de auditori sunt, cum era de așteptat, foarte diverse, de la discuții cu managerii și angajații firmei până la utilizarea Internetului și a aplicațiilor clientului sau proprii ale auditorului. Prima etapă, care constă în obținerea informațiilor despre client este, în mare măsură neautomatizată și se realizează, în principal, prin discuții cu conducerea entității, consultarea documentelor firmei, utilizarea Internetului pentru obținerea informațiilor despre domeniul în care organizația își desfășoară activitatea. Utilizarea aplicațiilor informatice începe, în general, din

a doua etapă a realizării auditului și este dominată programele de calcul tabelar (în proporție de 98% Microsoft Excel) pentru determinarea pragului de semnificație (91%), evaluarea riscurilor (75%) și evaluarea rezultatelor (78%).

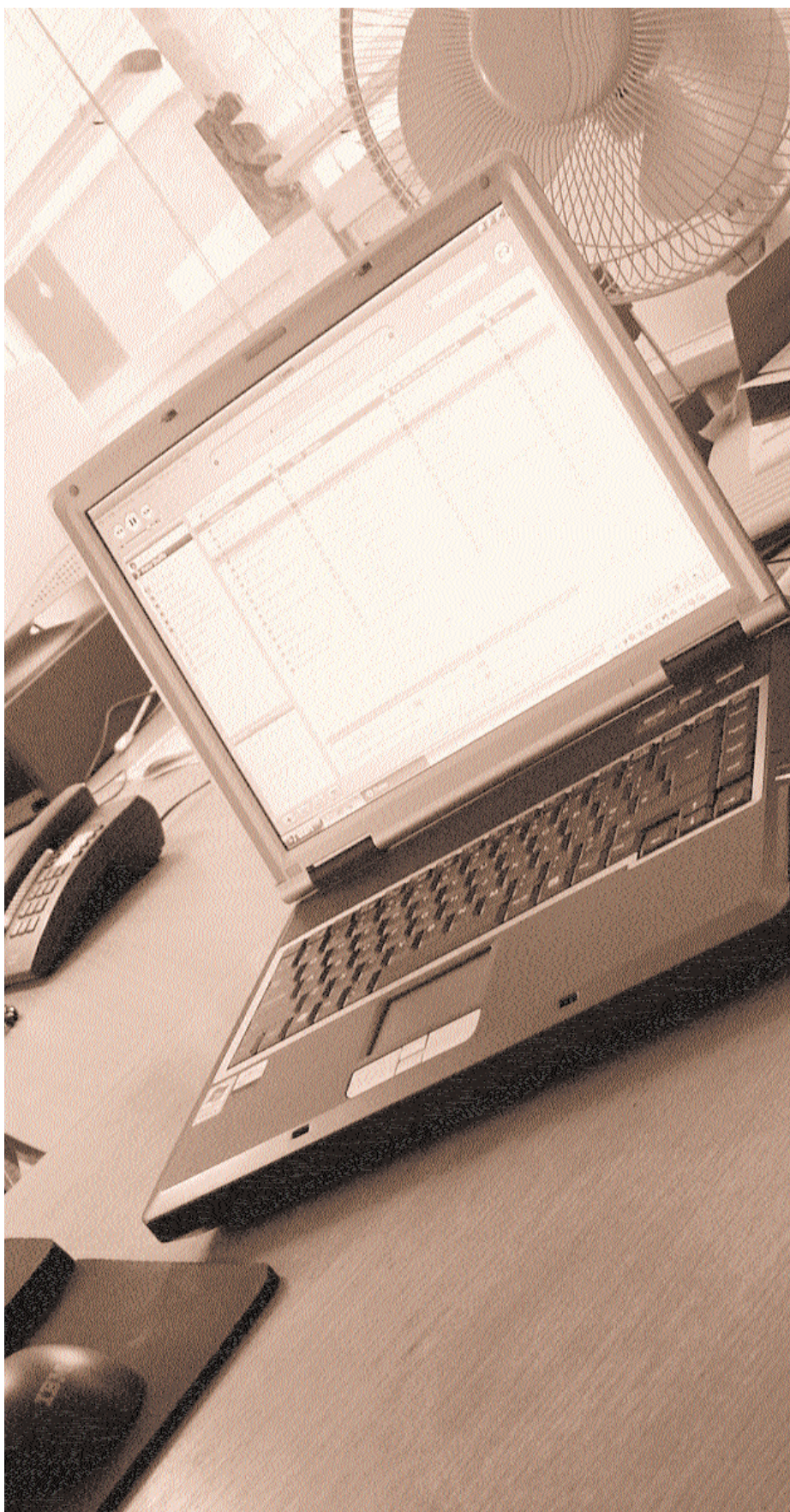
În realizarea procedurilor analitice se folosesc în egală măsură programe de calcul tabelar și aplicații pentru baze de date (33%). Este remarcabil faptul că 22% dintre respondenți utilizează aplicații proprii în diverse etape de realizare a misiunilor.

Dacă avem în vedere numai etapa de evaluare a riscurilor și posibilitatea de automatizare a ei, doar 20% dintre respondenți consideră că ea nu poate fi automatizată, ceea ce, din punctul nostru de vedere, este o atitudine optimistă, chiar dacă, în acest moment, informatizarea este văzută ca un chestionar la care auditorul ar trebuie să răspundă, inclusiv în aplicațiile renumite în domeniu.

### Concluzii

Conform studiilor realizate și răspunsurilor primite de la auditori prezentate putem desprinde câteva concluzii privind informatizarea auditului financiar în România:

- în domeniul auditului informatizarea este, în cele mai multe cazuri, un obiectiv și nu o realitate;
- auditul sistemelor informaționale, care ar trebui să furnizeze informații auditului financiar-contabil, nu se realizează sau este mai mult o formalitate decât o activitate concretă, cu respectarea normelor legale;
- foarte puțini auditori utilizează aplicații specifice realizării audi-



tului, marea majoritate folosesc doar programe rudimentare pentru cunoașterea clientului, analiza riscului, planificarea lucrărilor sau întocmirea raportului;

- un număr mare de auditori consideră că o aplicație dedicată auditului ar fi binevenită și ar avea succes pe piața românească;
- integrarea în Uniunea Europeană va impune modificări în modul de realizare a auditului, adoptarea efectivă a standardelor internaționale și aplicarea lor în cadrul misiunilor;
- la nivelul auditului sunt încă necesare schimbări de mentalitate ale factorului uman și educarea acestuia în sensul acceptării realizărilor tehnologice, încrederii în ele și în fiabilitatea rezultatelor returnate.

## Bibliografie

- Koskivaara, E., *Artificial Neural Networks in Auditing: State of the Art*, [www.tucs.fi/publications/attachment.php?fname=TR509.pdf](http://www.tucs.fi/publications/attachment.php?fname=TR509.pdf)
- Nica, D., *UNCTAD consideră că România este nepregătită în domeniul IT&C*, <http://www.curierulnational.ro>
- \*\*\* *Audit financiar 2000. Standarde. Codul privind conduita etică și profesională*, Ed. Economică, București, 2000
- \*\*\* MF, *Ordinul nr. 1850/2004 din 14.12.2004 privind registrele și formularele financiar-contabile*, Monitorul Oficial, Partea I nr. 23bis din 07 ianuarie 2005
- \*\*\* *ACL Tops Internal Audit Software Survey 2004*, [http://www.pentana.com/ACL/IIA%20survey/IIA\\_Survey\\_Summary.pdf](http://www.pentana.com/ACL/IIA%20survey/IIA_Survey_Summary.pdf)
- <http://www.cafr.ro>
- <http://www.intosaiitaudit.org>
- Cangemi, P., M., Singleton, T., *Managing the Audit Function. A Corporate Audit Department Procedures Guide*, 3rd Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2003
- Hunton, E. J., Bryant, M., S., Braganoff, A., N., *Core Concepts of Information Technology Auditing*, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2004

## Abstract

# Priorities and Rigors of Using the Information Technology in the Financial Audit

Key words: **financial audit, information technologies, specialized application, risk, auditors**

In the last years, the changes experienced in the manner of accomplish the activity of a company, using informational technologies, have necessarily led to changes in completing financial audit, from the verified situations point of view and although from the perspective of completing the specific missions.

This phenomenon, consecrated in other countries with a wide experience in audit, was starting in Romania too, through the development or acquisition of the specialized applications for audit, very important in the context of organizations development and International Standards for Audit implementation.

At this moment, in our opinion, it is almost impossible to make a good verification of the organization's activity without information technologies, allowed for firms used accounting applications for their activity.

This necessity is motivated too, by the variety of these applications, from autonomous systems to those partial integrated and to enterprise resource planning, adapted to their activity in many cases.

This study established for purpose, first, an analysis of the level the informational technologies are used to complete the financial audit in Romania, in present, based on a research among the domain's specialists, preceded by a short presentation of the stages of using information technologies in audit in other countries and the position in the top of the most important applications in the field.

# Frauda - un profil al contravenientului tipic

**Cele mai multe fraude sunt comise de conducerea firmei.**

**Aceasta este una din constatările studiului din 2007 privind „Profilul Contravenientului”, realizat de KPMG. Acest prim studiu realizat vreodată, care analizează cazuri reale de fraudă, arată clar că făptașii exploatează în primul rând controalele interne inadecvate în propriul lor beneficiu – rezultând pagube substanțiale pentru companie**

Contravenientul tipic este bărbat, având vârsta cuprinsă între 36 și 55 de ani. Când începe să profite de pe urma activităților sale ilegale, are deja o vechime de șase ani sau chiar mai mult în societatea respectivă. De obicei, lucrează în departamentul financiar și comite fapta singur. Este motivat să comită fraudă de dorința de bani și de existența oportunităților.

## **Analiza unor cazuri reale de fraudă**

Acest profil a rezultat în urma unui studiu asupra contravenienților financiari tipici. În cadrul studiului au fost examinate 360 de cazuri reale care au fost încredințate departamentului juridic pentru investigarea fraudei din cadrul KPMG pentru Europa, Orientul Mijlociu și Africa. Firmele interviuate în cadrul acestui studiu nu

au fost selecționate în mod aleatoriu, aceasta fiind prima analiză a unor investigații reale desfășurate în ultimii ani.

**Jimmy Helm**, Partner și Șef al Departamentului pentru Investigarea cazurilor de fraudă de la KPMG pentru Europa Centrală și de Est, subliniază o importantă constatare a studiului:

„Mai mult de 60% dintre făptași sunt membri ai conducerii la cel mai înalt nivel. Managerii au acces la informații confidențiale și, datorită poziției lor, le este mai ușor să evite controalele interne și să cauzeze per total mari pagube companiei.”

Studiul demonstrează foarte clar cât de periculoasă este fraudă pentru afaceri. „Atât companiile mari, cât și cele mici pot fi afectate și pot suferi pierderi materiale și nemateriale considerabile”

După cum arată studiul, contravenienții sunt de obicei recidiviști. În 91% din cazurile investigate, ei comit mai multe infracțiuni înainte de a fi descoperiți. Faptele sunt aproape întotdeauna comise pe o perioadă îndelungată de timp: în 76% din cazuri faptele comise au o istorie mai veche de șase luni, iar în 33% din cazuri acestea au început cu 3 ani sau mai mult în urmă.

Analiza situațiilor generatoare de fraudă este relevantă. În majoritatea cazurilor, făptașii exploatează slabele controale interne. În aceste cazuri nu este surprinzător că fraudele sunt descoperite de obicei

prin informări anonime – foarte rare la lumină prin controalele interne.

## **Îngrijorări legate de imaginea publică și de reputația companiei**

Din reacțiile companiilor afectate este clar că acesta este un subiect sensibil, două treimi dintre societățile investigate furnizând informații incomplete asupra incidentului sau chiar deloc. Angajații, autoritățile și media sunt rar informate din teama de a se crea o imagine negativă.

În consecință, infracțiunile fac doar ocazional obiectul unei investigații penale. De cele mai multe ori au loc investigații independente, fără ca poliția sau autoritățile publice să fie informate.

Pagubele financiare cauzate de contravenienți sunt grave. În majoritatea cazurilor companiile afectate trebuie să suporte singure pierderile. „Rare sunt cazurile în care companiile reușesc să își recupereze pierderile financiare” spune Gabor Amon, Forensic Senior Manager la KPMG România. „Acest lucru este accentuat și de faptul că, de obicei, este nevoie de mai mulți ani pentru remedierea unei astfel de situații. O acțiune preventivă (cum ar fi introducerea măsurilor de Etică și Integritate, inclusiv la nivel de top management) este întotdeauna o măsură mai eficientă și mai economicoasă”.

# A doua Conferință Internațională de Contabilitate și Informatică de Gestiune - AMIS 2007

În perioada 21-22 iunie a.c., la Academia de Studii Economice s-a desfășurat Conferința Internațională (a doua ediție) de Contabilitate și Informatică de Gestiune - AMIS 2007, sub genericul „Crearea de valoare în contextul globalizării”.

Între partenerii Conferinței, organizată de Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune din cadrul ASE București, s-a aflat și Camera Auditorilor Financieri din România. Alături de cadre universitare și specialiști români, la această importantă manifestare științifică au participat câteva somități ale profesiei pe plan internațional, precum: **Alain BURLAUD**, profesor la INTEC, Paris, Franța; **Allan HODGSON**, profesor la Universitatea din Amsterdam, Olanda; **Alan LORD**, profesor la Universitatea Bowling Green, SUA; **Marc NIKITIN**, profesor la Universitatea din Orleans, Franța; **Bernard RAFFOURNIER**, profesor la Universitatea din Geneva, **Donna STREET**, profesor la Universitatea Dayton, SUA și **Roger ACTON**, director general al ACCA Irlanda și Europa Centrală și de Est.

Câteva teme și idei au reținut în mod deosebit atenția. Astfel, globalizarea, inovațiile în tehnologia informațiilor, reformele economice

și transformările sociale ridică întrebări serioase privind practica și teoria contabilă. Pe măsură ce companiile se confruntă cu diverse provocări financiare, sociale și de mediu, profesioniștii contabili



joacă un rol foarte important în probleme cum sunt: obținerea unui echilibru între respectarea legislației și îmbunătățirea performanțelor companiei, interpretarea informațiilor financiare, utilizarea și dezvoltarea unor sisteme informatice și tehnologice și administrarea fluxului de informații.

Crearea de valori reprezintă obiectivul cheie al afacerilor moderne, acest lucru implicând redefinirea performanțelor unei companii și analiza resurselor tangibile și intangibile printr-un proces eficient de creare de valori. În context, scopul acestei Conferințe l-a constituit, încurajarea unei dezbateri internaționale și interdisciplinare pe teme legate de contabilitate și de sistemele de administrare a informațiilor referitoare la administrarea resurselor pentru crearea de valori. De asemenea, au fost apreciate și prezentările privind alte subiecte complementare, cum ar fi finanțele, managementul sau economia afacerilor, în abordări strâns legate de tema Conferinței.

Felicitând organizatorii acestei a doua conferințe cu largă participare internațională, prof.univ.dr **Ion Mihăilescu** președintele CAFR, a spus: „Am convingerea că prin parcurgerea celor două zile de lucru se vor degaja soluții și oportunități pentru dezvoltarea profesiei contabile. Camera Auditorilor Financieri din România este alături de eforturile dv., avem nevoie de rezultatele activității dv. de cercetare științifică în perfecționarea relațiilor economiei de piață în România. Iar genericul sub care se desfășoară această conferință «Crearea de valoare și globalizarea» este foarte important pentru momentul pe care îl traversează economia mondială.”

# Impozitarea, pe agenda Consiliului ECOFIN

Cea mai importantă temă aflată pe agenda reuniunii ECOFIN din 5 iunie a.c. de la Luxemburg a fost legată de impozitare – ne informează Ministerul Economiei și Finanțelor. Președinția actuală a U.E. dorește un consens politic în acest sens. Alte teme abordate s-au referit la încheierea procedurilor legate de depășirea limitei deficitului bugetar de către Germania, Grecia și Malta. În continuare, s-au adoptat concluziile cu privire la calitatea finanțelor publice. Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană au prezentat rapoartele de convergență pentru Cipru și Malta.

Între măsurile stabilite sunt amintite:

- Anularea procedurii de deficit excesiv a Germaniei, Greciei și Maltei pentru depășirea limitei deficitului bugetar, peste valoarea de referință de 3% din PIB. **România** a fost de acord cu propunerea Consiliului, având în vedere progresele făcute de cele trei state membre în acest sens.
- Rapoartele de convergență ale Comisiei și Băncii Centrale Europene, pentru Cipru și Malta examinează dacă Malta și Cipru satisfac condițiile de adoptare a monedei unice. Pe baza evaluării pozitive a rapoartelor, Comisia a propus Consiliului ca cele două state să adopte mone-

da euro de la 1 ianuarie 2008, punct de vedere susținut și de România

Primele rapoarte de convergență care vor evalua capacitatea de aderare la zona euro a României și Bulgariei vor fi realizate în 2008.

- În ceea ce privește calitatea finanțelor publice, concluziile ela-

borate de către Comitetul de Politici Economice (CPE) al Consiliului și agreat de Comitetul Economic și Financiar (CEF) – și adoptate de Consiliu – accentuează importanța creșterii eficienței cheltuielilor publice și îmbunătățirii calității structurii veniturilor. Se solicită Comisiei și CPE o mai mare atenție în analiza unor domenii prioritare, cum ar fi cercetare, dezvoltare și educație, iar, pentru viitor, sănătate, aspecte legate de transferurile sociale și infrastructură. În România au fost implementate măsuri de creștere a eficienței utilizării fondurilor bugetare, cum ar fi bugetizarea pe programe (pentru bugetul anul



2007, 64% din totalul sumelor prevăzute în buget au fost alocate pe baza de programe) și, mai recent, experimental, decentralizarea finanțării învățământului de stat preuniversitar.

Cheltuielile bugetare în România au o structură care sprijină investițiile în politicile ce vizează dezvoltarea capitalului uman și promovarea activității de cercetare, alocându-se, în ultimii ani, fonduri suplimentare importante.

### În legătură cu sistemul de impozitare

- Comisia Europeană trebuie să elaboreze, până la sfârșitul anului 2007, o propunere legislativă pentru **stabilirea unei strategii de combatere a fraudei fiscale**. Participanții la discuții au ajuns la concluzia că strategia ar trebui să se bazeze pe următoarele principii: necesitatea administrației fiscale de a dispune de

informații corecte, optimizarea modului în care administrația fiscală utilizează aceste informații, întărirea posibilităților de acțiune împotriva fraudatorilor, respectarea așteptărilor celorlalte companii care acționează legal.

- În 4 noiembrie 2004, Comisia Europeană a prezentat un pachet important de propuneri în vederea reducerii poverii administrative și simplificării obligațiilor TVA pentru operatorii intracomunitari. Până în prezent, pachetul a fost examinat în cadrul mai multor președinții (Luxemburg, Marea Britanie, Finlanda, Austria), fără a se ajunge la un compromis. **România** a fost de acord cu pachetul de măsuri și calendarul de implementare propus. România susține propunerea privind ghizeul unic, fiind o măsură care simplifică semnificativ sarcinile administrative ale operatorilor

economici, care nu vor mai fi obligați să se înregistreze în toate Statele Membre în care se realizează operațiuni taxabile din punct de vedere al TVA. De asemenea, România susține modificarea regulilor actuale privind locul prestării serviciilor, întrucât aceasta vizează simplificarea aplicării TVA și taxarea în statul membru de consum. **Consiliul** a adoptat o serie de concluzii care susțin acordul politic pe concept, cu excepția modificării locului de prestare pentru anumite servicii, în cazul tranzacțiilor Business to Consumer (B2C).

Consiliul invită Președinția portugheză să adopte formal Pachetul TVA până la 31 decembrie 2007 și se intenționează ca data intrării în vigoare a acestuia să fie la 1 ianuarie 2010.

- Baza comună consolidată de impozitare (CCTB) este un

## Procedura de schimbare a sediului social

A fost publicat elaborat un proiect de Ordin al ministrului economiei și finanțelor pentru aprobarea procedurii de schimbare a sediului social.

După cum ne informează ANAF, prin acest proiect de ordin se reglementează procedura de schimbare a domiciliului fiscal când acesta coincide cu sediul social al contribuabililor.

Astfel, pentru **contribuabilii înregistrați la Registrul Comerțului** solicitarea schimbării domiciliului fiscal la noul sediu social se face prin depunerea de către comerciant a formularului (050) „Cererea de înregistrare a domiciliului fiscal al contribuabilului”, la organul fiscal în a cărui rază teritorială se află situat noul sediu social.

Organul fiscal are obligația de a transmite această solicitare către unitatea fiscală de la vechiul sediu social, în termen de 3 zile.

Termenul de transfer al dosarului fiscal al contribuabilului, de către organul fiscal de la vechiul sediu social, a fost stabilit la cel mult 15 zile de la primirea cererii.

Dosarul solicitării de înregistrare a sediului social și a domiciliului fiscal se arhivează la dosarul fiscal al comerciantului și cuprinde:

- a) formularul (050) „Cerere de înregistrare a domiciliului fiscal”;
- b) documentația depusă de comerciant;
- c) Decizia de înregistrare a sediului social și a domiciliului fiscal;
- d) orice alte documente emise sau primite în cadrul procedurii.

Până la finalizarea procedurii de schimbare a sediului social și a domiciliului fiscal, competența de administrare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor și a altor sume datorate de contribuabil la bugetul

obiectiv ambițios al Comisiei Europene, pentru care discuțiile tehnice au fost lansate în septembrie 2004, când s-a constituit un grup de lucru cu scopul de a ajuta Comisia să pregătească o propunere legislativă în acest sens, în 2008. În cadrul Consiliului a avut loc o dezbatere orientativă pe baza Raportului de progrese al Comisiei privind activitatea Grupului de lucru.

Baza comună presupune stabilirea unei singure baze de impozitare pentru activitățile unei companii transnaționale, iar consolidarea presupune ca stabilirea veniturilor, cheltuielilor și, respectiv, a profitului impozabil să se facă într-un singur stat (cel în care se află compania - mamă), urmând ca impozitul să se încaseze în acel stat și să fie apoi distribuit către celelalte state în care compania are activități.

- Codul de Conduită pentru Impozitarea Afacerilor. Raportul

prezentat face referire la activitatea grupului privind Codul de Conduită, în anul 2007. Concluziile propuse Consiliului recunosc progresele realizate. Discuțiile s-au axat pe extinderea mandatului grupului. **România** apreciază rezultatele obținute până în prezent de grupul privind Codul de Conduită și consideră utilă continuarea lucrărilor acestuia în conformitate cu elementele menționate în raport.

În cadrul discuțiilor din Consiliu, nu s-a ajuns la un consens privind textul concluziilor, motiv pentru care acest aspect s-a decis să fie transferat Președinției portugheze.

- Prețurile de transfer la nivel UE. Forumul mixt al Uniunii Europene pentru prețurile de transfer a fost creat în luna iunie 2002 de către Comisia Europeană cu scopul de a identifica soluții pragmatice și non-legislative

(forumul are un rol consultativ) în ceea ce privește problema prețurilor de transfer în UE, având ca bază „Liniile directive privind Prețurile de Transfer” ale OCDE, din anul 1995. Forumul este alcătuit din reprezentanți ai administrațiilor Statelor Membre și ai sectorului privat. Reprezentanți ai Secretariatului OCDE și ai statelor candidate participă în calitate de observatori.

Forumul a elaborat Orientările privind acordurile prealabile referitoare la prețuri în cadrul UE.

Acordurile prealabile reprezintă acorduri formale între administrațiile fiscale ale statelor membre UE care stabilesc modalitățile de impozitare a viitoarelor tranzacții dintre contribuabilii asociați stabiliți în două sau mai multe state membre.

**Consiliul** a adoptat textul concluziilor, inclusiv prelungirea mandatului.

general consolidat, revine organului fiscal de la vechiul sediu social.

Totodată, prezenta procedură se aplică și **contribuabililor care nu au, potrivit legii, obligația înregistrării în Registrul Comerțului** și al căror sediu social coincide cu domiciliul fiscal.

Astfel, contribuabilul care își schimbă sediul social va depune, la organul fiscal în a cărui rază teritorială este situat noul sediu social, formularul (010) „*Declarație de înregistrare/Declarație de mențiuni pentru persoane juridice, asocieri și alte entități fără personalitate juridică*” și formularul (050) „*Cerere de înregistrare a domiciliului fiscal al contribuabilului*”.

Organul fiscal va transmite, în maxim 3 zile lucrătoare, cererea de înregistrare a domiciliului fiscal către unitatea fiscală în a cărei rază teritorială contribuabilul a avut ultimul domiciliu fiscal.

Totodată, dosarul fiscal se transmite în termen de cel mult 15 de zile de la primirea cererii și va fi însoțit de un exemplar al certificatului de atestare fiscală, precum și de fișa de evidență pe plătitor.

Dosarul solicitării de schimbare a sediului social și a domiciliului fiscal se arhivează la dosarul fiscal al contribuabilului și cuprinde:

- a) formularul (050) „*Cerere de înregistrare a domiciliului fiscal al contribuabilului*”;

- b) documentația depusă de comerciant;

- c) decizia de înregistrare a domiciliului fiscal;

- d) certificatul de înregistrare fiscală anulat;

- e) copia certificatului de înregistrare fiscală eliberat;

- f) orice alte documente emise sau primite în cadrul procedurii.

După primirea Deciziei de înregistrare a sediului social și a domiciliului fiscal, contribuabilul se prezintă la organul fiscal în a cărui rază teritorială se află noul sediu social, predă, în vederea anulării, vechiul certificat de înregistrare fiscală și îl ridică pe cel nou.

# Noutăți legislative

- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 486/15.06.2007 privind aprobarea procedurii de stingere a creanțelor reprezentând impozite, taxe și alte venituri datorate bugetului de stat și/sau a creanțelor reprezentând contribuții sociale administrate de Ministerul Economiei și Finanțelor prin trecerea în proprietatea publică a statului a unor bunuri imobile proprietatea debitorilor.
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 447/13.06.2007 pentru aprobarea Procedurii privind declararea stării de insolvabilitate a debitorilor persoane fizice și juridice, conform prevederilor art.172 din Ordonanța Guvernului nr. 92/ 2003 privind Codul de Procedură Fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Hotărârea Guvernului nr. 529/2007 pentru aprobarea Procedurii de emiteră a soluției fiscale individuale anticipate și a acordului de preț în avans, publicată în Monitorul Oficial nr. 395 din 12.VI.2007
- Lege nr. 159/2007 pentru modificarea Legii nr. 359/2004 privind simplificarea formalităților la înregistrarea în registrul comerțului a persoanelor fizice, asociațiilor familiale și persoanelor juridice, înregistrarea fiscală a acestora, precum și la autorizarea funcționării persoanelor juridice, publicată în Monitorul Oficial nr. 394 din 12.VI.2007
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr.330/2007 și al ministrului justiției nr. 1357 din 4 iunie 2007 privind procedura de încasare și virare, precum și obligațiile declarative privind impozitul pe veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, publicat în Monitorul Oficial nr. 393 din 11 iunie 2007
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 260/2007 privind aprobarea modelului și conținutului formularisticii necesare pentru solicitarea și comunicarea datelor înscrise în cazierul fiscal, publicat în Monitorul Oficial nr. 389 din 8 iunie 2007
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 330/2007 privind procedura de încasare și virare, precum și obligațiile declarative privind impozitul pe veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal
- Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 702/2007 privind declararea livrărilor/prestărilor și achizițiilor efectuate pe teritoriul național de persoanele înregistrate în scopuri de TVA și pentru aprobarea modelului și conținutului declarației informative privind livrările/prestările și achizițiile efectuate pe teritoriul național de persoanele înregistrate în scopuri de TVA publicat în Monitorul Oficial nr. 376 din 4 iunie 2007
- Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 709 / 2007 privind legitimațiile de inspecție fiscală , publicat în Monitorul Oficial nr. 365 din 29 mai 2007
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 179/2007 pentru aprobarea Instrucțiunilor de corectare a erorilor materiale din deconturile de taxă pe valoarea adăugată, publicat în Monitorul Oficial nr. 347 din 22 mai 2007
- Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 695/2007 pentru aprobarea Listei contribuabililor reactivați, publicat în Monitorul Oficial nr. 347 din 22 mai
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 102/2007 pentru modificarea și completarea Metodologiei de soluționare a deconturilor cu sume negative de taxă pe valoarea adăugată cu opțiuni de rambursare, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 967/2005, publicat în Monitorul Oficial nr. 333 din 17 mai 2007.
- Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr.149/2007 privind modelul și conținutul unor documente întocmite în activitatea de inspecție fiscală pentru persoane fizice care desfășoară activități independente în mod individual și/sau într-o formă de asociere, publicat în Monitorul Oficial nr. 344 din 21 mai 2007
- Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Administrare Fiscală nr.697/2007 pentru modificarea și completarea Ordinului președintelui ANAF nr.575/2006 privind stabilirea condițiilor și declararea contribuabililor inactivi publicat în Monitorul Oficial nr. 347 din 22 mai 2007
- Lege 110/2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 22/2002 privind executarea obligațiilor de plată ale instituțiilor publice, stabilite prin titluri executorii, publicată în Monitorul Oficial nr. 300 din 5 mai 2007

Sursa: portalul [www.anaf.mfinante.ro](http://www.anaf.mfinante.ro)

# 1

---

## Uncommon Denominator



ACCA is the largest international accountancy body – an uncommon achievement by any organisation’s standards. More individuals, around the world, qualify in-country than with any other body.

ACCA. We’re accountancy’s **uncommon denominator**. [www.accaglobal.com](http://www.accaglobal.com)  
For more information please call **ACCA Romania** + 4021 312 79 45